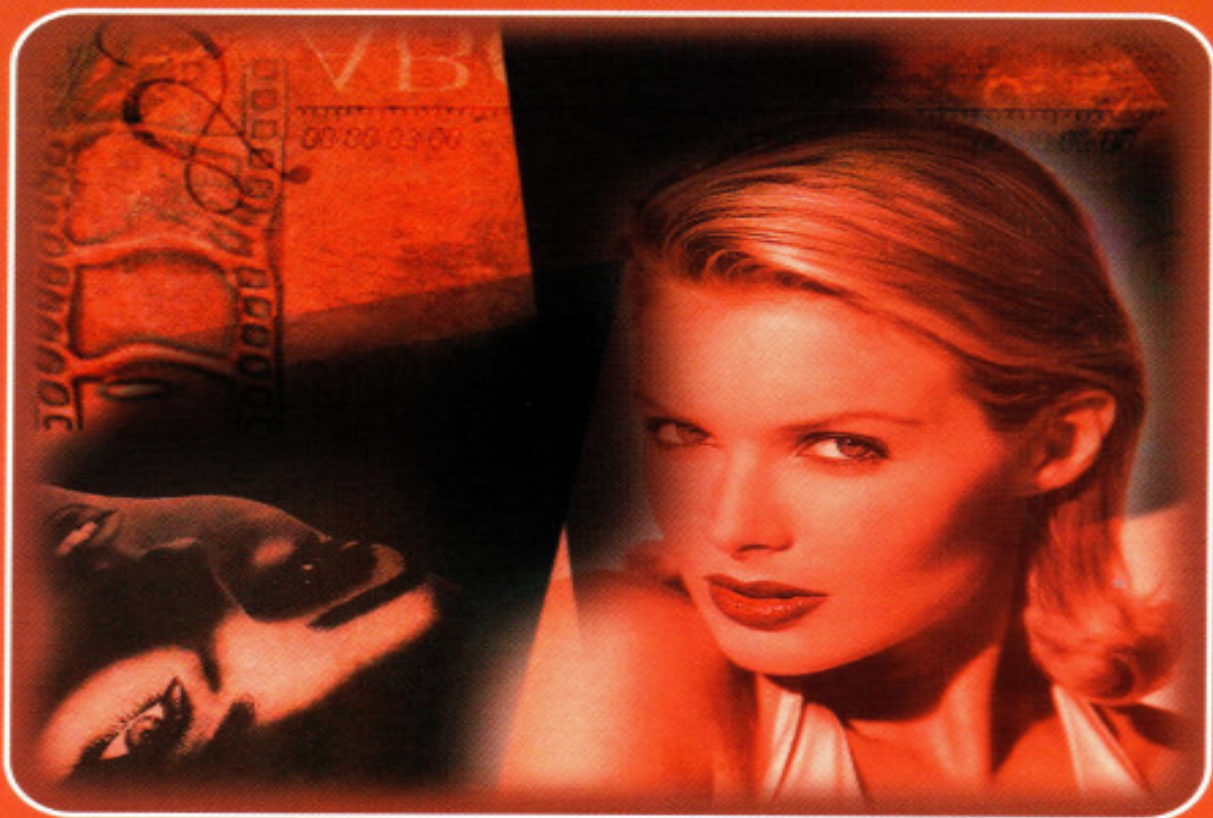

ХЕРМЕС ПРЕДСТАВЯ

АЛЕКСАНДРА МАРИНИНА

ПОСМЪРТЕН ОБРАЗ

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА
ХЕРМЕС

АЛЕКСАНДРА МАРИНИНА ПОСМЪРТЕН ОБРАЗ

Превод: Здравка Петрова

chitanka.info

През 1992 година Александра Маринина, кандидат на юридическите науки и водещ специалист по анализиране и прогнозиране на престъпността, написва първия си роман. След като напуска милицията с чин подполковник, тя се отдава изцяло на литературната си кариера. Досега е продала над 31 милиона екземпляра от книгите си, което я превърна в най-продавания руски автор днес.

Киноактрисата Алина Вазнис е намерена удушена в дома ѝ. Доста хора имат причини да ненавиждат талантиливата красавица, устремила се към върховете на световната слава. Едни от тях са нейни колеги, други са сред по-посредствените ѝ сродници. Как ще излезе от този лабиринт Анастасия Каменская? Ще ѝ помогне ли и сега пословичната ѝ аналитична мисъл? Или когато събитията изглеждат безнадеждно заплетени, феноменалната ѝ памет ще ѝ подхвърли съвсем дребен детайл, който може да се окаже ключът към истината...

КЪМ БЪЛГАРСКИТЕ ЧИТАТЕЛИ

Много ми е приятно, че книгите ми се превеждат в България и моите любими герои вече ще говорят и на български език. Искрено се надявам, че за вас ще бъде интересно да прочетете не само как и защо се извършват престъпления в Русия, но и за това как живеят сега хората в нашата страна, за какво мислят, мечтаят, на какво се надяват и от какво се страхуват. Моите романи са за любовта, за ревността, за омразата, за отмъщението, за дружбата и предателството, за честта и безчестието, т.е. за това, което е близко и разбираемо за всеки човек, независимо в коя страна живее и на какъв език говори. Надявам се, че прочитът на моите книги ще ви достави поне малко удоволствие. И предварително ви благодаря, че ще ги прочетете. Желая ви успехи, щастие и благополучие!

С уважение и любов:
Александра Маринина

ГЛАВА 1.

СТАСОВ

Бившият криминален инспектор и бивш подполковник от милицията — а сега началник на службата по безопасност при киноконцерна „Сириус“ — Владислав Стасов вършеше съвсем прозаична работа: върху лист хартия съставяше списък на продуктите, които утре трябваше непременно да купи, за да осигури с храна себе си и дъщеря си през цялата следваща седмица. Бившата съпруга на Стасов — Маргарита — бе отлетяла в поредната си командировка, оставяйки осемгодишната Лиля под неговите грижи. А това бе голяма радост за Стасов. Маргарита имаше нервна работа, свързана с неприятности и продължителни пътувания, ето защо той можеше да живее с дъщеря си по-често, отколкото се бе надявал по време на развода си. Стасов обожаваше Лиля.

Първо, мислеше си той, трябва да купя повече разнообразни продукти, подходящи за сандвичи: Лиля обича да се изляга на дивана с някоя книга и непрекъснато да дъвче нещо. Вярно, за осемгодишно момиченце теглото ѝ бе наднормено, дори като се вземеше предвид нейният висок — като на таткото — ръст, но Стасов не намираше за необходимо да се бори с вредния навик на дъщеря си. С книгата и сандвичите Лиля можеше да прекарва сама всичките си дни и вечери, без да се нуждае особено от присъствието на своите вечно заети и изнервени родители.

Второ, трябваше да купи голямо парче месо с кокал и да свари солидна тенджерка борш. В същия параграф от менюто влязоха цвеклото, морковите, лукът, картофите. Да, да не забравя и сметана, каза си Стасов.

Трето, една рибица, от която да насече двайсетина пържоли — по четири за всеки от петте работни дни. Колкото до гарнитурата, и тя може да се подготви предварително, като се вари всеки ден по малко — слава богу, макароните и елдата се варят бързо: докато той се преоблича и хапва от борша, те ще са вече готови. Лиля не яде гарнитура, а неизвестно защо предпочита месото с кетчуп или с кисело зеле, придружено от огромни комати чер хляб.

Така, с това е приключено. Сега десертите. Дали да заджурка един компот? Или да купи повечко плодове — детето да получава достатъчно витамини? Добре, може да реши това утре на самия пазар — има голям избор.

След като състави списъка с покупките, Стасов се зае да ревизира наличните продукти в кухненския шкаф, но точно тогава звънна телефонът. Преди да вдигне слушалката, той хвърли поглед към часовника — беше дванайсет и половина след полунощ. Дявол да го вземе, да не е станало нещо в службата? Не му се искаше да оставя детето само през нощта, макар че то не се страхуваше от тъмното. Впери поглед в звънящия апарат, като преценяваше продължителността на интервалите между позвъняванията, и с облекчение се убеди, че тези интервали са мъничко по-кратки от обичайните. Междуградски е — значи е Татяна. Така и излезе.

— Да не те събудих? — чу той в слушалката нейния леко дрезгав звучен глас, от който сърцето му сладко се сви — толкова много му липсваше!

— Няма да повярваш, ако ти кажа с какво се занимавах досега.

— Е, с какво?

— Работех като Ирочка.

— И по-точно?

— Съставях менюто за следващата седмица.

— Горкичкият ми! — едновременно съчувствено и присмехулно каза Татяна. — Защо ли не ти пратя Ирочка? Ще ти я дам под наем, докато се прибере твоята Маргарита. Искаш ли?

— Ами ти как ще се справяш без нея?

— Просто тя отначало ще поработи при мен като Стасов, ще ми сготви храна за една седмица, а после ще се качи на влака — и на сутринта ще е при теб.

— Не мога да приема подобни жертви — гордо отказа Стасов. — Световната литература няма да ми го прости. Между другото как върви работата ти?

— Прекрасно. До следващия уикенд вероятно ще я допиша.

— И колко ще излезе?

— Двайсетина печатни коли. За съжаление — пак двайсетина: любимият ми обем. Издателят ми ще ме убие.

— Защо? — учуди се Стасов. — Двайсет коли да не е лошо?

— Разбира се, че е лошо — въздъхна Татяна. — На издателя му трябва обем, от който да направи книга. Или дванайсет-четиринайсет печатни коли за издание джобен формат, или двайсет и пет до трийсет — за дебела книга в обикновен формат. А двайсет не стават нито за едното, нито за другото. Джобният формат няма да издържи такъв обем и ще се разпадне, а обикновеният ще излезе тъничък и несериозен — да те е яд да го вземеш в ръце. И тогава издателят започва да си блъска главата какво да добави към моите двайсет коли, та да излезе дебела книга. Може да вземе повест от някой друг автор, но откъде да намери такава, която точно да му пасва на обема? Почти никой не пише повести от пет-осем колички, сега всички страдат от мания за величие — като мен. Всички бичат по осемнайсет-двайсет коли. Разбира се, освен най-опитните, които умеят предварително да си пресмятат обема.

— А ти не умееш ли?

— Не. Но се уча, така че положението не е отчайващо.

Стасов отново погледна часовника. Разговаряха вече три минути.

— Таня, защо не ти се обадя аз, а? Жал ми е за парите ти.

— Не фантазирай, ако обичаш. Мисля, че отдавна сме се разбрали по този въпрос. Аз изпитвам удоволствие от разговорите с теб и сама си плащам за това удоволствие.

— Обаче ако не беше толкова упорита и се беше омъжила за мен, щях да знам, че като говориш сега, харчиш наши общи пари. А така се чувствам като използвач.

— Е, Дима, нали сме се разбрали...

Татяна беше единствената, която от всички възможни производни от името Владислав беше избрала най-редкия вариант — Дима. Никой, освен нея не наричаше Стасов Дима. Всички останали му викаха Владик, Стасик и Славик.

Стасов се запозна с Татяна преди три месеца, дори няма и толкоз. Една седмица по-късно ѝ направи предложение, с което изненада не само нея, но и себе си. Първия път Татяна не че му отказа, но някак не прие сериозно предложението му. Той повтори опита си след още една седмица и получи принципно съгласие да се върнат към обсъждането на въпроса през зимата. Но това не задоволи Стасов. Самият той не разбираше какво толкова го бе присърбяло да се жени за Татяна, но

знаеше със сигурност: искаше това най-много от всичко на света. И все пак изтръгна от нея съгласие да сключат брак през януари.

— Абе помня, помня — не по-рано от януари. Но защо все пак не си помислиш още веднъж? Какво си се вкопчила в този януари? Хайде да се оженим сега! И всички проблеми ще отпаднат от само себе си.

— Добре де, в края на декември.

— Не, сега! — настояваше Стасов, усетил, че е улучил благоприятен момент и може да доизцеди неотстъпчивата си любима. Толкова му липсваше! Толкова беше влюбен!

— В началото на декември.

— Незабавно! Таня, моля ти се...

— Добре де, през ноември — предаде се Татяна.

— Разбрахме се! — подзе Стасов. — В началото на ноември, точно в Деня на милицията.

— Димка! Не прекалявай, не ме хващай за гушата.

— Благодаря ти, Танечка. Още през първия свободен уикенд ще дойда и ще подадем заявление. Как е Ирочка?

— Много добре. Пърха насам-натам, пее, готви, чисти, грижи се за мен като бавачка за бебе.

— Късметлийка си ми ти.

— Трябва да умееш да си избираш роднините, тогава и на теб ще ти върви.

Ирочка беше сестра на първия съпруг на Татяна. След развода съпругът ѝ емигрирал в Канада, а родната му сестра се превърнала в най-близка приятелка, любимка и икономка на Татяна Образцова, която работеше като следовател, а в свободното си време, под псевдонима Татяна Томилина, пишеше криминални романи, които се търсеха много от читателите. Такава интензивна работа щеше да бъде невъзможна без Ирочка Милованова, която бе разтоварила Татяна от всички битови грижи и умело организираше времето ѝ, превръщайки двайсет и четирите часа на денонощието най-малко в трийсет и шест — също както добрата домакиня успява от оскъдните запаси в хладилника си да стъкми трапеза за четирима внезапно довтасали гости.

След като затвори телефона, Стасов видя, че в кухнята със сънено олюляваща се походка влиза любимата му рожба, облечена в бархетна пижамка.

— Мама ли беше на телефона?

— Не, леля Таня. Ти защо не спиш?

— Ще се ожениш ли за нея? — попита, Лиля, като изобщо не обърна внимание на строгия бащин въпрос за причините, поради които не спи.

— Ами... ако нямаш нищо против.

— И ще трябва да ѝ казвам мамо?

— Не е задължително. Дори не е и нужно. Ти си имаш майка, а леля Таня ще бъде моя жена и можеш да я наричаш леля Таня или просто Таня. Както искаш.

Лиля въздъхна облекчено. Отдавна оставена сама да избира книгите си, тя вече бе прочела толкова *възрастни* издания, че в главицата ѝ се бе образувала чудовищна мешавица от чисто детски представи и трагични *житейски* истории. В частност това бяха истории за лоши мащехи и страдащи заварени дъщери.

— Татко, ами ако мама се ожени...

— Няма да се ожени, а ще се омъжи — поправи я Стасов.

— Ако мама се омъжи, ще трябва ли да наричам мъжа ѝ *татко* или може и *чичо Боря*?

Тъй, помисли си Стасов. А Ритка му се беше клела, че не води своя гаден Рудин вкъщи в присъствието на Лиля. Откъде тогава детето е научило за него? Тази Рита пак лъже. Животът на нищо не я е научил.

— Е, детко, първо, никак не е сигурно, че новият съпруг на майка ти ще се казва Борис. Откъде ти хрумна? Може да е Григорий или Михаил, или пък Александър.

— Но той се казва Борис Йосифович, а не Григорий или Михаил. Ама ти не знаеш ли, татко? Борис Йосифович Рудин.

— Второ, котенце — продължи Стасов, сякаш не бе чул репликата ѝ, — никак не е сигурно и това, че майка ти ще иска да се омъжи за него.

— Но нали се срещат!

Логиката на детето беше безупречна, както впрочем и неговата информираност.

— Те са приятели — търпеливо продължи да обяснява Стасов. — А дали между тях ще се породи по-силно чувство, което да доведе до сватбата им — това не можем да знаем.

Ама изобщо не можем да го знаем. Но нали нямаше как да обясни на Лиля, че Рудин е женен и май няма намерение да се развежда. Такива като Маргарита той с лопата може да ги рине и сигурно не знае къде да ги дява.

— И изобщо, котенце, я по-добре си лягай. Утре ще ставаш рано за училище.

— Какво говориш, татко? Та утре е събота!

— Пфу, аз пък забравих, че вие не учите в събота! Ние навремето учехме и в събота.

— А ти на работа ли си утре?

— Не знам, мъниче — както дойде.

Щеше да дойде една неприятност. Но бившият подполковник от милицията Владислав Стасов щеше да научи за това едва на сутринта.

МАЗУРКЕВИЧ

Когато чу завъртането на ключа в бравата, Михаил Николаевич Мазуркевич, президент на киноконцерна „Сириус“, си пое дъх и погледна ръцете си. А те трепереха — както навремето преди всеки изпит. Сега ще види тя, тази кучка, тази тъпа уличница!

Жена му се движеше тихо из антрето — явно мислеше, че той спи, и не искаше да го събуди. Мазуркевич седеше в хола на тъмно и чакаше. Когато лампата светна, той видя Ксения и се вцепени. Май се потвърждаваха най-лошите му опасения. Лицето ѝ беше бледо, по скулите пламтеше руменина, яркосините очи блестяха.

— Вече е три часът — каза той с възможно най-спокойния си тон. — Мога ли да знам къде си била досега?

— Не, не можеш — равнодушно тръсна Ксения. — Не е твоя работа.

— Ти изобщо имаш ли ум в главата? — избухна Мазуркевич. — Хиляди пъти съм ти обяснявал, и баща ти ти е обяснявал, че трябва да престанеш с това хойкане! Да не искаш да стигнеш до буницето с тия твои шофьори? Глупачка такава, идиотка! Аз не държа да си ми вярна, това не може да се изисква от жена, която е станала курва още преди да се роди, но поне спазвай някакво приличие! Баща ти ясно ти каза: Ако още веднъж някой види жената на Мазуркевич — дъщерята на самия Козирев — в кола със случаен шофьор — край! Повече никакви пари няма да получим. И подкрепа за бизнеса няма да получим. Нито кредити, нито ниски лихви — нищо. Това ли искаш?

— Остави ме на мира! — връцна се Ксения, като в движение свалеше от ушите си обеците с брилянти и събличаше пуловера си.

Невъзможно беше да я откаже от този навик — да си слага обеци с брилянти дори когато е облечена с пуловер и дънки.

— И повече няма да видиш никакви брилянти, ако татенцето ти научи какви ги вършиш въпреки забраната му. Ще трябва да продадем всичките ти финтифлюшки, за да си изплатим кредитите.

Ксения се извърна към него, лицето ѝ бе разкривено от ледена омраза и презрение. На своите четирийсет и четири години тя не

изглеждаше нито с ден по-млада — фигурата ѝ вече се отпускаше, под очите бе плъзнала мрежа от ситни бръчици, косата ѝ отдавна не блестеше. Ала в дните, когато се прибираше след луд секс с поредния случаен познат, тя беше почти красавица. Такова беше хобито на дъщерята на един от най-големите банкери в Русия — Козирев: да се качва в някоя кола с непознати мъже и да прави любов с тях в първата близка тиха пресечка. Понякога тези приключения завършваха с осветяване на купето на колата с фенера на милиционерски патрул, при което пред погледите на присъстващите се разкриваха безсрамно заголени женски гърди и мъжки задник. Със съставянето на протокола историята се разгласяваше, Козирев и Мазуркевич се хващаха за главите, а Ксения нагло се подхилваше — без нищо да отрича и без нищо да обещава. Сякаш ѝ бе абсолютно безразлично ще има ли пари съпругът ѝ или не. Тя бе свикнала да живее в разкош. Но още повече бе свикнала да се поддава на всяко свое желание. И ако усетеше нещо подобно, в употреба влизаха всякакви средства. Ксения знаеше, че Мазуркевич е зависим от тъста си във финансово отношение и ще търпи всичките ѝ гадни номера.

Тя грабна от малката масичка току-що свалените брилянтени обеци и със сила ги запокити на пода, в краката на мъжа си.

— Абе я млъквай, импотент такъв! — процеди през зъби. — Намерил с какво да ме плаши. Сякаш няма да си намеря други брилянти...

Влезе в банята и затръшна вратата след себе си. Известно време Михаил Николаевич седя неподвижно, после си наля чашка коняк и я гаврътна. Съдовете му се разшириха, ръцете се затоплиха и треперенето постепенно спря. Той отиде до вратата на банята, зад която се чуваше равният шум на пуснатия душ.

— Видя ли те някой? — попита високо.

Ксения не отговори. Може би не го чу?

— Видя ли те някой, питам? — попита той още по-високо.

— Утре ще научиш — долетя до него присмехулният глас на жена му.

Не ще и дума, помисли си Мазуркевич, утре ще науча! Ако пак някой бе видял Ксения, още утре сутринта мълвата щеше да стигне до него. Целият „Сириус“ знаеше за финансовите проблеми на неговия

президент и за условието, чието спазване бе необходимо за решаването на тези проблеми.

— Кучка! — прошепна той, задавен от безсилна злоба. — Каква кучка си само!

КАМЕНСКАЯ

Настя Каменская посвети съботната сутрин на любимото си занимание. Мързелува. Още предната вечер на въпроса на мъжа си: „Какво смяташ да правиш утре?“, тя честно отговори: „Ще мързелувам.“

И ето че сега се излежаваше, сърбайки силно горещо кафе, слушаше музика и лениво размишляваше. Вярно, трябва да ѝ се признае — размислите ѝ все пак бяха свързани с работата. Първо, мислеше за изчезналите веществени доказателства за убийството на петнайсетгодишното момче. Отделът им се занимаваше с това убийство вече четири месеца. Второ, мислеше за стоварилото се върху тях преди два дни убийство на петима души — цялото семейство на известен московски художник-портретист. Трето, Анастасия Каменская раздражено си мислеше, че ѝ предстои да получи новия си комплект униформени дрехи, а за целта ще трябва да намери старите ордери, срещу които така и не бе получила униформата си миналия път. Къде беше забутала тези ордери — Настя не можеше и не можеше да си спомни, значи щеше да ѝ се наложи да съчинява покаян рапорт за тяхното загубване.

Предстоеше ѝ да прекара съботата и неделята в приятна самота. Съпругът ѝ работеше в Жуковское, край Москва, беше му далеч да пътува, ето защо в случаите, когато присъствието му в института в течение на няколко дни поред бе необходимо, Алексей живееше при родителите си, чието жилище бе на десет минути пеша от института. В понеделник трябваше да започне поредната важна международна конференция по проблем, по който докторът на физико-математическите науки професор Алексей Чистяков бе смятан за един от водещите специалисти, и естествено сега трябваше да работи денем и нощем — да подготвя своя доклад и да се занимава с маса организационни въпроси.

Друг повод за размисли бе търсенето на отговор на дежурния въпрос, който тя си задаваше всяка сутрин вече четири месеца: „Правилно ли постъпих, като се омъжих?“ В дните, когато в

съзнанието ѝ се оформяше отрицателен отговор, Настя кипеше от нерви, проклинаше целия свят и самата себе си. Но трябва да признаем — тези дни не бяха много. Днес, в събота, 16 септември 1995 година, отговорът бе положителен и това веднага повдигна настроението ѝ и дори ѝ вдъхна известна бодрост.

След като се излежава докъм дванайсет, Настя се прехвърли да мързелува в кухнята, където се настани уютно в едно кътче, приготви си пържени филийки с кашкавал и като се загърна в топлия пенъор, пристъпи към втората серия, която се състоеше от две чаши кафе и една — портокалов сок. В съответствие със съставения пак от нея график смяташе да мързелува докъм четири часа, след което възнамеряваше да започне работа върху аналитичната справка за убийствата и изнасилванията в Москва. Такива справки тя подготвяше всеки месец до дваисето число.

Засега всичко вървеше по план. След като успешно помързелува до четири без петнайсет, Настя започна със съжаление да се сбогува със сладостното безделие. Извади от чантата си донесените от службата материали и взе да ги сортира на такива, които бе достатъчно просто да прочете и да вкара в компютъра като кратки резюмета, и на такива, чиито сведения трябваше да се вкарат в компютъра изцяло. В четири и десет телефонен звън прекъсна това нейно занимание.

— Настася, приготви се, след малко при теб ще дойде Коротков — каза ѝ полковник Гордеев с тон, недопускащ възражения. — Днес свърши денонощното му дежурство, в девет е ходил на оглед на труп, мотал се е там до три часа, вече спи в движение. Ще ти предаде всички материали, а той ще отиде да поспи поне два часа. През тези два часа ти обмисли всичко, което Юра е успял да измъкне оттам за половин ден. Разбра ли ме?

— Разбрах, Виктор Алексеевич. А чий е трупът?

— На Алина Вазнис.

— Чий?!

— На Алина Вазнис. Киноактрисата. Не си ли работила още в кинаджийските среди?

— Засега не.

— Там са едни гадости... С една дума — нищо приятно. Единственото светло петно е, че Вазнис е снимала постоянно в

киноконцерна „Сириус“, а там началник на службата по безопасност е наш бивш колега — Владислав Николаевич Стасов. Познаваш ли го?

— Малко.

— Той е човек, приличен във всяко отношение, но с характер. Постарай се да намерите общ език.

— И аз имам характер — позасмя се в отговор Настя. — Той да се постарее да намерим общ език.

— О, всички знаят твоя характер. Стасов е ангелче, като се имат предвид твоите номера.

— Е, недейте така де, Виктор Алексеевич, ще ме изкарате чудовище.

— Чудовище или не, обаче си голяма кучка — констатира Гордеев. — Дръж се прилично, Стасенка, много те моля. Кинаджиите са истерична пасмина, на тях не може да се разчита. Там е пълно със завист, интриги и безкрайно пиянство. Сред тях е трудно да се намерят добри свидетели, практически е невъзможно, тъй че Стасов е единствената ни опора в този свинарник.

— Трябва ли да разбирам, че възлагате на мен да се занимавам с това убийство?

— Да, заедно с Коротков. До понеделник ще се трудите двамата, а после ще разпределя текущата работа, може да го пусна в компенсация за денонощното дежурство и да ви дам още някого.

— Миша Доценко — веднага помоли Настя.

— Недей да се пазариш като махленка. Нали казах — ще видя как са работите и ще реша.

— Но, Виктор Алексеевич, аз не ви моля за себе си — заради работата ви моля.

— За какво ти е Доценко?

— Много го бива в разпитите на жени свидетелки. С памук им вади душата. Като впери Мишаня в тях огромните си черни очища, те започват да се разтапят и да си спомнят всичко с най-дребните подробности, само и само да му се харесат.

— Разтапят се значи... А мъжете свидетели не те ли интересуват?

— С мъжете и сама мога да се справя.

— Интересно — как? — подкачи я началникът ѝ. — Нали нямаш очи като на Михаил.

— Обаче имам характер — разсмя се тя. — Страховита сила.

Юра Коротков пристигна след около четирийсет минути, сивкаво-блед, със сенки под очите след безсънната нощ, гладен и изнервен. Щом го видя на прага, Настя моментално взе решение.

— Сега ще те реанимирам, няма да си ходиш вкъщи.

— Аска, краката не ме държат, пусни ме да поспя — примоли се Коротков.

— Ще спиш тук, за да не губиш време за път.

— Ами Льошка?

— Какво Льошка! Първо, Льошка е в Жуковское, второ, той е човек с нормална психика. Дори да беше тук сега, щях да те сложа да спиш. Значи програмата е следната: горещ душ, за да се разширят съдовете ти, после обяд, по време на който ти бързичко ще ми разкажеш всичко, после половин чаша мартини — за да отнеме остатъчното ти напрежение и да заспиш моментално. Това чудесно събитие трябва да се случи — тя погледна часовника — в седемнайсет и трийсет. В деветнайсет и трийсет ще те вдигна, следват студен и горещ душ, второ хранене, кафе по рецептата „Смърт на враговете“ — и ще ми станеш като новичък. Така ще разполагаме с три часа, за да направим необходимите визити, преди да стане двацет и три часът, както е предвидено от етикецията. Хайде де, защо стоиш и си губиш времето? Събличай се и — в банята!

— Слава богу, че никой не те чува — уморено промърмори Коротков, като разкопчаваше ризата си. — Човек би помислил, че си ме помъкнала към леглото.

— Точно натам съм те помъкнала — разсмя се Настя.

* * *

Коротков наистина моментално заспа. Настя добре знаеше, че след продължително напрежение човек изпитва силно желание да заспи, но щом затвори очи, разбира, че няма да стане. Мозъкът продължава да работи, сърцето блъска лудо — като след стометров спринт, и ако имаш малко време за сън, процесът на успокояване и отпускане изяжда поне половината от него. Ето защо е толкова важно правилно да се подготвиш за кратката почивка. И най-важното —

трябва да спиш не облечен, свит на кълбо на съединени столове и завит с яке, а съблечен и в чисти чаршафи, та кръвообращението да бъде нормално и всички мускули да почиват. Анастасия Каменская владееше прекрасно тази наука, защото самата тя имаше затруднения със заспиването.

Настя седеше в кухнята и чертаеше на листове някакви заврънкулки, кръгчета и стрелки, обмисляйки онова, което успя да ѝ разкаже Коротков, докато обядваха. Тази сутрин в седем часа Алина Вазнис — млада, но вече доста известна актриса — трябвало да се яви в студиото на снимки. Когато не се явила до седем и половина, снимачната група се разтревожила. Вазнис не вдигала телефонната слушалка у дома си. В осем часа режисьорът на филма — Андрей Смулов, любовник на Алина, взел решение да отиде в дома ѝ. Той имал ключове от апартамента ѝ, защото вече четири години били близки и това било известно на целия киноконцерн „Сириус“. Смулов казал, че колата му не е в ред и помолил някой да го откара. Тъй че за Алина тръгнали Смулов и помощник-операторът Николай Котин. Когато Вазнис не отворила след настоятелното им звънене, те влезли в апартамента и намерили домакинята удушена. Пристигналият с оперативната група лекар констатирал, че смъртта на Алина Вазнис е настъпила приблизително преди седем-осем часа, тоест между нула и два часа през нощта.

Подозрението, както винаги в такива случаи, веднага паднало върху любовника на убитата — режисьора Андрей Смулов. Но още след първите разговори с членовете на снимачната група се разбрало, че Андрей Лвович най-много от всички е пострадал от смъртта на Алина. Ето какво заявил пред Коротков президентът на „Сириус“ Михаил Николаевич Мазуркевич:

„Андрей създаваше творческата си биография не твърде лесно. Той снима криминални филми, трилъри. Първият му филм веднага прогърмя, беше много талантливо направен, и Смулов, както се казва, една прекрасна сутрин се събуди знаменит. После дойде вторият филм — малко по-слаб, после третият — още по-слаб. Никой не можеше да проумее каква е причината. Всички разбираха, че Андрей Лвович е безумно талантлив, но — кой знае защо — всеки негов следващ филм недоловимо, а понякога и съвсем забележимо, приличаше на

предишните. А после той откри Алина — тогава тя беше студентка във ВГИК^[1] и се снимаше в нашата музикална студия.

Смулов заложи много на Алина — първо, тя наистина е добра актриса, и, второ, безумно се влюби в нея. А и тя — в него. Усилено работеше с нея, снима я в три филма, занимаваше се с момичето като педагог. Трябва да кажа, че Алина много украси филмите на Смулов, но въпреки това те ставаха все по-слаби. Ала Андрей не се отказваше, той изобщо е рядък работохолик — и ето че най-сетне миналата година направи нещо страхотно! Разбирате ли? Успя да надвие себе си, да се изкачи на ново творческо стъпало и името му отново прогърмя. А пък Алина... Не знам какво стана с тях — дали това се нарича звезден час на любовта или другояче, — но Алина буквално потресе всички с играта си. Филмът получи няколко престижни награди, всички започнаха да наричат Алина Вазнис и Андрей Смулов звездната двойка. Честно казано, ние се страхувахме, че след този успех те ще решат да узаконят отношенията си — нали Алина не бе омъжена, а Смулов е отдавна разведен. Защо се страхувахме ли? Защото Алина бе много красива актриса, секссимвол, а на зрителя от мъжки пол му е необходимо усещането, че тя може да принадлежи и нему. Но доколкото ми е известно, те не бяха обсъждали евентуален брак.

След този успех Смулов веднага започна следващия си филм — пак с Алина в главната роля. Това вече, право да ви кажа... С една дума — дори по-хубав от предишния. Андрей сякаш се роди отново. Преди седмица групата завърши последните външни снимки и там Алина показа такова невероятно майсторство, че след прожектирането на заснетия материал избухнаха аплодисменти. Представяте ли си? Работна прожекция на дублите, в салона седят практически същите хора, които са участвали в самите снимки, тоест онези, които са виждали това вече сто пъти, и въпреки всичко не можаха да се въздържат от аплодисменти. Един дубъл беше особено сполучлив: героинята, изиграна от Алина, е на многолюдно място и изведнъж вижда нещо много страшно. И чуйте сега: от корените на косата ѝ чак до шията и по лицето ѝ се разлива бледнина, очите ѝ хлътват, устните посивяват. Без какъвто и да било грим, без монтаж, без специални ефекти! Тя сама, със силата на таланта си, бе успяла да предизвика у себе си такава вазомоторна реакция. Нито една актриса в света не бе успявала да го стори! Ето — това беше Алина Вазнис. След работната

прожекция ние казахме на Смулов, че този кадър ще влезе в съкровищницата на световното кино — като онзи с детската количка, която лети надолу по стълбището в «Броненосецът Потьомкин», или като финалното преминаване и усмивката на Джулиета Масина в «Нощите на Кабирия». Разбирате ли за какво говоря? Изобщо този нов филм трябваше да донесе на Смулов и Алина световна слава. Оставаше да се доснима съвсем малко... Не знам как ще го преживее Андрей. Такава загуба! А и за всички нас. Във филма бяха вложени луди пари, той трябваше да донесе огромни печалби. Сега пак ще затънем в дългове...”

Из разговора с асистент-режисьорката Елена Албикова:

„Алина беше много потайна. Не, не затворена, а именно потайна. Тя прекрасно общуваше с всички, шегуваше се, смееше се, можеше да танцува в компания цяла нощ, но всъщност никой нищо не знаеше за нея. Може би само Андрей Лвович. Тя нямаше близка приятелка от нашите среди, нито дори просто приятелка. Целият ѝ свят бе съсредоточен около Андрей Лвович. Дали беше добра? Не знам. Не съм изпитвала върху себе си добротата ѝ. Но че има хора, които я мразят — това е факт. Кой именно ли? Ами първо — Зоя Семенцова, тази дърта вещица. За какво ли? Не знам. Тя просто се разтриса, щом чуе за Алина. Второ ли? Е, да речем — съпругата на нашия шеф. Не мога да кажа нищо определено, но се говори, че Ксения Мазуркевич обидила публично Алина и тя се канела да си го върне по някакъв начин. Не, не знам подробности...”

Из разговора с режисьора Андрей Смулов:

„Това е краят... С живота ми е свършено. Без Алина аз съм нищо. Не знам как ще живея занапред... как ще работя... как ще дишам...”

Настя изключи касетофона и си наля поредната чаша кафе. Значи днес трябваше да се опитат да разберат нещо за тази дърта вещица Зоя Семенцова и защо тя просто се разтриса, щом чуе за Алина Вазнис. И да научат каква е тази история с публичната обида, която била нанесла на Алина съпругата на Мазуркевич — Ксения. До определеното време за пробуждането на Коротков оставаше още един час и Настя се настани до телефона. До деветнайсет и трийсет, след като се обади най-малко на десет души, тя успя да изясни следното:

Актрисата Зоя Семенцова мразела Алина Вазнис от много години насам, още от времето, когато Алина се снимала в музикалната

студия. Подробности можел да съобщи Леонид Сергеевич Дегтяр, домашен телефон... служебен... адрес...

Ксения Мазуркевич, много пияна, на последната прожекция в Киноцентъра, която се състояла преди четири дни, гръмогласно заявила, че Алина не представлявала нищо като личност, че цялата ѝ игра била измислена, осмислена и направена от самия Смулов, че Алина не била нищо повече от приятна за окото фасада, зад която нямало нищо. Неслучайно не можела две думи накръст да каже, просто била тъпа, ограничена и необразована самка, годна единствено да спи с режисьора и да се снима в едър план с голи цици. „Че какво друго искате от дъщерята на неграмотен латвийски селянин, който заради московското жителство се е оженил за стара мома еврейка? Феноменално тъпоумие, умножено по еврейска пресметливост.“ След това изказване на Ксения Алина Вазнис проявила интерес към адреса и телефонния номер на Валентин Петрович Козирев — бащата на Ксения. При това Алина, обикновено сдържана и с приглушени емоции, изглеждала доста изнервена и настроена за крайни действия.

И накрая — изплувало ново име. Някой си Харитонов, който също работел в „Сириус“. Бил взел назаем от Алина Вазнис голяма сума пари срещу петнайсет процента месечна лихва и ето вече няколко месеца протакал връщането им. Вчера, тоест в петък, 15 септември, Алина рязко настояла той незабавно да ѝ върне дълга си изцяло, заедно с лихвата.

И тъй — трима души, трима заподозрени. Две жени и един мъж. От кого да започне?

---

[1] Висш държавен институт по киноизкуство. — Б.пр. ↑

МАЗУРКЕВИЧ

Когато оперативната група си тръгна, Мазуркевич извика в кабинета си Стасов.

— Познаваш ли някого от тях? — попита Михаил Николаевич, като имаше предвид служителите на милицията.

— Двама — кимна Стасов. — Юра Коротков и следователя Гмиря. Другите не ги познавам.

— Как ти се виждат?

— Не разбрах въпроса — предпазливо отвърна Стасов.

— Ще успеят ли да разкрият случая?

— Знам ли, Михаил Николаевич! — сви рамене той.

— Предварително не може да се каже. Според късмета. А...

— Виж какво — прекъсна го Мазуркевич, загледан някъде встрани. — Зарежи всичко останало и проучи къде е била жена ми снощи.

— Какво, пак ли? — съчувствено попита Стасов.

— Казах: проучи! Но без много шум. Бързо и внимателно.

— Господи, какви неща си мислите! Загина ваша водеща актриса, млада жена, а вие...

— Именно за това мисля! — отсече рязко Михаил Николаевич.

— Смятате, че жена ви има нещо общо с убийството ли? — смая се Стасов.

— Не е твоя работа какво смятам. Проучи къде е била снощи, и то колкото може по-бързо. Тя се прибра в три часа през нощта.

— Както обичате.

Стасов излезе от кабинета, без да каже довиждане, и Мазуркевич разбра, че началникът на службата по безопасност е извънредно недоволен и разтревожен. А самият Михаил Николаевич беше не просто разтревожен. Той беше в паника.

В девет сутринта му се обадиха вкъщи от студията и му съобщиха, че Алина е била намерена мъртва. Ксения се събуди от звъна на телефона. Беше чула целия разговор и Мазуркевич успя да забележи доволството, пробягало по лицето ѝ. Какво пък, в края на

краищата всеки може да разбере, че една увяхваща уличница на четирийсет и четири години завижда на двайсет и пет годишната красавица и беснее от нейната младост, слава и привлекателност. Тогава той не се притесни. Но няколко часа по-късно се разбра, че са изчезнали брилянтите на Алина. И именно тогава той си спомни разкривената от презрение и ледена омраза физиономия на Ксения, която запокити в краката му скъпите обеци и тръсна: „Абе я млъквай, импотент такъв! Намерил с какво да ме плаши. Сякаш няма да си намеря други брилянти.“ Да, точно тогава Михаил Николаевич Мазуркевич, президентът на киноконцерна „Сириус“, бе обзет от истински ужас. Да, той беше чул как жена му бълваше змии и гущери по адрес на Алина преди няколко дни, на прожекцията в Киноцентъра. Но едва днес научи, че Алина е имала намерение да говори с тъста му — банкера Козирев. В това няма нищо за чудене — съпрузите, както се казва, винаги научават последни. Ксения определено е научила за това по-рано. И ето го резултата... Филмът, в който са вложени толкова пари, не е довършен, върху концерна отново се стоварва огромен дълг, а той, Михаил Мазуркевич, който беше рогоносец, съпруг на уличница, сега е и съпруг на убийца. Боже мой, боже мой, защо го сполетя всичко това?

АЛИНА ВАЗНИС ДЕВЕТНАЙСЕТ ГОДИНИ ПРЕДИ СМЪРТТА СИ

Алина Вазнис за пръв път остро почувства самотата си на шестгодишна възраст. Майка ѝ почина, когато Алина бе само на пет, и тя остана с баща си и двамата си по-големи братя — на тринайсет и на девет години. Сестрата на баща ѝ веднага след погребението започна да говори, че Валдис трябва колкото може по-скоро да се ожени отново, докато къщата не се е разтурила без женска ръка и децата не са се откъснали от семейството. Именно тя му доведе някаква далечна роднина, също латвийка, доведе я направо от селото ѝ — някъде край Лиепая. Половин година след смъртта на жена си Валдис Вазнис се ожени отново. Инга бе мълчалива, не твърде сърдечна, но трудолюбива и много добра. Не тормозеше децата, поддържаше къщата — всъщност от нея не се искаше нищо повече.

Веднъж на улицата до шестгодишната Алина приближи някакво момче на седемнайсетина години. Беше високо, болезнено мършаво, с хлътнали бузи, по които ярко пламтяха отвратителни червени циреи, заобиколили голяма кафява бенка. Момчето подаде на Алина бонбон в лъскава златиста обвивка и приклепна пред нея. Детето доверчиво се приближи и тогава момчето внимателно хвана ръката му и започна да говори някакви думи. Тогава Алина не разбра почти нищо, имаше много непознати думи, чието значение тя не знаеше, но като цяло от тях излизаше, че той смята да ѝ свали гащичките, а после да прави нещо с нейната дълга, гъста кестенява коса. Самите думи не я уплашиха, но очите на това момче... Те бяха страшни, и цялото му лице беше страшно, и гласът — треперещ, вибриращ, и ръката му, силно стиснала малката ѝ длан, беше страшна и незнайно защо — лепкава. Внезапно момчето се запъна, замижа за миг, после тежко въздъхна и пусна ръката ѝ.

— Не казвай на никого! — каза той и се изправи. — Инак ще ти избода очите.

Алина нито за миг не се усъмни, че той ще изпълни заканата си.

Два дни тя се измъчва, после все пак попита по-големия си брат Имант, който вече беше навършил четиринайсет години.

— Имант, какво е това сперма?

Брат ѝ целият пламна.

— Да не си посмяла да произнасяш тази дума! — строго каза той. — Това е много лоша дума и ако малките момиченца я произнасят, в устите ще им израснат отвратителни лишеи. Запомни ли? Запомни ли какво ти казах?

— Да, Имант — послушно отвърна малката Алина.

— Никога вече няма да произнасям тази дума.

Но по-лесно беше да обещае, отколкото да го направи. Това беше единствената непозната дума, която бе успяла да запомни от неясното бърборене на онова момче, и любопитството все пак надви. Само след няколко дни Алина попита за същото приятелката си от детската градина. И тя не знаеше какво е сперма, но обеща да попита родителите си. На другия ден още от прага на детската градина приятелката заяви:

— Вече няма да си играя с теб. Мама каза, че си лошо, развалено момиче, щом говориш такива мръсни думи, и аз не бива дори да се доближавам до теб, за да не се заразя от твоята разваленост.

До вечерта и останалите деца от групата започнаха да я отбягват. През нощта, заровило лице във възглавницата и обляно в горчиви сълзи, детето отчаяно си мислеше: „Добре, щом е така, недейте да си играете с мен. Вече никога на никого нищо няма да разкажа за себе си. Никога! На никого! Нищо! Никой не ми е потрябвал. Аз на никого не съм потрябвала. Ще бъда съвсем сама... Съвсем сама...“

Дълги години край нея щеше да има само трима мъже и една чужда, суха и неразговорлива жена. Алина щеше да свикне да бъде сама и на никого нищо да не казва за себе си. Щеше да свикне да живее без приятелки, без сърдечни разговори, без интимни откровения. А ако брат ѝ Имант първо я бе попитал откъде е чула тази забранена за шестгодишно момиченце дума... И ако възпитателката в детската градина се бе поинтересувала защо ли децата вече не искат да си играят с малката Вазнис... И ако Валдис или Инга Вазнис бяха обърнали внимание, че Алина няма никакви приятелки, че никой не я търси по телефона, никой не ѝ идва на гости и никой не я кани... Но Алина се учеше добре и не боледуваше, следователно с нищо не

привличаше вниманието на баща си и на мащехата си. Ако Имант не беше я наплашил с лишеите в устата, ако родителите на приятелката ѝ не бяха казали, че е заразна, щом говори такива гадни думи... Ако...

Но събитията се стекоха именно по този начин. И оттогава нататък Алина Вазнис беше обречена на самота и постоянно, стаено дълбоко в нея тъпо, болезнено и несекващо отчаяние.

ГЛАВА 2.

КАМЕНСКАЯ

Леонид Сергеевич Дегтяр, основател и художествен ръководител на музикалната студия при киноконцерн „Сириус“, вече беше чул за трагедията, ето защо на драго сърце се отзова на молбата на Настя да се срещнат и да поговорят. От няколко дни го мъчел радикулит, затова с безкрайни извинения и оправдания ѝ предложи тя да отиде в дома му. Режисьорът живееше в същата част на Москва, в която бе и домът на Настя, и към девет часа вечерта в събота, 16 септември, тя претъпи прага на неговото голямо и екстравагантно жилище.

Леонид Сергеевич, омотан от врата до бедрата в дебели пухкави шалове, приличаше на грохнал старец, макар че според предварителните справки, които Настя бе направила, бил само на петдесет и две години и в добро състояние прекрасно карал ски и с удоволствие играел волейбол. Още с влизането си тук Настя чу познатите ѝ от детинство звуци на увертюрата на „Травиата“. Тя веднага си спомни, че когато бе проучвала програмите на телевизията, си бе отбелязала филма-спектакъл, който трябваше да дават по петербургския канал горе-долу по това време, и ужасно съжали, че се налага да го изпусне. А толкова ѝ се искаше да го види! Впрочем може би не всичко беше загубено: щом домакинът също бе включил телевизора, значи спектакълът интересуваше и него. Може би пък щеше да успее с крайчеца на ухото...

— Влизайте, моля — с гостоприемен жест каза Дегтяр. — Ще ви помоля да ме извините: сега ще включа видеото, за да запиша „Травиата“, докато разговаряме с вас. После ще го изгледам.

— А ще бъде ли възможно да го запишете на две касети? — неволно и внезапно изтърси Настя. Дори не успя да съобрази какво прави — езикът ѝ сам произнесе тези думи.

Леонид Сергеевич ѝ хвърли изненадан поглед и потътри нозе към хола.

— Разбира се, може и на две. И вие ли сте любителка? Или се интересувате просто така, служебно?

— Не, не е служебно. Обичам опера, а „Травиата“ — особено много.

Дегтяр включи два видеоманетофона, като им сложи касети, и се обърна към Настя:

— Защо именно „Травиата“, ако ми позволите да попитам? Защото музиката е хубава ли?

В неговия тон Настя долови леката насмешка на истинския меломан и познавач над една повърхностна дилетантка. Така де, днес съвсем малко хора оценяват истински операта, а пък милиционерите — къде ти! Но „Травиата“ — поне името ѝ — е позната на всички. Ето защо да кажеш, че обичаш тази опера, е все едно да кажеш: Аз много обичам Пушкин, особено „Евгений Онегин“.

— Всъщност обичам „Травиата“ и „Дама пика“ — усмихна се Настя. — Защото представят живота, истински трагедии, любов и смърт. По-просто казано — представят обикновени хора, а не крале, принцеси, зли магьосници и предрешени герои. Колкото до музиката — в това отношение предпочитам „Трубадур“ и „Битката при Леняно“. Но това е въпрос на вкус, разбира се.

— Така ли? — внезапно се оживи Леонид Сергеевич. — Интересно, ама наистина много интересно...

— Кое ви се видя толкова интересно? — застана нащрек Настя.

— Именно заради „Трубадур“ се скараха Алина Вазнис и Зоя Семенцова...

Музикалната студия при киноконцерна „Сириус“, освен клиповете с хитове, започна да снима и видеофилми-опери. Тези филми бяха предназначени за тесен кръг истински меломани, които не се задоволяват с вземането на касета под наем, за да я видят веднъж, а биха си купували, за да слушат любимите си опери постоянно. Тези касети бяха много скъпи, но си струваха. За филма се подбираха добри актьори, правеха се прекрасни декори, имаше много външни снимки, а озвучаването се осъществяваше с официални или с пиратски записи на прочути певци и на най-добрите оркестри в света. Добре известно е колко трудно се намира млад, строен тенор или младо, прелестно сопрано, тъй че хем вокалното, хем драматичното им майсторство да украсят филма. Великият Карузо е бил нисичък и дебел. Най-доброто съвременно сопрано в света — Монсерат Кабайе — направо не се помещава в екрана. Павароти е огромен, Карерас е строен, но нисък.

Стройният и висок Доминго пък, какъвто и грим да му сложиш, не може да мине за млад. А един истински познавач може да бъде накаран да си купи касета само с вокал от висока класа. Затова в студията трябваше да комбинират.

Алина Вазнис започна да работи в музикалната студия отначало в епизоди, после ѝ повериха второстепенни роли: Полина в „Дама пика“, Амнерис в „Аида“, Алиса в „Лучия де Ламермур“. След като успяха да запишат „Трубадур“ в постановката на Метрополитен опера с Лучано Павароти и Мирела Френи, Дегтяр реши да направят и този филм. За централната женска роля — на младата красавица Леонора — поканиха да се пробва Алина Вазнис, а за втората женска роля — на старата циганка Азучена — Зоя Семенцова. Зоя беше вече доста над четирийсетте, от прекалената употреба на алкохол външността ѝ отдавна бе загубила своята свежест и в ролята на старата циганка се вписваше прекрасно. И не щеш ли, един ден като гръм от ясно небе при Дегтяр довтаса Алина Вазнис и му каза нещо, от което от очите на Леонид Сергеевич изригнаха искри.

— Искам аз да играя Азучена — заяви младата жена.

— Какво искаш да играеш? — не повярва на ушите си художественият ръководител, който беше и режисьор на „Трубадур“.

— Искам да играя Азучена — повтори Алина.

— Ти добре ли си? Май нещо си мръднала! Каква Азучена? Това е една стара циганка, прочети либретото, ако не знаеш. Ще я играе Зоя.

— Четох либретото и именно затова искам да играя Азучена. Няма да играя Леонора — не ми е интересна. Обича един мъж и за да не се омъжи за друг, е готова да иде в манастир. А когато любимият ѝ е пред прага на смъртта, тя взема отрова, за да не го надживее. Целеустремен характер, всичко е просто като фасул. Какво има да се играе тук?

— Ами точно това ще се играе — целеустременият характер. Не разбирам какво искаш — разпери ръце Леонид Сергеевич.

— Не ми е интересно да играя Леонора — упорито повтори Алина. — Дайте ми Азучена.

— Но недоумявам...

— Ами трудно ми е да ви обясня. По-добре да ви напиша моята трактовка на ролята и тогава сам ще се убедите, че съм права.

На другия ден тя донесе на Дегтяр няколко листа, изписани с едър, четлив почерк. След като ги прочете, режисьорът бе силно озадачен. Наистина Алина виждаше в образа на старата циганка онова, което обикновено режисьорите не забелязваха, или поне такава трактовка той не бе срещал никъде. И веднага си представи как може да се предаде това с помощта на изобразителните средства... Получаваше се примамлива картина и при подобен подход филмът обещаваще да стане необичаен, а не просто поредната картинка, илюстрираща най-добрите гласове на света — щеше да бъде изпълнен с драматизъм и истинска трагедия. Но ако даде ролята на Азучена на младата Вазнис, ще изникнат наведнъж два проблема. Кой ще играе Леонора? И какво ще прави със Зоя Семенцова, която вече бе направила пробите и бе утвърдена за ролята? Е, Алина може да бъде заменена с друга — млади и красиви актриси с лопата да ги ринеш. Още повече че Алина всъщност беше права — ролята на Леонора не бе никак сложна. Обаче Зоя...

Със Зоя Семенцова нещата стояха къде-къде по-сложно. Тя бе преживяла страшна трагедия — катастрофа с кола, в която пътуваха с мъжа си и дъщеря си. Само тя остана жива. След като излезе от болницата, се пропи и от стабилна професионална актриса бързо се свлече до епизодичка, а после започна да остава без каквато и да било работа. Режисьорите не искаха да се занимават с нея, понеже бяха наясно с алкохолната ѝ зависимост и с честите ѝ истерии. След време Зоя дълго се лекува и май се оправи. Азучена беше първата роля, която ѝ бяха поверили след дълго прекъсване. Повериха ѝ я с доста опасения — след нейните безкрайни молби и уверения, че сега е наред. Всички съжаляваха Зоя, а и тя беше добра актриса. И как сега да ѝ отнемат ролята, която тя си бе извоювала с толкова усилия и с цената на куп унижения? Как да ѝ кажат, че няма да играе Азучена? В „Трубадур“ има още само една женска роля, съвсем епизодична, но — за млада жена. Зоя изобщо не ставаше за тази роля.

С една дума — вдигна се страшен скандал. Зоя крещеше като обезумяла, заплашваше да удуши тази сополанка, плачеше, умоляваше, едва ли не падаше на колене. Защото това бе нейният шанс да докаже, че отново може да работи. И ето че ѝ отнемаха този шанс. И то как ѝ го отнемаха! Утвърдиха я за ролята, а после размислиха. Какви слухове щяха да плъзнат, какви приказки! След тази история вече нито един

режисьор нямаше да ѝ предложи роля. Щяха да си мислят: Какви ли ги е забъркала тази алкохоличка, щом са ѝ отнели вече дадена роля? А, не, по-добре да си нямаме работа с нея.

В крайна сметка Алина Вазнис изигра Азучена и се получи наистина великолепно. Направиха солидна реклама на филма и всички касети се разграбиха, наложи се да издадат още два тиража.

След „Трубадур“ Дегтяр реши да постави „Риголето“, като използва известния запис с Марио дел Монако и Райна Кабаиванска. И естествено покани Алина да изиграе Джилда, като дълбоко в душата си очакваше, че тя пак ще му направи някой номер, например ще каже, че Джилда не ѝ е интересна, обаче с удоволствие ще изиграе, да речем, малката роля на Мадалена. Но Алина и този път реагира неочаквано — дори не продума за Мадалена.

— С удоволствие ще играя Джилда — заяви тя. — Но само както аз я разбирам, а не както е било прието винаги досега.

— И как именно? — с подозрение попита Леонид Сергеевич.

— Ами... трудно ми е да ви обясня, по-добре да го напиша.

И го написа. Накратко: историята с „Риголето“ повтори историята с „Трубадур“. Касетите се разграбиха, наложиха се и три допълнителни тиража...

— Ами Семенцова? — върна се Настя към интересуващата я тема.

— Семенцова... нищо. Почти през цялото време е без работа. След онзи случай с Азучена пак се пропи, после пак се лекува... Неотдавна се яви на проби за някаква епизодична роля, ала неуспешно. Не я взеха. Но оттогава жестоко мрази Алина. Какво пък — не е трудно да я разбере човек.

— Леонид Сергеевич, а на вас не ви ли беше чудно, че Алина не можеше да ви обясни трактовките си, а ви ги носеше в писмен вид?

— Какво имате предвид? Че някой ги е съчинявал вместо нея? Не, уверявам ви, не беше така. Алина наистина беше, как да се изразя по-меко... гигант на мисълта, но не и речеви гигант. Нещо такова, ако разбирате какво искам да кажа. Тя говореше много зле, говорът ѝ изобщо не беше развит. Имаше прекрасна памет, с лекота учеше ролите и произнасяше текстовете като по вода, но да изрази собствените си мисли — това винаги е било проблем за нея. Това момиче сякаш се вцепеняваше, мънкаше нещо, повтаряше едни и същи

думи, не можеше да построи докрай фразата си — така че да не изгуби подлога... Обаче писмената ѝ реч бе великолепна. Всъщност това се среща доста често, но като правило — в обратния вариант. Един човек може да има прекрасна, ярка, образна реч, но стигне ли се до писалка и лист — да се чудиш къде е изчезнало всичко това! Сухи, канцеларски фрази, става ти лошо, докато четеш. При Алина беше обратното. Но вие можете да се убедите лично, запазил съм записките ѝ за Азучена и Джилда. Искате ли да ви ги дам да ги прочетете?

— Разбира се, Леонид Сергеевич. Много ви благодаря. А иначе вие добре ли познавахте Алина?

— Как да ви кажа... Снимал съм я в продължение на три години, докато не ми я отне Андрюша Смулов. Вече има четири години оттогава. През тези четири години я виждах често — все пак работехме в едно обединение, но малко сме общували. А да ви кажа откровено: с Андрюша тя много израсна като актриса. У нея се криеше огромен талант, но... Това е като с устната реч. Нещо постоянно ѝ пречеше да се разкрие напълно. Чувствах, че е налице невероятен ресурс, но е заключен като в килер и тя самата не знае как да го отключи. Създаваше се впечатление, че се стеснява от публиката. Снимките в павилион винаги минаваха с лекота, но излезехме ли навън — край, точка. Алина бе като замразена. Защото в павилиона всички са ѝ познати, а навън почти винаги се събира тълпа любопитни зяпачи. Андрей успя да се справи с тази ѝ слабост — моите почитания за това. Дълго се мъчи с нея, но успя. Такава актриса загина! А тъкмо започваше истинският ѝ разцвет... Ужасно ми е мъчно за Андрюша. Той не само я обичаше, тя бе неговата актриса. Сега без Алина няма да успее да заснеме нищо свястно — и то тъкмо сега, когато се прероди като режисьор... Жалко. — Побутна пепелника към Настя. — Запалете си, не се притеснявайте — виждам как се измъчвате, току поглеждате към пепелника. Цигареният дим не ме дразни.

Настя кимна благодарно и с наслада запали цигара. Харесваше ѝ да седи тук, в този апартамент с премахнати стени между стаите, който беше превърнат в голям салон, елегантно украсен със снимки на прочути музиканти и певци. С крайчеца на ухото си тя долавяше безсмъртната музика на Верди и не ѝ се тръгваше оттук, макар че приличието я подтикваше да приключва визитата си — минаваше десет.

— Бихте ли ми разказали за Зоя Семенцова — помоли тя Дегтяр.

— Какво да ви разкажа? Доколкото разбирам, вълнува ви въпросът дали тя е могла да убие Алина, нали?

— Много сте праволинеен, Леонид Сергеевич.

— Това плаши ли ви? Чуйте тогава отговора ми: да, могла е. Като се има предвид душевното ѝ състояние, психиката ѝ, ако тази дума ви харесва повече — да, могла е. Като нищо. Но като се вземат предвид физическите ѝ данни — едва ли. Вярно, Алина не беше баскетболистка, но не беше и дребна, имаше нормален за жена среден ръст — приблизително метър и шейсет и девет. Това си го спомням още от времето, когато я снимах. И тежеше между шейсет и пет и шейсет и осем килограма. А Зоя е дребничка, мършава — като повечето алкохолици, крачетата ѝ са като вейки, ръчичките ѝ — като кибритени клечки. Да застреля — да, да отрови — също да. Но не и да удуши.

— Ами ако предположим, че Алина Вазнис е била в безсъзнание? Ако е спяла след напиване, ако е била припаднала?

— А, тогава — разбира се — разпери ръце Дегтяр.

— Защо, има ли данни, че е умряла, докато е била в безсъзнание?

— Засега не — призна Настя. — Резултатите от аутопсията ще излязат едва утре. Попитах просто така, за всеки случай. И какво, значи смятате, че Семенцова толкова време не е забравила онази обида? Та нали тогава, преди пет години, обидата и омразата ѝ са били много по-остри, отколкото сега? Защо не го е направила тогава? Защо именно сега?

— Е-е, мило момиче, разбира се, че сега. Там е номерът я — именно сега, когато Алина е почти на върха, когато всеки момент ще я споходи световната слава. Когато от обикновена актриса с добри перспективи се превръща в звезда. Това именно е най-острият момент. Задрямалата ревност се съживява. Искате ли чай?

— О, неудобно ми е, Леонид Сергеевич, стана късно, вие не сте добре, а аз ви измъчвам. Май е време да ви оставя на мира, макар че имам още много въпроси към вас.

— Не се притеснявайте — усмихна се Дегтяр. — В момента съм сам, жена ми с внуците и кучето е на вилата, така че никого няма да обезпокоите. И после, ако сега си тръгнете, какво ще стане с „Травиата“, нали уж я обичахте? — Той лукаво ѝ намигна и се разсмя.

— Хайде да я запишем до края, ще си вземете касетата, после, когато ви е удобно, ще наминете да ми върнете празна.

— Тогава попитайте ме отново искам ли чай и аз честно ще ви призная, че искам кафе.

На Настя все повече ѝ харесваше този изкривен от радикулита човек и тя прие с радост предложението му да остане още малко. Но как щеше да се прибере толкова късно? Анастасия Каменская далеч не беше храбра и дръзка, каквито са обичайните характеристики за детективите. И се страхуваше от тъмните улици също като всяка друга жена на трийсет и пет години, дори малко повече, защото четеше сведенията за произшествията всеки ден, а изобщо не умееше да бяга бързо и да стреля точно. Тогава ѝ хрумна неочаквана мисъл:

— Леонид Сергеевич, имате ли телефонния номер на началника на вашата служба по безопасност?

— На Владислав Николаевич ли? Разбира се. Всеки служител на „Сириус“, включително чистачката, има номера, чрез който може да се свърже с него по всяко време на денонощието. Клетъчна връзка.

— Ако обичате, обадете му се — искам да поговоря с него.

СТАСОВ

Той пътуваше към къщи, уморен и ядосан, след като бе изгубил няколко часа, за да разбере къде се е шляла късно снощи безпътната съпруга на шефа му. Научи съвсем малко и то не му харесваше. През деня Ксения си е била вкъщи приблизително до два часа, после е пила кафе в бара на Киноцентъра. Е, сигурно е пила не само кафе, но във всеки случай там са я виждали докъм пет. После — изчезва докъм осем без петнайсет, когато се среща с приятелка до станцията на метрото „Красни ворта“, за да вземе от нея поредната рецепта за транквилизатори. Приятелката работела в психоневрологичен институт и снабдявала Ксения с рецепти, които изписвал по нейна молба познат лекар. Срещата била уговорена за деветнайсет и трийсет, но Мазуркевич, както винаги, закъсняла с около петнайсет минути. И след това отново изчезва — чак до прибирането си вкъщи в три и пет сутринта.

Тялото на Алина Вазнис беше намерено със следи от удушване, но Стасов прекалено дълго бе работил в криминалната милиция, за да се хване за една версия и да не забелязва другите. Веднага след като получи информацията за срещата на Ксения с приятелката от диспансера, той се свърза с Мазуркевич и го помоли да провери чантата на съпругата си. Но там не се намериха нито рецептата, нито купените срещу нея лекарства. Не се намериха и нови опаковки на нощното шкафче в спалнята. Разбира се, това все още нищо не доказваше — Ксения би могла да държи рецептата и лекарствата къде ли не. Можеше да използва рецептата за отбелязване на страницата в някоя книга, а таблетките да е прибрала в джоба си. Но все пак, все пак... Ами ако се установи, че Алина Вазнис е била отровена? Вярно, за целта са били нужни страшно много таблетки, но кой е казал, че Ксения не ги е имала? Госпожата от диспансера дълго отрича, но накрая призна, че едната рецепта е била за 50 таблетки, а другата — за 30. А Ксения Мазуркевич имаше причина да убие Алина Вазнис, и то каква причина! Ах, лош късмет, по дяволите!

Стасов свърна от Садовое колцо по улица „Брестска“ и точно тогава зазвуча мелодията на телефона му.

— Владислав Николаевич, безпокои ви Дегтяр, от музикалната студия — чу той в слушалката колеблив глас. — Надявам се, че не е прекалено късно?

— Нищо, още не съм си вкъщи. Какво ви се е случило, Леонид Сергеевич?

— Ами при мен... с една дума — на гости ми е... една служителка от криминалния отдел, Каменская, Анастасия Павловна. Тя иска да говори с вас.

— Дайте я.

Каменская. Стасов бе слушал много за нея, когато работеше на „Петровка“. Беше чувал какво ли не — и възторжени отзиви, и откровени гадости. Че мозъкът ѝ работел като компютър, че не знаела що е умора, а паметта ѝ била феноменална. Освен това — че била любовница на началника на отдела по борба с тежките насилствени престъпления, че не работела наравно с всички, а най-вече си седяла в кабинетчето и си пийвала кафенце. И че имала много широк гръб в министерството, в главното управление — хем не кой да е, а самия генерал Заточни, човек влиятелен и могъщ. Дали спяла с него или не — не се знаело, обаче ги били виждали заедно рано сутрин, разхождали се едва ли не под ръка из парка. Каменская...

— Добър вечер — чу той приятен нисък глас. — Каменская се обажда.

— Добър вечер — мрачно отвърна Стасов. — На какво дължа...

— На убийството, на какво друго, Владислав Николаевич! Може ли да се видим с вас?

— Кога?

— Колкото по-скоро, толкова по-добре. Може и веднага.

— А вие поглеждате ли понякога часовника или не обръщате внимание на такива дреболии? — ядосано попита той. — Детето ми е само вкъщи.

— Извинете — меко отвърна тя. — Не знаех. Щом е така, определете ми удобен за вас час.

— Утре в десет става ли?

— Благодаря. Утре в десет. Къде?

— В „Сириус“. Предпочитам официалната обстановка.

— Добре. Още веднъж моля да ме извините. Всичко хубаво.

Стасов зави по „Сушчевский вал“ и даде газ към Савьоловската гара. След разговора с Каменская изпитваше някаква тежест в душата си. Май не биваше да се държи така? Оправда се с Лиля — като някаква квачка-чиновничка, която никога не остава в службата си извън работно време, защото, видите ли, имала деца и нищо друго не я интересувало. Защо пък да не се види с Каменская? Какво ще му стане? Ама бил уморен! Нали и тя не си почива. Нима четирите месеца, изминали след пенсионирането му, са били достатъчни, за да забрави бившите си колеги? За да престане да им съчувства? Да стане равнодушен?

Той набра номера на домашния си телефон, понеже беше сигурен, че Лиля още не спи. Така и излезе — дъщеря му вдигна слушалката още след първия сигнал.

— Ти защо не спиш?

— Но нали утре е неделя...

— Добре, почети си, днес съм добър. Между другото — какво четеш?

— „Анжелика“.

— Рано ти е още за нея. По-добре чети Конан Дойл.

— Вече съм прочела всичко за Шерлок Холмс.

— Тогава почети нещо любовно, той и за любов е писал — например, „Откритието на Рафълз Хоу“.

— И „Анжелика“ е за любов — възрази Лиля.

— Рано е за теб! — категорично отсече Стасов. — Затвори я и я върни на мястото ѝ.

— Их, тате...

— Край, котенце. Не подлежи на обсъждане. Вечеря ли?

— Да, бульон и кренвирши със салата.

— Браво. Липсвам ли ти?

— Не много.

— Страх ли те е?

— Не. А ти скоро ли ще се прибереш?

— Разбираш ли, имам да свърша още една работа, но ако ти много държиш, ще я отложам за утре и ще се прибера веднага.

— Не, недей, татко, не я отлагай. При мен всичко е наред.

— Добре, тогава можеш да почетеш още малко и после си лягай.

Стасов оцени по достойнство тактичността на дъщеря си, още повече че в тази тактичност имаше и голяма доза детска хитрост. Нека баща ѝ си върши работата, тя пък ще може да чете за Анжелика не четирийсет минути, а цели два часа. Ако не заспи, разбира се.

Той въздъхна и отново занайбира номер — този път на Дегтяр.

— Леонид Сергеевич, Каменская у вас ли е още?

— Да, давам ви я.

— Вижте какво — започна Стасов, щом чу нейното възглухо „Да, Владислав Николаевич“. — Ако не сте размислили, можем да се видим сега.

— Благодаря ви.

— Излезте от блока след дваайсет минути, ще бъда отпред.

— Благодаря — повтори тя.

— Засега няма за какво — избъбри Стасов.

След дваайсет минути той спря пред блока, където живееше ръководителят на музикалната студия, и веднага видя висока слаба фигура с тъмно яке и дънки. Напругна паметта си, но така и не можа да си спомни как изглеждаше Каменская, която бе виждал по коридорите на „Петровка“ вероятно стотици пъти. Тя отвори вратата и седна до него. Стасов запали лампата в купето и веднага си я спомни. Да, разбира се, тя беше — белезникава, невзрачна, с дълга, прихваната на тила коса. Интересно, дали ѝ върви с мъжете? „Сигурно е стара мома“ — помисли си той.

— Добър вечер, казвам се Анастасия — може просто Настя — и да си говорим на ти.

— Владислав. Може и Влад или Стас — както повече ви харесва.

— Ами Слава?

— И така може — усмихна се Стасов. — И то се знае: също съм за ти.

Изведнъж се почувства леко и спокойно. Веднага разбра, че тя не е никаква любовница на полковник Гордеев. И изобщо не е ничия любовница в смисъла, който е прието да се влага в тази дума, когато се говори за служебни отношения. И ако нещо я свързва със самия генерал Заточни, било то и интимно, зад това се крият съвсем други общи интереси. Не просто креватни удоволствия, а интелектуално партньорство и приятелска симпатия. Жени с такава външност и обноси никога не са просто любовници — точно това Стасов знаеше с

абсолютна точност. А пък фактът, че за нея се разнасят разни гадости, говори само за нейните достойнства. Не се клюкарства единствено за хора, които нищо не представляват.

— Закъде сме? — попита той, потегляйки.

— За „Шчолковское шосе“.

— Какво има там?

— Там живея. Ако нямаш нищо против, ще се качим у нас, ще пийнем чай и ще поговорим.

— Слушай, днес вече те питах: поне от време на време поглеждаш ли часовника? А, поглеждаш ли го?

— Аха — кимна Настя. — Гледам го и виждам, че до сутринта остава все по-малко и по-малко време, а въпросите ми само се трупат ли, трупат. А до сутринта трябва да имам поне минимално ясна представа за ситуацията.

— Ти изобщо ли не спиш нощем?

— Спя, и още как! Но мога и да не спя, ако има за какво да мисля. Завий наляво, ще минем през дворовете, така е по-близо.

Вече минаваше единайсет и половина, когато те се качиха с асансьора на деветия етаж. Докато отключваше, Каменская изведнъж избухна в смях.

— Какво има? — слиса се Стасов.

— Знаеш ли, днес вече за втори път приемам вкъщи чужд мъж, докато съпруга ми го няма. Хубави свидетелски показания ще излязат от това, нали? Достатъчна ми е една бдителна съседка и — сбогом на репутацията. Хем съм чиста като детска сълза, затова ме е яд. Влизай, събличай се.

— Нима си омъжена? — машинално попита Стасов, преди да успее да удържи езика зад зъбите си.

— Защо? Не приличам ли на омъжена жена? Мислел си, че съм стара мома, нали?

— Мислите ли ми четеш? — позасмя се той, опитвайки се да прикрие смущението от собственото си неудобство.

— Само баналните. Не, не се смущавай, всички се улавят на външността ми като на въдица, и ти не си изключение. Скромна, невзрачна мишка — това ми е много удобно, никой не ме взема насериозно.

— А всъщност си зъбата щука, така ли?

— Всъщност съм злобен свиреп плъх. Хайде, не стой като истукан, влизай в кухнята. Какво пиеш — чай или кафе?

— Чай. Какво ти кафе посред нощ?

Той се огледа. Кухнята в жилището на Каменская бе мъничка, но набитото око на Стасов веднага му подсказа, че тя е обзаведена грижовно и с любов, за да се прекарват в нея дълги часове в уют. Над масата светеше аплик със силна крушка — веднага личеше, че тук не само се яде, но се и чете. Мебелите бяха така подредени, че да можеш, както си седиш, да стигнеш с ръка печката, масата и мивката. Всичко беше компактно, функционално, нямаше нищо излишно. Кухнята на самия Стасов бе обзаведена криво-ляво — все не намираше време да я направи удобна.

— Познаваш ли се със Заточни? — изведнъж ни в клин, ни в ръкав попита той.

— С Иван Алексеевич ли? Познаваме се — отговори Настя, докато режеше сръчно дълга бяла франзела и солидно парче кашкавал, от които щеше да направи пържени хлебчета.

— И как ти се струва той?

— Професионалист от най-висша класа. Сякаш не знаеш. Нали и ти си работил под негово ръководство?

Анастасия бе права, Стасов наистина бе работил в Управлението за борба с организираната престъпност, а Заточни бе един от ръководителите на това управление в министерството.

— Работил съм — съгласи се той. — Но ми е интересно твоето мнение.

— Я стига! — Тя се извърна с лице към него и застана, подпряла гръб на дългиятесен шкаф, абсолютно същия, какъвто имаше и в кухнята на Стасов, но друг цвят. — Какво толкова те интересува моето мнение? Аз да не съм Ванга? Или Джуна? Слушал си разни мръсотии за мен и Иван, затова ме питаш. Мислиш, че не знам, че ме смятат за негова любовница? Прекрасно знам. И ми се ще да те наругая, Стасов — доста конкретно и доста грубичко. Но тъй като неудовлетвореното любопитство е по-лошо от болен зъб, ще ти отговоря. Никога не съм спала с генерал Заточни. Ни-ко-га. А че той ми харесва — вярно е. Ще ти кажа нещо повече — точно един месец преди собствената си сватба се бях влюбила в него, само за няколко дни — това ми се случва понякога. Знаеш как е — като те притисне,

чудиш се къде да се дяваш. Но минава бързо, най-много до две седмици. Нито един мъж не се е задържал повече от две седмици в моята влюбчива душа. Единственото изключение бе Чистяков — и в резултат на това се омъжих за него. Задоволи ли те отговорът ми?

— Извинявай — простичко каза Стасов. — Не съм искал да те обидя. Но наистина ми беше любопитно. Все пак Заточни е голяма фигура. Виждали са ви заедно...

— И още много пъти ще ни виждат. За всеки случай ще ти кажа предварително, че два пъти месечно в неделя рано сутрин се разхождаме в Измайловския парк. От седем до девет. Нещо като традиция, като ритуал.

— Господи, но за какво си говорите с Иван? Къде е той — къде си ти... Каква двойка можете да бъдете?

— Ти не можеш да разбереш това — сухо отвърна Настя, докато подреждаше на тигана филиите бял хляб с кашкавал. — Хората може и да не разговарят. Просто сама по себе си ситуацията ги въвежда в определено душевно състояние. За пръв път излязохме да се разхождаме една ранна сутрин, когато се занимавах с някакво убийство, а един служител на Заточни се оказа замесен. Разхождахме се из парка и преценявахме на глас от кого може да изтича информацията, а тайно всеки подозираше другия. Беше отвратително, тягостно — ужас! А после и двамата не издържахме и изповядахме подозренията си. Че, видите ли, аз не ви вярвам, защото така и така. И аз, от своя страна, не ви вярвам, защото... С една дума — поговорихме си хубавичко. И сякаш камък падна от плещите на всекиго. Почувствахме се стоплени и сигурни... Та и сега се срещаме рано сутрин и се разхождаме — мълчим, а душите ни се изпълват с благодат.

Стасов мълчеше и си спомняше как преди четири месеца се бе разхождал по улиците с Татяна, с която току-що се бе запознал, и бе примирал от възторг и някаква необяснима нежност.

— Тези ваши разходчици май струват повече от креватна история — обади се той. — Ако някой ми кажеше, че душата на любимата ми жена се изпълва с благодат, докато се разхожда из парка с друг мъж, щях да пукна от ревност. По-добре просто да спи с него — това поне не е толкова обидно. Да бъдеш лош любовник не е срамно — то е

въпрос на дарба. Обаче да разбираш, че си скучен и безинтересен, е съвсем друго. Направо да се обесиш.

— Приятно ми е, че разбираш това — позасмя се Настя. Тя наля на Стасов чай, а на себе си — нес кафе, сложи на масата голяма плоска чиния с топли пържени хлебчета и седна срещу него. — А сега — каза, след като отпи малка глътка и остави чашата на чинийката — ще ме попиташ защо така се разкривам пред теб. Нали? Уж си говорим за пръв път, току-що сме се запознали, а аз се впускам в такива откровения. Сигурно ти се вижда подозрително?

— Ами общо взето... Вярно, подозрително е. Може би ме лъжеш? Проверяваш ли ме?

— Не, казвам ти истината. Но аз, Стасов, нямам избор. А когато човек няма избор, всичко е много просто. Има един път и ще вървиш по него — дали ти се иска или не — ще вървиш. Искам да разкрия това убийство, а за целта си ми нужен ти. И да те лъжа, да ти приказвам втели-некипели е опасно. Можеш да ме уличиш в неискреност и тогава нищо няма да излезе помежду ни. Трябва да бъдем приятели с теб.

Стасов изтръпна вътрешно. Да не би тя да го вижда като на рентген? Но пък е толкова простодушна, открита...

— Ще бъдем приятели — кимна той. — Разбери ме правилно: работя в „Сириус“ само от един месец. От една страна, заинтересован съм убийството на Алина да бъде разкрито, няма значение от кого — от вас, от мен, от всички заедно. Важното е убиецът да бъде разобличен. Защото ако това не стане, вие няма да пострадате, а на мен Мазуркевич ще ми откъсне главата. За какво му е да държи служба по безопасността, щом убиват безнаказано неговите водещи актриси? Схващаш ли мисълта ми?

— Опитвам се — отговори Настя, леко усмихната.

— От друга страна, през този месец не успях да навляза в нещата, слабо познавам хората и изобщо... С една дума — няма да струвам много като помощник. Но можеш да гледаш на мен като на допълнителна работна ръка. Смятай ме за още един оперативен работник от вашата група. И можеш напълно да разчиташ на мен.

— Не мога — въздъхна Настя. — Има едно „но“. И сега ще дойде твоят ред да се разкриеш. И ти, Слава, няма да имаш избор, също като мен. Много настоятелно те е канил на работа президентът на киноконцерна РУНИКО Борис Рудин. Предлагал ти е заплата, поне

два пъти по-висока от тази, която получаваш в „Сириус“ от Мазуркевич. Но въпреки това ти работиш именно в „Сириус“. И това ме навежда на мисълта, че с Мазуркевич те свързва нещо лично, или обратното — нещо финансово, делово. Ето защо, ако в процеса на разследването бъдат засегнати интересите на Мазуркевич или жена му, ти няма да ми помагаш. Нещо повече: ще започнеш да ми пречиш. Ако обичаш, освободи ме от тези съмнения. И недей да ми разправяш, че Рудин е любовник на бившата ти съпруга, та затова не искаш да работиш за него. Това не е аргумент за мен, още повече че разликата в парите е твърде значителна и заради нея човек може да не обръща внимание на съпругата си, и особено на бившата си съпруга.

Какъв номер! Излиза, че Каменская добре се е подготвила за запознанството си с него, със Стасов. Удря, без да гледа, но уцелва точно. Ха опитай при това положение да излъжеш — знаеш ли колко дълбоко се е ровила, а не ти се иска да те улавят в лъжа, пък и би било глупаво. Той ѝ е нужен. Но и тя му е нужна. Ала тя греши — той има избор и ще трябва да го направи, и то веднага, тук, в тази кухня. Трябва да реши да прикрива ли Ксения Мазуркевич. Ако тя е извършила убийството на Алина Вазнис и началникът на службата по безопасност изобличи своя шеф, тогава този началник ще остане без работа до края на живота си. Тук всичко е ясно. На кого му е потрябвало да топли змия в пазвата си и да живее върху буре с барут? А пък ако я прикрива, като дава на милицията лъжлива информация? Той може да измами бившите си колеги — не е толкова трудно, може да спаси Ксения, но после какво? Мазуркевич ще знае, че той, началникът на неговата служба по безопасност Владислав Стасов, напълно професионално води за носа криминалистите от милицията и укрива убийци от правосъдието. Утре ще сподели с някого тази информация, вдругиден тя ще се разчуе сред най-широки кръгове, а след още два дни при него, при Стасов, ще довтасат лошите чичковци и ще пожелаят той да работи за тях. Отиде ли — това значи да затъне в такъв бандитизъм, от който измъкване няма, само след половин година ще е зад решетките, хем не просто зад решетките, ами и с най-строгата присъда. Не отиде ли — ще живее най-много два часа, е, може и три. Не, излиза, че Каменская все пак е права, трябва да ѝ стане приятел и двамата да търсят убиеца на Алина, който и да се окаже той. По-добре да остане без работа, но жив, отколкото с работа, но покойник.

— Ще ти кажа защо не обичам Боря Рудин и защо не искам да работя за него. Освен това ще ти кажа как днес ме извика Мазуркевич и поиска да провери алибито на жена му Ксения...

АЛИНА ВАЗНИС ПЕТ ГОДИНИ ПРЕДИ СМЪРТТА СИ

„Леонид Сергеевич! Вие сигурно добре познавате сюжета на «Трубадур» и неговата музика, но никога не сте слушали тази опера на руски език. Защото ако бяхте я слушали, щяхте да обърнете внимание на думите на Азучена на финала. Всъщност с тях завършва и цялата опера. Докато гледа през прозореца как екзекутират нейния осиновен син Манрико, тя възкликва: «Отмъстена е родната ми майка!» И тези думи преобръщат всички представи за образа на старата циганка.

Какво представлява Азучена? Циганка от табор. Някога, преди много години, майка ѝ е била заловена в замъка на граф Ди Луна и изгорена на клада по обвинение в магьосничество. Защото са я сварили край леглото на един от синовете на графа, след което детето започнало да вехне и да боледува. Можем ли да смятаме, че майката на Азучена е била абсолютно невинна? Можем ли да сме сигурни, че болестта на детето е била случайна и не е била провокирана от злонамерени действия на циганката? Защото ако не е възнамерявала да стори зло, защо се е промъкнала в замъка, защо е стояла до креватчето на детето? Аз все пак съм склонна да мисля, че майката на Азучена е била виновна — може би в отравяне, може би в някакво екстрасензорно въздействие, но безспорно е била виновна. И е била наказана напълно заслужено, макар и неоправдано жестоко.

Какво става по-нататък? В желанието си да отмъсти за смъртта на майка си Азучена се промъква в замъка на графа и отвлича един от синовете му, още съвсем мъничък. Отвлича го, за да го изгори на клада като отмъщение за смъртта на майка си. Да убие дете? Невинно дете? Дори и за отмъщение, но съгласете се, Леонид Сергеевич, това все пак не е по християнски. Това е против Бог. И праведният гняв никак не украсява и не оправдава Азучена.

По-нататък. Азучена, която също наскоро е станала майка — а това между другото подчертава нейната абсолютна жестокост: да люлееш дете в ръцете си и да не пожалиш чуждото дете! — занася отвлеченото момченце при кладата, на която току-що са изгорили майка ѝ, за да го изгори. Но тъй като е силно развълнувана, хвърля в

огъня собствения си син, вместо сина на омразния граф Ди Луна. И след дълги плачове и ридания взема отвлеченото дете и започва да го отглежда като свое собствено. Защо, пита се тук? Щом толкова силно мразиш графа, захвърли сина му в гората — да го изядат вълците. Или го изгори на същата клада, която сигурно още не е догоряла. Ала не, Азучена изпитва съжаление към детето и очевидно — разкаяние. Едва след като се е лишила от собствения си син, тя проумява целия ужас на онова, което е смятала да стори на графа, а го е сторила на самата себе си. Логично би било след всичко това тя да върне детето в замъка, за да не причинява на графа страданията, които току-що и тя е изпитала. Но не го прави! Значи не съжалението и не състраданието са я ръководили в този момент. Какво тогава?

Според мен Азучена е оставила малкия граф при себе си с единаединствена цел — да запълни внезапно зейналата празнота в живота ѝ. От момента, когато е родила собственото си дете, цялото ѝ същество се е подготвило да живее в режим на грижи, закрила, нежност и безгранична любов към малкото създание. Механизмът е задействан и изведнъж се оказва, че трябва да работи нахалост. Душата ѝ, подобно на жлезите, изработва вещество, което се състои от нежност, обич, стремеж да защитиш — и това вещество е предназначено да обгърне едно дете. А дете няма. И това вещество разяжда душата ѝ, унищожава я, като ѝ нанася страшни рани. Азучена механично подменя обекта. Щом вече няма свое дете — ще вземе чуждото. Какво значение има? Само и само да не се побърка.

Тя взема детето в табора, дава му името Манрико и то расте сред циганите, без нищо да подозира. Но какво е ставало с Азучена през всичките тези години? Дали се е привързала към Манрико, свикнала ли е да го смята за свой син? И да, и не. Да, защото тя се тревожи за съдбата му и му помага в неговата борба, доколкото е по силите ѝ. И не, защото дори когато го губи, дори когато вижда, че му отнемат живота, тя не забравя, че е трябвало да отмъсти за своята изгорена на кладата майка. И не си скубе косите, а тържествува и разтърсва сбръчканите си старчески ръце. Ето защо ми се струва, Леонид Сергеевич, че по време на цялата опера у Азучена постоянно пламти една вътрешна борба между привързаността към младежа, когото е отгледала, и жаждата за мъст.

Можем ли да смятаме, че с годините Азучена е по-мъдряла и все по-рядко се е сещала за отмъщението? Едва ли. Ако беше помъдряла, тя преди всичко щеше да се сети, че майка ѝ е била наказана справедливо и тогава въпросът за отмъщението е изобщо неправомерен. Тъй като тя така и не е разбрала това до старини, можем да смятаме, че с годините жаждата ѝ за мъст е останала все така остра. Докато отношението към Манрико — обратното, с годините би трябвало да става все по-нежно: та нали дори между врагове се поражда навик и изглаждане на противоречията, ако те живеят дълги години заедно! А те изобщо не са били врагове. Тъй че с годините душата ѝ е била все по-жестоко раздирана от страшното противоречие между стремежа да отмъсти за майка си и обичта към осиновеното момче. Вероятно кулминацията на тази душевна борба се случва именно по време на събитията, за които разказва операта. Манрико води своята борба срещу по-големия син на граф Ди Луна, тоест срещу родния си брат, за което естествено дори не подозира. Азучена обаче знае, прекрасно знае, че Манрико е вдигнал ръка срещу своя роден брат, което впрочем също е в разрез с Божия закон. И старата циганка наблюдава това безобразие съвсем равнодушно, ни най-малко не я плаши фактът, че Манрико поради незнание постъпва, меко казано, не съвсем правилно. Поощрявайки войната, която Манрико води срещу родния си брат, Азучена косвено отмъщава на семейство Ди Луна, радва се на неговите поражения и загуби. Нещо повече: тя поощрява любовта на Манрико към Леонора, за която иска да се ожени по-големият му брат. Какво желае Азучена на Леонора, която между другото според либретото е херцогиня, момиче от макар и обедняло, но дворянско семейство? Живот в цигански табор? Леонора не е подходяща за съпруга на нейния осиновен син — това е очевидно. Освен това тя ще бъде чужд човек в табора и това ще предизвика недоволството на останалите цигани. Но — нека! Стига да има още една загуба в лагера на Ди Луна, стига и с това да му причини зло. Не, мисълта за възмездието изобщо не е напуснала старата циганка — вече не можем да се съмняваме в това.

Обърнете внимание на още един момент. Според действието Азучена има възможност да контактува с графа — брата на Манрико. Възползва ли се тя от възможността да предотврати братоубийството, като му отвори очите за произхода на неговия заклет враг? Не. Тя

изчаква да екзекутират Манрико и едва тогава злорадо съобщава на графа: «Видя ли какво направи? Та това е родният ти брат!» Ето момента на нейното тържествуване.

И последното. Когато Азучена е пленена от граф Ди Луна, един от неговите военни командири — Ферандо — разпознава в нея дъщерята на старата циганка, изгорена преди двацет години на кладата. Разпознава я след двацет години! Това не ви ли говори нещо, Леонид Сергеевич? Аз нарочно изгледах няколко постановки на «Трубадур» — и в опери, и на записи — и навсякъде Азучена е сбръчкана и чорлава старица. На колко години е тя в действителност? Най-много на петдесет, а вероятно и на по-малко — около четирийсет. Това — първо. Второ, щом Ферандо я е познал след двацет години, значи тя не се е променила много, във всеки случай определено не се е превърнала от млада, цъфтяща жена, току-що родила първото си дете, в ужасна, костелива и гърбава старица. Инак никакъв Ферандо не би могъл да я познае, да си спомни лицето ѝ двацет години по-късно.

Като заключение на всичко, което написах тук, искам да кажа: Азучена е безспорно отрицателен персонаж, ако се съди по логиката на постъпките ѝ, но авторът на операта явно ѝ симпатизира — музиката недвусмислено говори за това. И аз, ако ми позволите, ще играя именно тази двойственост, нееднозначност на нейния образ. А външността на Азучена трябва да отговаря на нейната реална възраст — това е ярка, силна жена, която още не е загубила красотата си...“

ГЛАВА 3.

КОРОТКОВ

Докато Анастасия Каменская работеше по женските линии, като се опитваше да установи защо покойната Алина Вазнис е била толкова люто ненавиждана от несполучилата актриса Зоя Семенцова и от съпругата на президента на „Сириус“ — Ксения Мазуркевич, Юрий Коротков се занимаваше с някой си Николай Харитонов, който работеше като администратор в киноконцерна.

Харитонов бе типичен неудачник, един от онези хора, на които категорично им е противопоказано да се занимават с бизнес и които въпреки това упорито се стремят да направят бързи пари, като вложат една рубла и след два дни пипнат хилядарка. Всички негови проекти се проваляха един след друг, но той настойчиво, още неуспял да се измъкне от предишния си борч, правеше следващ. През януари 1995 година Харитонов поиска назаем от Алина три хиляди долара за четири месеца с лихва петнайсет процента месечно — именно толкова плащаше на Алина банката, в която тя държеше спестяванията си. Четирите месеца изтекоха на 15 май, но Харитонов не върна парите. Нещо повече — май дори започна да отбягва Алина.

Алина прекара цялото лято извън града — снимаше се в новия филм на Андрей Смулов „Безумие“, чието действие се развиваше предимно край морето. На 15 септември, след като бяха изминали още четири месеца, тя поиска да ѝ се върне цялата сума заедно с лихвите, което вече правеше не три, а шест хиляди и шестстотин долара. За Харитонов това се оказа неприятна изненада. Той познаваше Алина отдавна и прекрасно си представяше перспективите: Алина никога с никого не се караше, не умееше да изисква и настоява, затова много се надяваше, че тя търпеливо ще чака той да се накани да ѝ върне парите и няма да го притиска. Алина Вазнис обаче се оказа друг човек. Вярно, тя не намери кураж да поговори лично с Харитонов, но му прати своя любовник — Смулов, който с най-недвусмислени изрази му предаде, че е време да се стегне и незабавно да върне парите. Горкият Харитонов не бе очаквал подобен обрат.

— И какво направихте след обаждането на Смулов? — попита Коротков, комуто този Харитонов с всяка изминала минута ставаше все по-неприятен.

— Ами какво, какво... Хукнах да събирам парите от познати.

— Събрахте ли ги?

— Събрах ги — с тежка въздишка потвърди Харитонов. — Къде ще вървя! С Алина може би щях да се разбера някак, но да си развалям отношенията с Андрей Лвович — не, скъпо щеше да ми струва.

— И после какво?

— Занесох ги на Алина. До последната копейка.

— Кога стана това? В колко часа?

— Вечерта, сигурно беше към десет.

— Сигурен ли сте?

— В какво? Че това стана вечерта ли?

— И че е било вечерта, и че сте върнали парите... Сигурен ли сте изобщо?

— Разбира се, да не съм нещо луд!

— Там е лошото, Николай Степанович, че тези папи не са били намерени в жилището на Вазнис.

— Как така? Как не са били намерени, след като аз лично ѝ занесох цялата сума? Може би веднага ги е внесла в банката?

— В десет часа вечерта? Недейте така, Николай Степанович. Получава се нещо доста съмнително. Или убиецът е взел парите, или вие изобщо не сте ги върнали. Защото Алина Валдисовна вече не може да потвърди — дали сте ѝ занесли парите, или не сте. Има и трети вариант: именно вие сте я убили, за да не ѝ върнете парите. Разбира се, това е крайно предположение и на мен не ми се иска да вярвам в него, защото нашата задача с вас е да установим кой е видял, че наистина сте отишли у Вазнис към десет вечерта и че след вашето излизане тя е била още жива. Добре би било да намерим човек, комуто тя е казала нещо от рода на: Преди малко дойде Коля Харитонов и най-сетне ми върна всичките пари.

Този похват често помагаше на Юра Коротков. Не криеш от човека подозренията си, казваш му всичко откровено, съчувстваш му и му предлагаш помощ при събирането на оправдаващи го сведения. Ако човекът не е виновен, вместо криминалистите, той сам ще извърши лъвския пай от работата, а виновен ли е, ще се издаде. И колкото по-

активно действа, толкова по-бързо ще направи невярната стъпка и сам ще се разобличи.

— Ама вие какво? — абсолютно искрено се уплаши Харитонов. — Да не мислите, че аз съм... Алина?

— Не ми се иска да мисля така, Николай Степанович — престорено меко отвърна Коротков. — Но нали виждате какви са обстоятелствата! С една дума — не са във ваша полза. Ако парите бяха намерени в жилището на Вазнис, такъв въпрос изобщо нямаше да се повдига. Но къде са те? Хайде заедно да се опитаме да снемем подозренията от вас. Спомнете си кой ви видя близо до блока или апартамента ѝ! Кой може да потвърди, че сте ходили при нея? Да започнем дори с това...

Харитонов мъчително напрягаше паметта си, потеше се, нервничеше, но така и нищо не си спомни. За сметка на това изреди абсолютно всички хора, от които бе вземал суми през този ден с обещанието да ги върне в най-скоро време. След като се раздели с Харитонов, Коротков намери тези хора — бяха четирима — и си изясни две неща. Първо, че цялата необходима сума е била събрана в интервала между един часа следобед и пет вечерта. И второ, че Харитонов е обещал на всички свои кредитори да върне парите до една седмица. И двете обстоятелства никак не харесаха на майор Коротков. Защо, след като парите са били събрани до пет часа, Николай Степанович ги е занесъл на Алина чак в десет вечерта? Какво е чакал? Защо е протакал? И от какви приходи е смятал да върне тези пари в рамките на една седмица? Ако е очаквал отнякъде големи постъпления, би могъл да се договори със самата Алина, като се закълне, че ще върне дълга си след една седмица, и така да избегне мъчителното спешно събиране на шест хиляди и шестстотин долара. Защо не го е направил?

Както би казала неговата колежка Настя Каменская, отговорите могат да бъдат само два. Или още в онзи момент си е направил сметката да занесе парите на Вазнис — тя да ги преброи и да се успокои, после да я убие и пак да прибере парите в джоба си. Или има някакво обстоятелство, поради което той дори не е опитал да се разбере нито с Алина, нито със Смулов. Какво ли може да е това обстоятелство?

Коротков реши, че май най-добре ще бъде да озадачи с този въпрос Каменская, а той междувременно да отиде при режисьора Андрей Лвович Смулов. Вчера, в събота, не можа да поговори с него, както трябва — човекът беше прекалено смазан от случилото се, почти не разбираше смисъла на задаваните му въпроси и отговаряше напосоки. Днес вероятно вече би могъл да получи от него някакви сведения.

* * *

Само един поглед към режисьора Смулов бе достатъчен на Коротков, за да разбере какво е истинско, неприкрито страдание. Четирийсетгодишният Андрей Смулов бе толкова красив, че определено би трябвало да буди остра неприязън у представителите на мъжкия пол, но същевременно будеше не по-малко остро съчувствие. Беше болен от мъка — това се виждаше с невъоръжено око.

Смулов живееше в голям, удобен апартамент, чиято обстановка говореше за гостоприемството му. Меките фотьойли, диванчетата, ниските масички в огромния хол несъмнено бяха предназначени за едновременно приемане на много гости. Изобщо апартаментът бе обзаведен и украсен с вкус и любов и си личеше, че домакинът се гордее с него.

Смулов бе успял да се овладее и при това посещение на Коротков вече можеше съвсем ясно и последователно да отговаря на въпросите му. Той настани оперативния работник в удобен фотьойл в бляскавия си хол, донесе чай и пепелници — за себе си и за госта.

— Да започваме, Юрий Викторович — подкани домакинът, като се стараеше гласът му да звучи спокойно. — Питайте.

За всичко, което се отнасяше непосредствено за сутринта на 16 септември и за откриването на трупа на Алина Вазнис, Смулов беше разпитан още вчера от дежурния следовател, който бе отишъл на местопроизшествието. Днес Коротков имаше друга задача: да научи колкото може повече за Алина Вазнис. Защото асистент-режисьорката Елена Албикова вчера бе заявила съвсем определено, че Андрей Смулов е бил най-близкият човек на Алина и никой не е познавал покойната по-добре от него.

— Да, познавах я по-добре от останалите — кимна Смулов. — Но не бива да храните големи надежди, Юрий Викторович — дори аз не я познавах докрай. Алина бе невероятно заключена. И много уязвима. Ние бяхме заедно четири години и през всичките тези четири години аз постоянно се улавях в мисълта, в усещането, че очевидно изобщо не я познавам.

— По-конкретно, ако обичате — помоли Коротков.

— И от самото начало.

— От самото начало... Ами добре, може и от самото начало. Аз открих Алина в нашата музикална студия, при Лъоня Дегтяр. И се влюбих. Веднага, мигом, влюбих се така, че дъхът ми спря. Разбирате ли? Едва после започнах да я снимам — това вече е банално. Рядко се намира режисьор, който да не снима своите любовници, ако са актриси, разбира се. При това талантът на актрисата няма никакво значение — ако е любовница на режисьора, той непременно я снима. Някои се изхитрят да снимат дори жени, които никога не са били актриси. Вярно, аз виждах, че Алина има талант — това беше безспорно. Но всичко беше някак... размазано ли да го нарека... Сякаш вземаш касета със запис на велика музика, натискаш копчето — а оттам се разнася нещо неразбираемо. Дали пречат някакви шумове, дали касетофонът влачи, но впечатлението е съвсем друго. Ала аз много обичах Алина, затова въпреки всичко я снимах и постоянно се опитвах да извадя от нея всичко. Беше очевидно, че тя не работи с пълни обороти на снимачната площадка, нещо ѝ пречи да се реализира изцяло, макар да се старее с всички сили. Няма да повярвате, но хвърлих две години, за да престане тя да се затваря пред мен. И тогава всичко стана, както трябва. Заснех „Първичен страх“, в който Алина изигра главната роля. И то как я изигра! Всички разбраха, че имаме пред себе си актриса с голямо бъдеще. Велика актриса. Истинска. Гордеех се с нея, разбирах, че тук има и частица мой успех... Веднага се заех със следващия филм, той се казва „Безумие“ и — не е за вярване! — Алина започна да играе още по-добре. Беше невероятна! Неподражаема! Последният епизод, който снимахме извън павилиона, стана шедьовър, всички казаха, че тези кадри ще влязат в световната съкровищница на киното. Оставаше ни съвсем малко, за да завършим филма... И ето на... Алина вече я няма. Разбирате ли? Без нея аз съм нищо. Ще ви кажа откровено — преди да я срещна, аз вече почти бях

станал режисьор с един филм. Така наричат режисьорите, които правят много добър първи филм, а по-нататък всичко върви все по-зле и по-зле, по-слабо и още по-слабо. Така беше и с мен. Принуден съм да ви кажа истината, инак вие нищо няма да разберете от разказа ми: бях много нещастен в любовта. Много. Сигурно затова и работата ми не вървеше. Пълзях от една лична драма към друга, вечно с неприятности и ревност. А после — Алина! Млада, красива, талантива жена, която ме обичаше, и то толкова, че не ми причини нито минута тревога. Нито една, чувате ли? За четири години аз нито веднъж не изпитах нито ревност, нито страх, че тя ще ме изостави. Осмелявам се да твърдя, че тя ме обичаше толкова силно, колкото и аз нея. Просто бях щастлив с нея. Много щастлив. В това приповдигнато душевно състояние направих „Първичен страх“ — и той стана добре! Не сам, с Алина го направихме. Бях се преродил, бях станал друг, бях разбрал, че мога да правя първокласни филми. Но само когато тя е до мен. Без нея аз съм нищо. Нула. Творчески импотент.

Смулов повтори същите думи, които вече бе казал вчера. Без Алина няма да може да работи.

— Андрей Лвович, а защо не се оженихте? — попита Коротков. — Нали и двамата сте били свободни. Какво ви пречеше?

— Нищо. Нищо не ни пречеше. Но пред Алина се очерта перспективата да стане истинска звезда, а звездата е звезда, когато е свободна. Това е стара истина, всички в нашите кръгове я разбират. Звездата трябва или да не е омъжена, или непрекъснато да сменя съпрузите си, та в подсъзнанието на зрителя постоянно да мъждука мисълта, че тази звезда теоретично е достъпна. Ако Алина беше омъжена стабилно, зрителите — и най-вече мъжете — щяха да изгубят интерес към нея. А аз нито за миг не се съмнявах, че бракът ни ще бъде здрав и стабилен. Ние много се обичахме.

— Женили ли сте се по-рано, Андрей Лвович?

— Да. Много отдавна, за съвсем кратко и много несполучливо. Нали ви казах: бях нещастен в любовта, това ме преследваше още от дете. Затова Алина означаваше за мен толкова много...

— А Алина? Тя имала ли е сериозни връзки, преди да ви срещне?

— Юрий Викторович, нали вече ви казах: познавах Алина по-добре от другите, но все пак недостатъчно. Казвала ми е, че не е имала

продължителни сериозни връзки, макар че естествено мъже е имала — не го криеше. Но повтарям — това го знам от нея. Как е било в действителност — не знам. Не съм се замислял особено, защото това нямаше никакво значение. През четирите години тя не ми даде никакъв повод за ревност. Никакъв!

— Какъв човек беше? Добър, лош, мек, жесток? Искрен или не съвсем? Разкажете ми повече за нея, Андрей Лвович.

Смулов се извърна към прозореца и по напрегнатите мускули на шията му Коротков разбра, че режисьорът се опитва да възпре сълзите си.

— Трудно ми е да говоря за това — започна той най-сетне с възглух глас. — Нали знаете, случва се така, когато разбереш, че човекът, когото обичаш, е направил нещо недостойно, а ти не можеш да надвиеш себе си и продължаваш да го обичаш. Впрочем никой досега не е писал за това по-добре от Съмърсет Моъм. Спомняте ли си „Бремето на страстите човешки“? Само че, залога, не ме разбирайте буквално, в смисъл че Алина е била тъпа безнравствена уличница. В никакъв случай? Не и не! Тя беше... как да се изразя... емоционално тъпа може би. Мисля, че в психиатрията има такъв термин — емоционално затъпяване. Нравствена глухота. Ето само един пример. Веднъж изпаднах в някаква страшна депресия — да плачеш ли, да се бесиш ли... И толкова ми беше необходимо да чуя от Алина някакви топли, нежни думи... Минаваше дванайсет, аз седя вкъщи абсолютно не на себе си, мятан се като вълк в клетка, задушавам се от мъка. Обаждам се на Алина, питам я: „Лина, обичаш ли ме?“ Щеше да ми бъде достатъчно да чуя: „Разбира се, мили, много те обичам. Много те обичам.“ И толкоз. Веднага щеше да ми олекне.

— А какво отговори Алина?

— Каза ми: „Ти съвсем ли си откачил с твоите глупости? Аз вече спя.“ И затвори. И го каза не защото не ме обичаше, просто такива преживявания бяха непонятни за нея. Тя не умееше да ги усеща и разбира. А на мен тогава ми стана толкова болно... Нали разбирате: виждах всичките й недостатъци, не съм сляп, не съм младо и глупаво влюбено момче, но въпреки това я обичах. Колкото повече ги виждах, толкова по-силно я обичах.

— Андрей Лвович, а други хора освен вас виждаха ли нейните недостатъци? Или вие бяхте единственият, комуто Алина показваше

негативните си страни?

— Не, разбира се, Юрий Викторович, не бях единственият. Алина имаше една особеност: говореше много лошо. Имаше монотонен, неизразителен говор. За мен това нямаше никакво значение — обичах я такава, каквато беше, и нейният полудетински говор дори ме трогваше, някак ме умиляваше. Но поради това си неумение да говори, да представя своята гледна точка, да настоява на своето, да се кара, да вдига скандали, да доказва и изисква — Алина изглеждаше на хората като някаква мухла, безхарактерна и беззащитна глупачка. А всъщност тя далеч не бе безхарактерна и беззащитна, просто тези й черти никога не се проявяваха във вербална форма.

— А в какво се проявяваха? — заинтересува се Коротков.

— В постъпките й, Юрий Викторович, в постъпките. Това се оказваше неочаквано за много хора. Именно затова — подозирам — Алина имаше много врагове. Именно затова много хора я мразеха.

Коротков наостри уши като ловджийско куче. Нима бе успял да напипа нещо важно? Досега бе намерил мотив за враждебност само у Семенцова и Мазуркевич. Но само у тях. А ето че Смулов казва: много хора...

— Хората не обичат да се чувстват измамени — това е една от основните истини. Измаменият се чувства унижен, защото измамникът се е оказал по-умен и хитър, а човекът, нормалният човек, не обича да се убеждава, че е глупав и простодушен. Ако знаеш от самото начало, че например Иван Петрович Сидоров е негодник и отрепка, ти се държиш съответно, застраховаш се, гледаш по-малко да общуваш с него, а когато той все пак ти подлива вода, въздъхваш: ами да, това се очакваше. Обаче с хора като Алина всичко е различно. Хората я приемат за безволева и наивна глупачка, а когато такава глупачка ти извърти някакъв страхотен номер, можеш само да се усетиш ловко измамен. Е, ние си имаме в киностудията една-две известни клюкарки и всичко, което излиза от тях, е прието да се дели на седемнайсет или на четирийсет и пет — вечно преувеличават нещата, измислят си подробности в движение. Никой не приема приказките им насериозно. Казали нещо — какво толкова, дори никой не се обижда, макар че клюките им често са много гнусни. Обаче кажеше ли Алина нещо неприятно за някого — това се приемаше като удар под кръста. Виж я ти усойницата — уж все мълчи, думите й с ченгел да ги вадиш, а ето

на. И това, при положение че Алина е казала чистата истина — може би неприятна, но истина, а не клюка.

— Бихте ли дали някой пример, Андрей Лвович? Кого е обидила Алина по този начин, кого е настроила срещу себе си?

— Най-пресният пример е Харитонов. Впрочем вие навярно вече сте научили за него. Да знаехте само колко се изненада, когато му се обадох по молба на Алина. Това беше такава искрено смайване, сякаш му се обаждаше извънземно. Защото когато е вземал парите от нея, той определено е разчитал, че ще ѝ бъде неудобно да му напомня, ще търпи и ще чака. Тя между другото наистина се чувстваше неудобно. Разбираше, че и без това няма да е в състояние да каже нищо строго и твърдо, ще предъвква думите и ще се извинява за своята настойчивост... Странното у нея беше съчетанието на вътрешна студенина и твърдост с външната мекота, вялост, дори може да се каже — някаква неувереност. Друг пример: неотдавна при мен дойде за проби Зоя Семенцова — за малка, съвсем миниатюрна роличка, но все пак... Общо взето, изяви се лошо, но ние всички съжаляваме Зоя, тя преживя такава трагедия... Казаха ли ви за нея?

— Да, да, в течение съм. Продължавайте, моля.

— Накратко: реших да взема Зоя за тази епизодична роля. От съжаление. И после, ако сте чули за историята с „Трубадур“, сигурно разбирате: постоянно изпитвам неудобство пред Зоя. Нямам никаква вина за това, дори още не работех в „Сириус“, когато се е случило, но щом обичам Алина, в известен смисъл споделям с нея всичко, включително и омразата, която изпитват другите хора към нея. Не знам дали ме разбирате... С една дума знаех, че Алина е отнела ролята на Зоя и като близък приятел на Алина се чувствах отговорен за отношенията ѝ със Семенцова. Искях някак да ги изгладя... А Алина избухна. Не и не, категорично! Защото там, където ставало дума за изкуство и голям успех, безсмисленото съжаление нямало място. Зоя била алкохоличка, изгубила човешкия си облик побъркана жена... и други от този род. Господи, как крещя! И, разбира се, започна да разправя на всички, че вземам Зоя за епизода от съжаление, защото пробите са откровено лоши и Зоя ще провали продукцията... И така нататък. Всичко, което говореше Алина, беше чиста истина. И че пробите бяха лоши. И че взех Зоя само от съжаление. И че тя е

алкохоличка, грохнала и грозна. Но защо трябваше да разправя това на другите? И Зоя естествено научи. Получи се конфузно.

— Кога се случи това?

— Миналата седмица. Съвсем наскоро. Зоя изпадна в такава ярост! Спомни си, разбира се, как Алина ѝ е отнела Азучена — нейния последен шанс да направи второстепенна роля. Изобщо... — Смулов някак неловко махна с ръка със стиснатата между пръстите цигара, от рязкото движение пепелта се пръсна върху килима, но режисьорът сякаш не забеляза това, потънал в своите тъжни мисли. — Затова пък в историята с Ксения Алина е като на длан. Целият ѝ характер е разкрит. Казаха ли ви вече за това?

— Да, казаха ми, че Ксения Мазуркевич грубо е оскърбила Алина в присъствието на много хора. Но не знам какво е станало по-нататък.

— Там е работата, че нищо не е станало. Алина дори не се е опитала да ѝ отговори, да я спре, да опровергае тази гадост. Изслушала я мълчаливо, застанала зад гърба на Ксения. Тя впрочем дори не е подозирала, че Алина я чува, била е пияна, както винаги, и е дрънкала приказките си пред публика. Та значи Алина изслушала всичко до края и си тръгнала, без да продума. Хората наоколо естествено се развълнували. Обяснили на Ксения, че е говорила прекалено високо и Алина я е чула. Обаче това изобщо никога не я е засягало, цял живот всичко ѝ е било прощавано, целият „Сириус“ винаги я е прикривал. И тя останала с убеждението, че и този път никой няма да я закача, макар да е говорила такива гадости, че лошо да ти стане. А Алина още на другия ден започна да търси телефонния номер на Козирев — бащата на Ксения. Разбирате ли? Всички знаехме за походженията на жената на президента, сто пъти я бяхме виждали в най-пикантни ситуации, но всички си мълчахме, защото от реномето на Ксения зависеха нашата работа и нашите пари. Алина обаче се реши. Представяте ли си? Не отговорила на Ксения пред всички, не вдигнала скандал — тя изобщо не умееше това, както вече ви казах. А най-спокойно на следващия ден започна да действа тихомълком. Човек може да разбере Алина — обидата е била много груба, непросримо груба, а тя вече бе звезда, можеше да живее и без парите на Мазуркевич. Рудин бе започнал да я наобикаля, и то много настоятелно, предлагаше ѝ договори за милиони.

— Но как така, Андрей Лвович! — учуди се Коротков. — Та нали парите на Мазуркевич са свързани и с вашата работа, а не само с работата за Алина. Тя може и да не е била вече зависима от тях, но вие! Смятате ли, че изобщо не е помислила за вас? Нима ѝ е било безразлично, че вие няма да можете да снимате филмите си?

— Е, не е така. — Смулов леко се усмихна: за пръв път, откак Коротков разговаряше с него. — Разбира се, че не може да ѝ е било безразлично. Аз просто не акцентирах върху това, наистина ми е неудобно... Та нали и аз съм звезда. Дори в известен смисъл по-голяма звезда от Алина. Защото „Първичен страх“ я прослави за пръв път, а мен — за втори. Веднъж вече бях ставал звезда — след първия си филм, наистина това беше преди повече от десет години, но хората още ме помнят, особено почитателите на жанра. И хората на Рудин от концерна РУНИКО започнаха да ми предлагат договори още преди да предложат на Алина. Така че дори Мазуркевич да изгуби своите източници на доходи, аз няма да остана без работа.

— Бихте ли ми казали защо все пак останахте в „Сириус“? Защо не отидохте при Рудин?

— Какво отношение има това към смъртта на Алина? Не отидохме и толкоз — има ли значение защо?

— Андрей Лвович, настоявам да ми отговорите.

— Е, добре. Ами Рудин има много лоша репутация. Миналото лято той организира и проведе кинофестивал „Златният орел“ — сигурно сте чували за него?

Коротков мълчаливо кимна.

— Та на този фестивал един след друг загинаха четирима души — две актриси, един актьор и един режисьор. И Борис Йосифович Рудин, вместо още след първото убийство да закрие фестивала и да настоява от Москва да изпратят най-добрите следователи, преспокойно продължи фестивала до победния му край и в резултат паднаха още три жертви. Неговата служба за безопасност е организирана крайно лошо, но не това е най-важното. Най-важното е, че той е абсолютно безнравствен тип — разбирате ли, не е искал да си развали отношенията със спонсорите, които са разчитали по време на фестивала да реализират големи печалби от реклама. Между другото и нашият началник на службата по безопасност е отказал да работи в РУНИКО — и той е в течение на тази отвратителна история около

фестивала. Изобщо кинематографичната общественост обяви един вид бойкот на Рудин и неговия киноконцерн. Та затова и ние с Алина... — Не довърши, само трескаво преглътна и дръпна дълбоко от цигарата си. Смулов пушеше страшно много, палеше цигара от цигара, ръцете му трепереха, гласът му понякога секваше, но все пак се държеше мъжествено и будеше у Коротков не само съчувствие, но и уважение.

— И последният ми въпрос, Андрей Львович. Нека още веднъж се върнем към петъка, 15 септември. Спомнете си всичко, свързано с Алина в този ден.

— Тогава трябва да започна от предишния ден — четвъртъка. Този ден направихме работната прожекция на заснетия материал и след нея всички се втурнаха да поздравяват двама ни с Алина за онзи епизод, който тя изигра толкова сполучливо: където преbledнява и посивява буквално пред очите ни. Невероятно майсторство! Но вече неведнъж казах — Алина е актриса с голямо бъдеще. Тоест можеше да бъде... Да, прощавайте. Та така. Всички ни поздравяват, хвалят ни, аплодират. Алина бе страшно развълнувана — дори не бе подозирала, че е успяла да изиграе сцената така, а при прожекцията го видя с очите си. Тя си тръгна за вкъщи, а аз останах, с Леночка Албикова трябваше да се подготвим за снимките на следващия ден. Поработихме приблизително докъм осем и половина, после се обадох на Алина. Решихме, че няма смисъл да ходя при нея за през нощта. Алина много се грижеше за формата си — имам предвид професионалната форма. Ако рано сутринта ни предстояха снимки, никога не прекарвахме нощта заедно. Вероятно не бива да говоря за това, но за да ме разберете... Обикновено Алина не изглеждаше добре, след като бяхме прекарали нощта заедно. Тъй като до късно не заспивахме, на сутринта тя имаше сенки под очите, дори бръчици. Непременно трябваше да спи поне десет часа, за да изглежда добре и да играе добре. Просто организмът ѝ го изискваше. В четвъртък, когато ѝ се обадох, преценихме, че понеже трябва да стане в шест, вече е време да си ляга. А тя трябваше да стане дори по-рано, защото се налагаше да е в студията в седем сутринта. В продължение на цялата седмица бяхме снимали сутрин — от седем до един на обед, а от един в павилиона работеше друг режисьор, от друга киностудия. Защото ние нямаме собствен павилион, вземаме под наем ту от „Мосфилм“, ту от бившата студия „Горки“. Тоест имаме малки павилиони — ако трябваше да се

снима сцена в жилище, в кабинет или, да речем, в купе на влак, се справяхме сами. Ако обаче се нуждаехме от по-голямо пространство и обемни декори, естествено се налагаше да се молим на този и онзи. Цялата тази седмица беше такава — от седем до тринайсет във взет под наем павилион.

— Разбрах ви, Андрей Лвович, продължавайте, моля. Обадихте се на Алина към девет вечерта в четвъртък и...

— И решихме, че ще е по-добре аз да се прибера вкъщи, инак в седем сутринта Алина ще изглежда като замразена риба — това е неин собствен израз. Поприказвахме си малко и аз се прибрах. На другата сутрин, в петък, се видяхме на снимките в павилиона. Изненадах се, защото Алина не изглеждаше много добре, макар че си бе легнала рано. Каза, че вчерашната прожекция толкова я развълнувала, че дълго не могла да заспи, въртяла се в леглото почти до разсъмване. И тази сутрин игра очевидно по-слабо от друг път — цялата група забеляза това. Накратко: работихме до един на обед, а после аз помолих Алина да се погрижи за формата си. Разбирам: световна слава, награда „Оскар“, сексимвол на руското кино — всичко това естествено вълнува страшно много и причинява безсъние, но работата си е работа, още повече когато е в павилион под наем. Оставах ни само съботата и неделята, в неделя разполагахме с павилиона за последен път, а нямахме пари за удължаване на срока. Така че ако актрисата не е във форма и не успеем да заснемем добре планираните епизоди, ще възникнат нови затруднения. Ето защо предложих на Алина веднага след снимките да се прибере вкъщи, да вземе нещо успокоително и да заспи. Или поне да си почине, да полежи и по възможност да не общува с никого, за да не обсъжда това, което толкова силно я вълнува, да не възбужда нервната си система. Алина ми обеща да го направи.

— След като тя си отиде вкъщи, обаждате ли ѝ се по телефона?

— Веднъж. Около седем вечерта. Каза, че е взела някакво успокоително лекарство — валериан или нещо друго — и сега се излежава, дреме в леглото. Предупредих я, че повече няма да ѝ се обаждам — да не би да я събудя, ако заспи. Казахме си довиждане до следващия ден, тоест до събота сутринта. Щяхме да се видим в седем, за снимките. А останалото знаете.

— Да — потвърди Коротков. — Нататък знам всичко. Имам още един въпрос, съвсем кратък, и за днес ще ви оставя на мира. Кажете

ми: Алина имаше ли навик да крие пари и ценности на някое специално място? И ако да, къде е това място?

— Не знам — поклати глава Смулов. — През тези четири години нито веднъж не съм виждал нещо такова. Парите винаги се вадеха или от чантичката, или от едно чекмедже в секцията. Алина държеше ценните си украшения в ковчеже, което стоеше на един от рафтовете на същата секция. Стоеше там съвсем открито, макар и заключено. Ключето от него беше в общата връзка заедно с ключа от апартамента и пощенската кутия. На същата връзка Алина носеше и резервните ключове от колата си, и от гаража. Но това е, което съм виждал с очите си. А аз колкото повече опознавах Алина, толкова повече допусках, че изобщо не я познавам. Впрочем май вече ви казах това...

— Андрей Лвович, а откъде Алина имаше такива скъпи и ценни украшения? Казахте, че в ковчежето обикновено е имало два пръстена — единият златен с голям брилянт, другият платинен и също с брилянт. Три чифта обеци — и пак от злато, платина, брилянти, изумруди. Две колиета — и двете тежки, златни и скъпи. Пет гривни, една от които платинена, в комплект с пръстен. — Коротков затвори бележника си, от който бе изчел списъка на откраднатите от Алина скъпи украшения. — Откъде е всичко това?

— От покойната ѝ майка — обясни Смулов. — Бащата на Алина е бил, тоест е човек сух и без сантименти — Алина се е метнала на него, доста студена. Но той е виждал ясно разликата между първата и втората си съпруга. Първата му съпруга — Соня, Сонечка — е майка на Алина и на двамата му сина, тъй че останалите от нея скъпоценности е трябвало да наследят единствено Алина. Инга, нейната мащеха, не е имала право дори да ги докосне. Алина ми е разказвала, че баща ѝ повишил тон на Инга само веднъж — защото както бършела прахта, отворила ковчежето и надникнала вътре. Баща ѝ я сварил точно когато разглеждала украшенията на Сонечка. Скандалът бил грандиозен... Баща ѝ не бил на себе си от ярост. Крещял, че тези скъпоценности принадлежали на онази, която му била родила три деца, и в бъдеще щели да принадлежат на дъщеря му, която щяла да му роди внуци. А тя, Инга, ако искала да има брилянти, първо трябвало да роди дете, за да докаже, че има право на това. А пък Сонечка, както ми е разказвала Алина, била от много богато семейство. Сега всички нейни роднини по майчина линия са вече заминали за

Израел, тъй че Алина има тук само роднини латвийци. Все едно че няма никого.

— Защо така? Нещо не ви разбрах — сбърчи чело Коротков.

— Ами защото... Не искам да говоря онези гадости, дето ги е избъбрила Ксения, но в тях има частица истина. Какви са бащата и мащехата на Алина? Латвийски селяни. Цял живот са мразили руснаците, всичко руско ги е отвращавало. Не са ли ви разказали как Валдис Вазнис се е оженил за Сонечка Швайцейн? Соня била с родителите си на курорт в Прибалтика. И завъртяла любов с местен селянин. Младежка работа, звездни нощи... А после — бременност. Валдис — почтен човек — естествено предложил ръката и сърцето си, но не можело да става и дума момиче от богато еврейско семейство да напусне Москва, за да заживее в латвийско село. И Валдис като истински мъж, разбира се, отстъпил и се преместил да живее в Москва. Докато Соня била жива, в семейството царял дух на цивилизованост и на руската култура. А после, когато в дома влязла Инга — край, дотук. Не, за бога, не искам да кажа нищо лошо за нея, още повече че и самата Алина никога не я е споменавала с лошо. Но... Но. Всичко руско било лошо. Всичко московско не струвало. Можело да се четат само Вилис Лацис, Ян Райнис или Пятрас Цвирка. Да се гледат само филми на Рижката киностудия, да се слуша само Раймонд Паулс, и то единствено в изпълнение на Олга Пирагс. Никаква Алла Пугачова. Когато Алина казала, че е приета във ВГИК, в семейството това било възприето като обещание, след като завърши, да се снима в Рижката киностудия. А когато научили, че Алина играе в руски филми, Валдис и Инга престанали да ѝ говорят. Братята ѝ, разбира се, не са толкова враждебни като старото поколение. По-малкият, Алоиз, си е съвсем нормален, изцяло нов руснак. Има собствен бизнес, оженил се е за момиче от Хелзинки, живее ту тук, ту там. По-големият, Имант, е по-близо по дух до Валдис, той не одобряваше работата на Алина. Особено се дразнеше, че живеем с нея без брак. Веднъж съвсем случайно дочух как я нарича уличница и проститутка, която още от дете не мислела за нищо друго, освен за мъжки дюкяни. Така че Алина почти не поддържаше никакви отношения с Валдис, Инга и Имант. Сравнително сърдечно общуваше само с Алоиз, но пък той рядко се вясваше в Москва. Уверявам ви, Юрий Викторович, Алина беше

много, много самотна. Смея да твърдя, че на този свят си имаше само мен и брат си Алоиз. И ако трябва да сме съвсем честни — само мен.

АЛИНА ВАЗНИС ЧЕТИРИ ГОДИНИ ПРЕДИ СМЪРТТА СИ

„Защо всички представят Джилда като невинно дете, чисто и непорочно? Това са глупости, Леонид Сергеевич. Прочетете още веднъж либретото на «Риголето», вникнете във всяка дума и ще видите същото, което видях аз.

Кога се развива действието в операта? По времето на крал Франциск Първи. Спомняте ли си — поне от часовете по история — какви времена са били онези?

Чели ли сте книгите на Дюма? Чували ли сте за Бенвенуто Челини? При Франциск Първи хората дори не са си спомняли що е това девственост. Нравите са били повече от свободни. И между другото онова, което е вършел херцогът на Мантуа, не е било нещо необичайно. Така са се държали всички херцози в Италия по онова време — то е било нормално и общоприето. Но щом всички са се държали така, това не може да не се е отразило на психиката на женската част от населението. А сега да се върнем към Джилда.

Къде се запознава тя с херцога? В черквата. И спомняте ли си какво разказва за тази среща? «В храма смирено аз влязох, на Бога молитва въздадох, ала пред мене младеж се яви — прекрасен, вълшебено видение. Не му промълвих аз ни дума, но погледът вярно издаде страстта ми.» Какво ще кажете, Леонид Сергеевич? Поне за секунда вникнете в тези думи и всичко ще ви стане ясно. Можете ли да си представите как всички тези чувства спхождат едно целомъдрено, чисто момиче, което е отишло в черквата да се помоли? Не ме размивайте. Тук личат съвсем други неща: Джилда, едно нормално, весело момиче, което прекрасно знае откъде се вземат децата, си седи вкъщи, защото баща ѝ, тиранинът, ѝ забранява да излиза. Единственото изключение е черквата, баща ѝ разрешава да ходи само там и абсолютно никъде другаде. Естествено тази забрана не се спазва, Джилда прекрасно си общува с приятелки, ходи на разни срещи и е напълно в течение на съвременните сексуални проблеми. Там има една слугиня — Джована, на която Риголето е възложил да наглежда

дъщеря му. Но в хода на операта ние виждаме, че Джована — между другото също една нормална и далеч не идеална жена — взема пари от херцога и му помага да се срещне с Джилда. Можем ли да бъдем сигурни, че Джована взема пари за пръв път? Ами че тя е вземала пари десетки пъти, от всеки поклонник на Джилда, и им е уреждала срещи в градината. Докажете ми, че не е така!

И тъй, Джилда отива в черквата и понеже е млада, весела и привлекателна, започва да флиртува с поглед. И естествено херцогът я забелязва — облечен като човек от простолюдието, и той е дошъл в черквата да *пофлиртува* — може пък да намери някое младо пиленце. Безмълвна игра на погледи, в която Джилда има голям опит — и ето ви запознаването. Именно това означава нейната реплика: «Не му промълвих аз ни дума, но погледът вярно издаде страстта ми.» За да може погледът вярно да издаде страстта, са нужни поне две условия: да изпитваш тази страст и да можеш да я признаеш с поглед. За една опитна кокетка е проста работа, а за момиче, което никога... нищо... не е и помисляло? Нима то ще съумее да вдигне очи към обекта на своята безумна страст, дори да е съумяло внезапно да изпита тази страст? Съмнявам се.

Но да продължим. Херцогът, предрешен като човек от простолюдието, отива — с помощта на Джована — на среща с Джилда. И какво прави нашата невинна девойка? Скрива от баща си, че се е запознала с младеж и че той я е поканил на среща. Защо ли? Защото знае: постъпва зле. Знае, но го прави. С други думи не можем да твърдим, че Джилда е невинна жертва на измама, че не е очаквала нищо лошо, но все пак с нея са постъпили зле. Тя е очаквала лошото — именно затова не е казала нищо на баща си.

В края на краищата хората на херцога отвличат Джилда и я отнасят право в покоите му. Там тя прекарва доста време. След като напуска двореца — забележете: не в окъсани дрехи, без синини и следи от насилие — Риголето се заклева да отмъсти. Джилда съвсем естествено моли баща си да укроти своя гняв. Защо ли? Защото обича херцога. Така пише в либретото.

А сега, Леонид Сергеевич, нека отхвърлим условностите, присъщи на оперния жанр, и да се обърнем към житейската правда. Джилда е прекарала доста време в леглото на херцога и по нея не личат следи от физическо насилие. Изводът е очевиден: тя изобщо не

се чувства изнасилена и опозорена. Напротив, всичко това ѝ е доставило огромно удоволствие и в опита си да бъде честна тя се старае да придума баща си да не се гневи. А сега си представете едно целомъдрено момиче, което изобщо никога... нищо... и така нататък, което е внезапно отвлечено, вързано и развързано едва в леглото на някакъв мъж, при което този мъж веднага извършва с нея полов акт. Дефлорира я впрочем. Можете ли да си представите невинно момиче, на което всичко това толкова да му хареса, че после да отдаде живота си за този мъж? Не забравяйте също и обстоятелството, че мъжът я е измамил: представил се е като бедния студент Гвалтер Малде, а се е оказал херцогът на Мантуа. Тоест отнел ѝ е невинността, а за женитба и дума не може да става и сега тя ще остане обезчестена, опозорена за цял живот, а — не дай си боже! — и с незаконно дете. И заради всичко това Джилда го обича предано? Не се самозалъгвайте, Леонид Сергеевич. Няма такива момичета. За да се държи така, както се държи според операта, Джилда трябва да бъде съвсем друга. Безспорно опитна. Страстна и темпераментна. И същевременно — много порядъчна. Защото дори когато херцогът ѝ изневерява с Мадалена, у нея — у Джилда — не пламва ревност, която да иска смъртта на изменника. Тя изпитва болка, мъка, но прекрасно разбира, че херцогът не я е прелъстил — така се е оправдала тя само пред баща си, — а те просто са се срещнали и харесали, прекарали са заедно нощта и са се чувствали еднакво добре. И ще бъде несправедливо сега херцогът да плати за това с живота си. Желанието е било взаимно — и удоволствието също. Херцогът няма никаква вина. А самата тя, Джилда, е виновна: не е посмяла да отвори очите на баща си — каква е дъщеря му: че тя отдавна не е девица, че се е чувствала добре в леглото на херцога, че тя самата е искала това не по-малко от него. Единствено от страх е поддържала заблудата на баща си, че херцогът я е насилвил и измамил. Именно за това трябва да си плати. Кое и прави, като подлага себе си под ножа на бандита, за да спаси херцога. Който всъщност няма никаква вина...“

ГЛАВА 4.

КАМЕНСКАЯ

Ранният есенен студ внезапно отстъпи на топло циганско лято с ярко слънце и приятно прохладни нощи. Настя не излъга Стасов, когато каза, че две недели в месеца рано сутрин излиза на разходка в Измайловския парк в компанията на генерал Заточни. И тази неделя се случи именно такава — за разходка. Напоследък към Настя и Иван Алексеевич се бе присъединил синът на генерала — Максим, който беше вече в последния клас на гимназията и бе решил да кандидатства в милиционерската школа, а за целта трябваше да бъде в добра физическа форма — нормативите на кандидатстудентските изпити по физическа подготовка бяха твърде високи. Настя и Иван Алексеевич се разхождаха бавно из алеите, а Максим тичаше, като отмерваше кросове ту по сто метра, ту по петстотин, ту по пет километра.

— Е, какво ще кажеш, тате? — спря до тях задъханият младеж.

Заточни погледна секундомера, който носеше в ръката си.

— Не е зле, бива — похвали го пестеливо. — Можеш да свършваш с бягането за днес и да се заемеш със силовите упражнения. Ето там има висилка, виждаш ли? Върви — пет серии по двайсет набирания.

— Какъв ужас! — изохка Настя. — Ама вие сте садист, Иван Алексеевич! Защо измъчвате детето? Как ще направи толкова набирания?

— Няма страшно — засмя се генералът. — Добре ще му дойдат.

— А колко изискват според нормативите?

— Дванайсет.

— Тогава защо вие искате сто? Не прекалявате ли?

— Ни най-малко. Знае ли се как ще се развие животът му до следващото лято? Ами ако в деня на изпита се разболе, ако не се чувства добре? Ако например пипне ангина или грип, ако се приземи несполучливо и получи травма? И заради това не изпълни норматива, не влезе и пропусне цяла година? Не, не бива да рискува. Ако сега тренира за дванайсет набирания, и най-дребната неприятност ще го изхвърли от класацията. А ако успее да направи пет серии по двайсет,

дори при най-лоша физическа форма в деня на изпита всякак ще направи дванайсетте.

— Разумно е — съгласи се Настя. — Макар да е жестоко.

Те приседнаха на пейката край висилката. Заточни наблюдаваше сина си, а Настя отново потъна в своите размисли за убитата Алина Вазнис. И тъй: затворена, заключена, не е имала приятелки. Или е имала, но не в „Сириус“. Зле развита устна реч, но пък много добро перо. Склонна към задълбочено мислене, отбягва да следва шаблоните и утъпканите пътища, винаги със собствено мнение по въпросите, със собствена гледна точка. Емоционално студена. Вероятно още някои подробности щяха да се разкрият след разговора на Коротков с режисьора Смулов — засега всички представи на Настя бяха се оформили от информацията, получена в събота.

От жилището са изчезнали скъпите украшения на Вазнис. Парите, които е трябвало да й занесе Харитонов, също ги няма. А какво има? Има следи. Следи от самата Алина, следи от Смулов, който в продължение на четири години е бил в дома й поне три-четири пъти седмично, все едно че е живеел там. Има и повърхности с явни следи от унищожени отпечатъци. Изтрити, измити. В кухненския шкаф две от чашите са измити особено грижливо — със сода и абразивна паста, така поне твърди експертът Олег Зубов. От едната чаша очевидно е пил убиецът. А от другата? Самата домакиня? Тогавя защо е трябвало да я мият толкова грижливо? Отговорът е очевиден: за да не се намерят по чашата следи от използвано вещество. Но дали Алина Вазнис е била отровена с нещо ще се разбере едва в понеделник, надали резултатите от аутопсията ще бъдат готови по-рано. Изтрити са били също дръжките на външната врата, копчето на звънеца, дръжките и вратите на хладилника и кухненския шкаф, полираната повърхност на малката масичка в хола, всички електрически ключове в апартамента. Убиецът очевидно не е бързал и си е позволил да бъде внимателен и предпазлив.

Така, какво друго? Записките, които й бе дал Леонид Сергеевич Дегтяр, съвършено очевидно говореха, че две неща особено силно са занимавали Алина Вазнис: проблемът за вината и проблемът за отмъщението. Не за любовта, за ревността, за предателството. Само за вината и за отмъщението. Може би трябва да се търси в тази посока?

— Иван Алексеевич, вие злопамятен ли сте? — внезапно попита тя седналия до нея генерал.

— Как ви хрумна този въпрос? — учуди се той.

— Добре де, кажете — настоя Настя.

— Ами мисля, че не, неособено. Тоест не се оплаквам от паметта си, не забравям обидите, но настървението да си върна обидата ми минава лесно. Аз, Настенка, имам твърде много ежедневни проблеми и грижи, за да си губя времето за емоции. Главата ми постоянно е заета с въпроси.

— Ами ако се чувствате виновен за нещо, това дълго ли ви измъчва?

— Не знам, не съм опитвал — усмихна се Заточни.

— Имам си правило: ако си виновен, веднага си признай, извини се, изкупи вината си, ако можеш. А да съм направил нещо лошо и да живея после с него — не, не ми се е случвало. Вероятно за мен осъзнаването на собствената ми вина е абсолютно непоносимо, затова веднага вземам мерки. Да не би да сте се заели с изучаване на личността ми, Настенка? Или е нещо във връзка с работата ви?

— Във връзка с работата. Моята потърпевша е някак потайна, никой не знае нищо определено за нея, не е имала близки приятелки. Или е имала, но неизвестно защо грижливо ги е криела. Та се мъча да схвана едно-друго...

— Може би има престъпно минало? — предположи Заточни.

— Не, не мисля, че е имала. Гимназия, после ВГИК, актриса. Откъде да се вземе престъпление? Между другото, Иван Алексеевич, исках да ви попитам: да познавате случайно Стасов?

— Владислав ли? Дето неотдавна се пенсионира?

— Да, него.

— Познавам го. Свястно момче. Защо, сблъскахте ли се нещо?

— Аха — кимна тя. — Сега той е началник на службата по безопасност в киноконцерна „Сириус“, където е работила потърпевшата.

— Е, смятайте, че сте извадили късмет. Влад е умно момче и съвсем приличен във всяко отношение човек.

— А нещо по-подробно?

— Няма да стане — засмя се генералът. — Не се занимавам с клюки. Вие трябва да си съставите собствено мнение. Аз мога да го

оценявам само като професионалист, а вие сама ще определите какъв човек е.

— Ама много сте лош!

— Принципен съм.

— Между другото вашият приличен във всяко отношение Влад се опита да научи от мен дали не съм ви любовница.

— И какво? Научи ли?

— Мисля, че не ми повярва. Въпреки честното ми обяснение.

— Я оставете тези глупости, Настенка! Вие сте стабилен човек, умеете да мислите логично, не може да не разбирате, че каквото и да правите, никой няма да ви повярва. Не се унижавайте, не обяснявайте нищо на никого — безсмислено е.

— Ами репутацията?

— Чия? Вашата ли?

— Е, моята — чудо голямо, на кого съм потрябвала! Говоря за вашата репутация.

— На мен това не ми вреди. — Заточни разцъфна в своята прочута слънчева усмивка, която мигом превърна жълтите му тигрови очи в две топли слънчица, огрели сухото скулесто лице и сякаш цялото пространство около него. — Откак работя в милицията, подире ми се влачи някакъв шлейф. Ту съпруги на заместник-министри, ту известни актриси, ту дами, занимаващи се с политика — какви ли не жени са ми приписвали като любовници. А аз, вместо да хвърлям къч и с пяна на уста да доказвам нравствената си чистота, просто не обръщам внимание, не споря, а после извличам полза от това. Съветвам ви да постъпвате по същия начин.

— Господи, но каква полза може да ви донесе слухът, че съм ваша любовница?

— Охо-о, и още каква! Например обстоятелството, че в неделя сутрин се разхождаме с вас в този парк, е известно на маса народ. Хем не само на хората, които работят в нашето министерство или при вас, на „Петровка“. И ако си определя конфиденциална среща с доверено лице някоя неделна сутрин нейде наблизко, хората, на които не са им безразлични моите придвижвания и контакти, гледат на това съвършено спокойно. Заточни излязъл от къщи рано сутринта в неделя и тръгнал за парка? Нищо интересно — отишъл е да се разхожда със

своята мадама, няма защо да се плашим. А всъщност точно тогава става най-интересното. Разбирате ли?

— Значи ви служи за прикритие?

— Естествено. И вие се прикривайте с мен, кой ви пречи? Вашият съпруг например знае ли за нашите разходки?

— Разбира се. И дори ги поощрява. Той смята, че не дишам достатъчно чист въздух и е много доволен, че поне два пъти месечно се разхождам по два часа.

— Ето виждате ли! Затова ако решите да му изневерите, в неделя ще си имате абсолютно законни два часа. И никакви подозрения. Ще му кажете, че сме решили да се разхождаме всяка неделя.

— Ще си помисля — сериозно отвърна Настя. — Някак не ми беше хрумвало.

— Защото сте омъжена отскоро, нямате голям стаж. Вероятно сте свикнали да разпределяте времето си, както на вас ви е удобно, не сте имали нужда от такива дребни хитрости. След време ще оцените моите съвети — когато съпругът ви започне да ви досажда.

— Тате — чу се гласът на Максим. — Направих вече четири серии, дали не ми стига за днес?

— Не, синко. Не бива да те домързява, работи, както трябва.

— Уморих се.

— Ами почини си малко. Походи, разкърши се, поскачай. И след това — последната двайсетачка.

Настя погледна съчувствено Максим. Добре че навремето не приемаха момичета в милиционерската школа и тя учи в университета. Определено нямаше да може да покрие тези ужасни нормативи за физическата подготовка.

СТАСОВ

Той познаваше по физиономия Зоя Семенцова, но за пръв път влизаше в дома ѝ. Влезе — и се изненада до каква степен апартаментът ѝ не отговаря на впечатлението, което създаваше у околните самата Зоя. Да се чудиш просто как тази рано състарена жена бе успяла да създаде в жилището си илюзията, че в него живее истинска кинозвезда. Няколко букета живи цветя, по стените — огромни снимки на самата Семенцова в различни роли от времената на младостта ѝ и нейната активна актьорска работа. Наоколо — чистота и идеален ред, на масичката между три фотьойла — оригинален пепелник и две наченати бутилки с френски коняк и ирландски млечен ликьор. Трудно беше да повярва човек, че тук живее същата онази Зоя, която хората в студията виждаха разчорлена, с дълбоки бръчки, облечена в някакви безумно пъстри парцали с чудовищно съчетание на цветове и модели. Когато прие у дома си началника на службата по безопасност, тя беше самата любезност и светско възпитание.

— Зоя Игнatieвна — предпазливо започна Стасов, като се опитваше спешно да си изработи нова тактика на разговора, различна от онази, с която се бе въоръжил, смятайки, че ще трябва да разговаря със занемарена нещастна пияница, — бихте ли могли да си припомните с подробности деня петък, 15 септември?

— Защо? — високомерно попита Семенцова, седна във фотьойла насреща му и праметна крак връз крак.

Стасов изпита неудобство и остро съжаление към тази жена. Тежко гримираните клепки и щедро покритите със сенки клепачи не можеха да прикрият бръчките, на главата си — съвършено очевидно — носеше перука от разкошни руси къдрици. Фон дьо тенът още повече подчертаваше грубата кожа, а лъскавият чорапогащник привличаше вниманието към краката, с които тя отдавна би трябвало да е престанала да се гордее. Някога Зоя Семенцова бе стройна миниатюрна статуетка с изваяни крачета и изящни ръчички. Сега обаче тя цялата бе сякаш изсъхнала — алкохолът и безбройните лекарства, с които я бяха тъпкали нарколозите, като че ли я бяха

изгорили отвътре и бяха оставили само празна, увиснала обвивка. И този жест, с който тя премяташе крак връз крак, преди петнайсет-двайсет години би могъл да изглежда предизвикателно сексуален, но днес беше смешен и жалък.

— Опитваме се да установим всичко, което е правила Алина през този ден. Ето защо за нас е толкова важно да разберем кой, къде и кога я е виждал или поне е разговарял с нея по телефона. Бихте ли могли да ми съобщите нещо по този въпрос?

— Не, не бих могла. Не съм виждала Алина в петък.

— Спомнете си, моля ви, Зоя Игнatieвна — може би някой ви е казал, че е виждал Алина? Или че е чувал Алина по телефона? За нас е важна всяка дреболия, дори намек за възможен източник на информация. Помислете добре.

— Искате ли да пийнете нещо? — внезапно попита Семенцова и посегна към бутилката с коняк.

— Не, благодаря.

— Аз пък ще пийна. — Тя предизвикателно вирна глава. После взе от долния плот на масичката една чашка, наля си коняк и го изпи на екс. — Какво ме гледате? Да, пия, и сутрин пия. Но пия само когато нямам работа. Когато имам снимки, съм трезва. Попитайте, когото искате. Никой не е виждал Зоя Семенцова пияна на снимачната площадка. А това, което правя вкъщи, не трябва да интересува никого.

Ефектът от чашката коняк пролича моментално и Стасов разбра, че Зоя наистина е болна. Хващаше я веднага. Впрочем не беше изключено да е започнала да се налива още преди идването му, а сега само да си доливаше. Страните ѝ порозовяха под дебелия пласт пудра, очите ѝ заблестяха.

— Ако не беше тази малка кучка, сега щях да работя с пълна пара — заяви тя със звънтящ от възбуда глас. — Кажете благодаря на нея, задето пия. Заради нея е това... Тя... — Зоя отново си наля коняк и го гаврътна. — Е, та какво искахте да научите, Славик?

Стасов се подразни от това фамилиарничене, но реши да не обръща внимание. Искане ѝ се да го чувства като връстник? Добре де. Само да каже нещо полезно.

— Хайде да си припомним заедно петъка — целия, стъпка по стъпка. В колко часа станяхте?

— Ставам много рано. Аз съм актриса, работар, а не някакво си там лекомислено създание с бохемско поведение, което се весели до сутринта, а после до вечерта спи.

— Разбрах това, Зоя Игнatieвна, но все пак — в колко часа станяхте? — търпеливо повтори Стасов.

— Ами... сигурно към осем часа. Не, в седем и половина. В осем вече бях излязла.

— И къде ходихте?

— Има ли значение? Просто на разходка.

„Ясно — помисли си Стасов. — Хукнала е рано-рано да си купи пиене.“

— Колко време се разхождахте?

— Горe-долу половин час.

— После вкъщи ли се прибрахте?

— Да, вкъщи. Аз, разбирате ли...

Бавно, сякаш преодолявайки някакви невероятни препятствия, той проследяваше часовете и минутите, като постоянно се връщаше, уточняваше нещо, повтаряше въпросите си, пресмяташе интервалите от време. От седем и половина до един и половина следобед всичко се връзваше като в рекламата на банка „Империал“ — с точност до минутата. В един и половина Зоя Семенцова пристигнала в офиса на кино-концерна „Сириус“ — в уютна малка сграда на една от тихите московски улички в центъра на града. Дошла да вземе сценария на филма, в който Андрей Смупов щял да я снима в малък епизод. Седмица преди това тя се снимала за пробите и й казали, че е утвърдена за ролята. На стълбището срещнала гримьорката Катя, с която се познавали от дълги години.

— Ау, Зоенка, представи си каква гадина е все пак тази Алина! — веднага закудкудякала Катя и целунала приятелката си по бузата. — На Андрей Лвович му е толкова неудобно, просто не е на себе си.

— За какво говориш? — с подозрение попитала Семенцова и мигом усетила, че ще чуе нещо неприятно.

— Ама ти не знаеш ли! Смупов не е харесал твоите проби, но все пак е искал да те вземе, защото знае, че си добра актриса. А Алина започна да разправя под път и над път, че пробите били лоши и Андрей Лвович те бил приел за ролята от съжаление, защото всички знаели, че много пиеш, та искал да те подкрепи морално. Разбираш ли, той е

споделил с нея като с близък човек, а тя веднага тръгнала да го разправя из всички студии. Спомнила си и за някаква кражба отпреди сто години. Че уж си била откраднала нещо от някого. Разбира се, всичко това стигнало до Зарубин, той извикал Смюлов и му забранил да те снима.

Зарубин беше икономически директор на филма, той отговаряше сметката за разходите по филма да не надхвърли определен процент от очакваната печалба. Придирчиво пресмяташе всяка копейка, постоянно търсеше от какво може да се икономиса, та филмът да излезе колкото е възможно по-евтин. Но не можеше да му се отрече, че никога не се стискаше, ако допълнително вложените пари обещаваха увеличаване на печалбата. Според него нямаше никакво основание да снимат Семенцова. Преди много години тя бе получила званието „Заслужила артистка“, поради което трябваше да ѝ се плаща по завишена тарифа дори за епизодична роля. Защо обаче, след като за тази роля можеха да вземат някоя съвсем неизвестна актриса и да ѝ платят много по-малко? Освен това, щом Смюлов не е харесал пробите, не е изключено тя и да играе лошо. Вярно, епизод е, но нали и едно фалшиво манисто може да развали цялата огърлица? Защо да поемат този риск?

Разтреперана от ярост, Зоя стигнала до стаята, откъдето трябвало да вземе сценария. По коридорите срещала познати актьори, администратори, реквизитори — и по лицата на всички било изписано: „Да, това, което ти е казала Катя, е вярно.“ Физиономиите на едни изразявали съчувствие, на други — откровено злорадство, но всички те — Зоя била сигурна в това — знаели, че са я изритали. И то не кой да е, а тази мръсница Вазнис. За втори път.

Този разговор с гримьорката на стълбището и последвалият път по коридорите на сградата бяха последните неща, които Зоя Семенцова можа да разкаже що-годе разбираемо. По-нататъшният ѝ разказ беше заплетен и неуверен. Тя не си спомняше с кого е говорила, къде е ходила, на кого се е обаждала по телефона. Изплуваха само откъслечни спомени. Например спомняше си, че решила да си поговори със Смюлов и започнала да го търси. Казали ѝ, че до един е снимал в наетия павилион и към три трябва да дойде в офиса, за да донесе заснетия материал.

— Изчакайте ли го? — попита Стасов, който вече се досещаше, че щом е чула неприятната новина, Зоя е започнала да пие. Очевидно

тя постоянно носеше алкохол в чантата си. Това обясняваше белите петна в спомените ѝ. Беше сигурна само в едно — че е била в офиса. Видяла се с много хора, разговаряла с тях, но не си спомняше подробности от тези разговори.

Но можеше да има и друго обяснение. В спомените на Зоя може и да нямаше бели петна. Просто тя да се опитваше да скрие нещо от Стасов. И той трябваше да бъде много предпазлив и внимателен с тази жена — от една страна, за да не я обиди, а, от друга — да не издаде подозренията си.

— Аз ли... Не, не го изчаках. Сигурно се е забавил някъде, а аз трябваше да бързам.

— Закъде?

— Имах си работа. — Семенцова му хвърли бърз поглед и веднага си наля нова порция алкохол.

— Добре, да продължим, Зоя Игнatieвна. Значи от офиса сте излезли приблизително... в пет? В шест?

— Към пет.

— И къде отидохте?

— Слушайте, Славик, там, закъдето тръгнах, не се водеха и не можеха да се водят разговори за Алина. Вече ви разказах всичко, което стана в офиса. Не видях там Алина, не съм ѝ се обаждала и по телефона. А това, което чух за нея, говореше единствено, че е жестока, безжалостна и тъпа самка. Разбирам, че изобщо не ѝ пука за мен, какво съм аз? Нищо. Бивша съперница. Ама кога беше това... Но как е могла да постъпи така с Андрей Лвович? Той е споделил с нея, изпаднал е в откровение, а тя да го изложи така. Ами мен сега ме е срам да го погледна в очите.

— И все пак, Зоя Игнatieвна, закъде тръгнахте към пет часа?

— За фризьорския салон.

— И колко време прекарахте там?

— Мисля — докъм седем. Знаете ли, сега в тези салони се чака дълго. Технологията на модерните прически е сложна — миене, боядисване, всичко иска време.

Колкото повече разказът приближаваше към вечерта в петък, толкова по-ясно се усещаше паниката, която обземаше Семенцова. Стасов си спомни снощния разговор с Каменская: според нея Дегтяр

не изразил и най-малко съмнение, че според психическите си данни Зоя като нищо може да е убила Алина Вазнис.

Колкото до физическите възможности, разбира се, има съмнения, и то големи, но само ако Алина не е била в безсъзнание или в безпомощно състояние. Ами ако е била? Нещо прекалено много е развълнувана Зоя.

— След фризьорския салон отидох при масажистката...

Тя имаше готови отговори на всички въпроси относно местата, където е ходила до десет часа вечерта, когато според думите ѝ се прибрала вкъщи и си легнала. И тези отговори бяха много по-гладки от объркания ѝ разказ за трите и половина часа, прекарани в сградата на „Сириус“. Това никак не се хареса на Стасов.

— Зоя Игнatieвна, имам чувството, че не ми казвате всичко, че се опитвате да скриете нещо от мен. Прав ли съм?

Реакцията на Семенцова бе толкова бурна, че Стасов дори се поуплаши.

— Нищо не крия от вас! Чувате ли? Нищо! Какво да крия? И без това всички поголовно знаят за моя позор. Всички знаят! Всички! Тази Вазнис е просто ненаситна отрепка. Не ѝ стигаше унижението, което преживях преди пет години, когато тя ме лиши от ролята на Азучена. Та аз ходих при нея в дома ѝ, плаках, умолявах я да се откаже от Азучена, да изиграе Леонора, както беше планирано от самото начало. Та нали всичко ѝ обясних, всичко! И колко важно беше за мен да получа тази роля. И какво преживях, когато семейството ми загина! И колко мъчително ме лекуваха! Всичко, всичко ѝ казах! А тя? Изслуша ме, нищо не отговори и направи каквото си беше решила. Само да знаехте какво ми струваше да надвия гордостта си и да отида да я моля — нея, тази сополанка, още студентка! А аз, заслужилата артистка, падах в краката ѝ, унижавах се, плаках, молих. Нима може да се прости такова нещо? Тя заслужаваше смъртта си — това ще ви кажа. Който и да я е убил, трябва приживе да му се издигне паметник.

Зоя се тресеше цялата, пръскаше слюнки и Стасов се уплаши, че след миг тя ще припадне.

— Зоя Игнatieвна, успокойте се. — Той ласкаво хвана ръката ѝ и леко я стисна. — Не се вълнувайте толкова. Разбирам: Алина много ви е обидила, но нали са минали толкова години, всички вече са

забравили за тази история, време е и вие да я забравите. Хайде успокойте се, моля ви...

Той си тръгна от Семенцова с тягостно чувство, което винаги го спохождаше при вида на нещастни, наскърбени хора. Зоя не разпръсна съмненията му, но поне му даде отправна точка за по-нататъшната работа. Сега трябваше да провери разказа ѝ, беше си записал адресите и имената на фризьорката, масажистката и всички останали, които тя бе споменала. Дай боже думите ѝ да се потвърдят. Ако ли не...

АЛИНА ВАЗНИС ДЕСЕТ ГОДИНИ ПРЕДИ СМЪРТТА СИ

През тези години тя се примири. Той продължаваше да се появява, изникваше неочаквано на пътя ѝ, когато наоколо бе тъмно и безлюдно. Алина гледаше да не излиза вечер сама, но все пак понякога ѝ се налагаше да мине по тъмната и пуста улица — и тогава, сякаш я бе причаквал, той мигом изскачаше пред нея. Сега тя вече знаеше смисъла и значението на всичките тези думи, които ѝ нашепваше, вперил поглед право в очите ѝ. С едната ръка я държеше за ръката, с другата докосваше гъстата ѝ кестенява коса, гладка като коприна. И говореше, говореше, говореше... Тя изпитваше страх и отвращение, но търпеше. И през ум не ѝ минаваше да закрещи, да извика за помощ или поне да се опита да се изтръгне. Та нали той живееше някъде наблизко и тя не се съмняваше — веднага ще изпълни заканата си, която повтаряше винаги, преди да си тръгне.

Беше свикнала да смята себе си за омърсена. Още от деня, когато приятелката ѝ от детската градина ѝ каза, че е развалена и заразна. Тогава край Алина не се намери човек, който да ѝ обясни, че тя няма никаква вина, че е също като останалите деца. Не се намери до нея и възрастен, който да отиде в милицията и да съобщи, че наблизко живее някакъв младеж, който закача децата. Тя носеше страха у себе си и в детската ѝ душа растеше и укрепваше чувството за собствена вина и горчива самота.

След време успя да забележи, че в появяванията на страшния човек — за себе си тя го наричаше Лудия — има някаква периодичност. Във всеки случай той идваше при нея не по-често от веднъж на два-три месеца. Затова след всяка среща с него Алина въздъхваше по-свободно, знаеше: сега пет-шест седмици може да ходи по улиците спокойно, без да трепери и да се озърта. Минаваха около два месеца и тя започваше да чака. Дано е по-скоро, тъжно си мислеше, да го преживее, да го изтърпи, а после отново ще дойдат почти два месеца спокоен живот. Стигаше се дотам, че когато очакването на ужаса станеше непоносимо, тя нарочно излизаше от

къщи вечер и седнаше в близката градинка. Това почти винаги даваше резултат. Лудия се появяваше някъде иззад гърба ѝ, седнаше до нея и отвратително ухилен, заравяше ръка в дългата ѝ копринена коса и започваше да нашепва обичайните си гадости — как щял да ѝ свали гащичките, да я гали и опипва с пръсти... Тя се стараеше да не слуша, да мисли за нещо друго, например за училището, за уроците, за мащехата и за братята си. Алина знаеше: трябва вътрешно да замижи и да изтърпи. Затова пък после щяха да дойдат два месеца относително спокойствие. Или три ако има късмет.

На петнайсет години вече разбираше всеки негов жест, знаеше защо към края на своя тих, сладострастен разказ той отдръпваше ръка от косата ѝ и я слагаше между краката си. Знаеше защо внезапно млъкваше насред думата, мълчеше две-три секунди, а после дълбоко и някак дрезгаво въздъхваше. Даваше си сметка какво става с този човек, седнал на пейката до нея, и не изпитваше нищо друго, освен ужас и отвращение. Но беше свикнала с ужаса, и с отвращението бе свикнала. И с чувството за вина. И със самотата.

Тя нямаше приятелки и така и не се научи да общува с хората. Алина произнасяше мислено дълги пламенни монолози, разговаряйки с въображаеми събеседници, разказваше им за прочетени книги и гледани филми, спореше, нещо доказваше, обясняваше. Оплакваше им се и ги утешаваше в отговор на техните оплаквания. В главичката ѝ съществуваше цял един свят, населен с добри, умни хора, на които беше интересна и които не бяха безразлични към нея, грижеха се за нея и се вълнуваха заедно с нея в дните, когато държеше изпити. Ала отвореше ли уста, веднага я сковаваше някакъв мъртвешки студ. Струваше ѝ се, че никой не се интересува от нея, на никого не е потрябвала със своите мисли и преживявания. И освен това се страхуваше. Детският ѝ опит се бе оказал твърде горчив и оттогава Алина Вазнис ужасно се страхуваше, че всяка изречена дума ще навреди на самата нея.

Учителите нищо не забелязваха. Понеже притежаваше прекрасна памет, тя свободно разказваше уроците, научени от учебника, а нормално развитият интелект ѝ позволяваше без усилия да решава задачите по физика, математика и химия. Единствено изключение беше учителката по литература, която имаше навик да задава въпроси не според учебника. След като изслушваше отговора на ученика на

тема: Образът на Наполеон в романа на Толстой „Война и мир“, тя например питаше:

— А ти как мислиш, бил ли е Наполеон жесток човек? Нали си чел романа, какво е твоето собствено впечатление?

Ако зададеше такъв въпрос на Алина, тя започваше да мънка, да изстискава от себе си думи, които и в най-малка степен не можеха да предадат онова, което мислеше. Да, тя имаше собствено мнение, но панически се страхуваше да го изрази на глас. Ами ако отново сбърка нещо? И всички отново ѝ обърнат гръб?

— Това направо ме смайва — казваше в такива случаи учителката. — Алина, та ти пишеш такива блестящи съчинения, защо говориш толкова лошо?

„Защото само вие четете съчиненията ми — мислено ѝ отговаряше Алина. — А устния ми отговор ще чуе целият клас. Защото на вас ви имам доверие, вие никога няма да ме опозорите пред всички, дори нещо в съчинението ми да не е както трябва. А ако изрека нещо смешно или невярно, съучениците ми ще ми се подиграват и ще ме презират.“

И всичко това — защото брат ѝ Имант ѝ беше внушил панически страх пред произнесената дума. На петнайсет години тя вече знаеше и разбираше всичко, което трябва да знае и разбира момиче на нейната възраст. И естествено знаеше, че няма думи, от които в устата израстват лишеи. Но детските ѝ страхове живееха у нея, бяха пуснали разклонени корени и растяха все по-надълбоко и по-надълбоко. Тя продължаваше да се страхува от хората и да страни от тях, следователно почти не говореше на глас, но пък много мислеше и разговаряше със себе си.

Беше твърдо решила, че ще стане актриса. И това решение бе предопределено далеч не от подбудите, които ръководят огромното болшинство момичета, подаващи документи във ВГИК или ГИТИС^[1]. Най-малко мислеше за слава, известност, красив живот и гастроли в чужбина. Искаше ѝ се да говори и да бъде чута, искаше ѝ се да предаде на хората онзи океан от мисли, чувства, преживявания, оценки, които се бяха трупали у нея дълги години. Но да го направи не от свое име, не от името на Алина Вазнис, а сякаш от името на героините, които ще играе. Този океан напираше да излезе от бреговете си, разкъсваше на парчета неукрепналата психика на момичето, но беше заключен у нея

от вкоренения страх, че ще бъде неправилно разбрана и отхвърлена. А кой може да направи това с един измислен персонаж?

---

[1] Държавен институт за театрално изкуство. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 5.

КАМЕНСКАЯ

В понеделник след сутрешната оперативка Настя Каменская и Юрий Коротков започнаха да съставят плана на действията си. Още сутринта Настя бе успяла да види заключението на съдебните лекари, които бяха извършили аутопсията на трупа на Алина Вазнис. Причина за смъртта — асфиксия, тоест Алина беше умряла от удушване. В кръвта ѝ обаче са били открити следи от силни транквилизатори, и то в доста големи количества.

— Е, и с какво разполагаме в крайна сметка? — тъжно попита Коротков. — Транквилизатори е имала Ксения Мазуркевич, най-малко осемдесет таблетки, и остава абсолютно неизвестно къде ги е дянала. А ако не ги е имала, трябва да има рецептата. Или едното, или другото. Семенцова също е можела да удуши нещастната Вазнис, ако я е натъпкала предварително с тези транквилизатори. И около Харитонов нещата не са ясни. Едно е да докажеш, че не си бил еди-къде си, защото някой те е видял на друго място. Но как да докажеш, че си бил там, ако никой не те е видял? Той се кълне, че е занесъл на Алина парите, които ѝ е дължал. Как да проверим това?

— Добре де, не хленчи, не е толкова страшно. Нека с Ксения се занимава следователят, той ще я разпита и за рецептата, и за таблетките. Впрочем добре ще е ние с теб да проверим дали Ксения и Зоя не са близки приятелки.

— Какво? — Коротков впери в Настя изумен поглед. — Мислиш, че може двете заедно да са убили Алина?

— Защо не? Всяка е имала своята причина. И двете са имали причини, а едната е разполагала и с таблетки. Забележи: нито едната, нито другата има алиби. Стасов е разпитал Ксения как е прекарала петъка и нищо не е открил. След девет вечерта — абсолютно никаква следа, никой не я е виждал или чувал. Вярно, самата нея още никой не я е разпитвал, може би тя щеше да каже къде е ходила, но ще оставим това на следователя. А какво ще кажеш за Семенцова?

— Нищо. Не е ходила на фризьор, и при масажистката не е ходила — всичко е лъжи. Нещо повече: Стасов е намерил хора от

„Сириус“, които твърдят, че са търсили Зоя по телефона вечерта, между десет и единайсет. Нали знаеш, винаги когато ти се случи неприятност, се намират безброй хора, които искат да те попитат вярно ли е. Та вечерта са я търсили по телефона поне две нейни приятелки, за да научат наистина ли Смулов е искал да я вземе за епизодичната роля, а Зарубин му е забранил, и вярно ли е, че това се е случило по инициатива на самата Алина Вазнис. Едната от тях е звънила в десет и нещо, другата — към единайсет, а около единайсет и половина пак я е търсила първата. Види се, много ѝ се е искало да поразнищи чуждото нещастие.

— И Семенцова, разбира се, не си е била вкъщи?

— Разбира се, не си е била. Във всеки случай никой не е вдигнал слушалката. А на Стасов е казала, че се е прибрала към десет. Ася, нещо май не си на себе си днес.

— Откъде ти хрумна? — искрено се учуди Настя. — Настроението ми е нормално, чувствам се прекрасно, нищо не ме боли, никой не ме е наскърбявал. Какви въобще си ги измисляш?

— Нищо не си измислям, просто седя при теб от половин час, а ти още нито веднъж не си пийнала кафе, а и на мен не предлагаш.

Настя избухна в смях. Юрка бе неин стар и близък приятел и колега и прекрасно знаеше, че тя не може да живее и два часа без чашка кафе. От дългогодишни наблюдения той се бе уверил, че след сутрешните оперативки Настя още с връщането в кабинета си първо включва бързовара и си прави огромна чаша силно кафе, без което не започва да работи.

— Доколкото разбирам, важната част от твоята фраза е последната. Учтиво ми намекваш, че не те черпя.

Тя взе бързовара, наля вода от каната в голяма керамична чаша, извади от шкафчето две чашки, буркан нес кафе и кутия със захар.

— Е, какво ще правим сега, изнудвач такъв? Ще дадем ли на следователя Ксения Мазуркевич?

— Ще я дадем — кимна в знак на съгласие Коротков.

— Ами Семенцова? Стасов е изстискал от нея всичко, което е могъл, има ли смисъл пак той да продължава да работи с нея?

— Добре, аз ще поема Семенцова. Разбира се, на Стасов му е неудобно да проявява твърдост — нали все пак са служители в една и съща фирма, а аз мога всичко — външен човек съм.

— Значи решаваме така. Следователят ще проверява алибито на Ксения Мазуркевич, ти — алибито на Зоя Семенцова, аз ще се заема с изясняването на въпроса дали тези мили дами не са близки приятелки. Обаче увисва Харитонов — замислено произнесе Настя. — Житената питка обеща да прегледа наличната работна ръка и да ни даде някого за помощник. Явно не е успял — мълчи си.

Житената питка бе гальовният прякор, с който всички наричаха зад гърба му началника на отдела — Виктор Алексеевич Гордеев: заради яката, набитата фигура и облата плешива глава. Гордеев знаеше за този прякор, но не се обиждаше — бяха му го лепнали толкова отдавна, че Виктор Алексеевич го приемаше като свое второ име.

— И още нещо, Юрочка. Трябва да разберем дали Алина Вазнис не е имала навик да взема транквилизатори. Защото сега с теб ще натрупаме версии, а после може да излезе, че тя сама редовно е вземала успокоителни. Обади се на Смулов веднага, та да си изясним този въпрос и да не се тормозим излишно.

Коротков покорно вдигна слушалката и набра номера на Смулов. За късмет той си беше вкъщи.

— Транквилизатори ли? Не, никога. Алина имаше рядко здрави нерви, изобщо никога не е вземала нещо подобно. И дори в петък, когато я посъветвах да полежи вкъщи и да се успокои, пиеше само успокоителен билков чай. Така ми каза самата тя. Единственото успокоително, което съм виждал у нея, беше валериан на таблетки. Алина много се страхуваше от зъболекари, толкова, че дори упойките не я хващаха. Затова лекарите я бяха посъветвали предварително да взема няколко таблетки, та обезболяването да бъде по-ефективно.

— И вие никога не сте виждали в дома ѝ никакви препарати?

— Не — твърдо отговори Смулов. — Никога.

Коротков затвори телефона и отпи от кафето.

— Номерът не мина — коментира той. — Нашата потърпевша не е вземала психотропни препарати и изобщо нервната ѝ система е била изключително здрава. Страхувала се е само от зъболекари и е пиела единствено валериан на таблетки. Много рядко — успокоителен билков чай. Това е.

— Жалко — огорчено въздъхна Настя. — Значи ще трябва да се занимаваме с Мазуркевич и Семенцова. А толкова не ми се искаше...

— Така ли? Защо?

— Просто не са ми приятни. — Тя вяло махна с ръка. — С жените винаги е трудно. Лъжат, лъжат, навързват лъжа след лъжа, после не можеш да ги разплетеш. Още повече че едната е алкохоличка, а другата — нимфоманка. Това е най-лъжливата пасмина, будалкат те, докато откачиш. Знаеш ли защо с мъжете е по-лесно? Ако притиснеш един мъж до стената и му докажеш, че е излъгал, той веднага преставя да се съпротивлява. Да работиш с него след това си е направо удоволствие. А жените — те са устроени по-различно. Не ги е срам, когато ги уличиш в лъжа, у тях просто се пробужда някакво хазартно чувство — толкова им се иска да те излъжат, да те омотаят в лъжите си. Казваш й: Заблудихте ме, драга, а тя: Не, не съм и просто не знам кой ви е казал тази глупост, кой ме е хванал в лъжа. А има и по-сложен вариант: Да, излъгах ви, но го направих, защото... И по-нататък още повече те оплита в лъжи. А хванеш ли я втори път, избухва в плач и ти разправя една страшна история за някаква кошмарна тайна, която в никакъв случай не бивало да се разгласява, та затова през цялото това време тя лъжела. В името на запазването на тайната, разбираш ли? Ох, Юрочка, женорята са нещо страшно.

— Може да си помисля по въпроса — позасмя се Коротков. — Ами ти каква си?

— Аз, драги, не съм жена — усмихна се Настя. — Аз съм детектив от женски пол. Две големи разлики и една малка.

* * *

Настя веднага *обра каймака*, като се обади на Стасов и го помоли да разнищи дали Ксения Мазуркевич и Зоя Семенцова не са близки приятелки. На Стасов въпросът й се видя повече от странен.

— Че какво общо може да има помежду им? — учуди се той. — Съпругата на президента и една впиянчена актриса!

— И аз мисля така. Но все пак проучи този въпрос, бива ли? Може да са били съученички или състудентки, или на младини да са се движили в една компания. Може да са лежали заедно в болница... Нали знаеш — всичко се случва. Слава, разбери ме правилно, на този етап не ми трябва истината, трябва ми общественото мнение. Искам да разбера дали официално се смята, че са добри познати, или че нямат

никакво отношение една към друга. А едва после ще продължа с моите издирвания.

— А, това ли било! — с облекчение въздъхна Стасов. — Това ще установя бързо. Обади ми се пак след десетина минути.

След десет минути Настя чу горе-долу това, което бе очаквала: когато преди девет години се създавал „Сириус“, заслужилата артистка Зоя Семенцова била една от първите поканени да подпишат договор. Тя имала добра репутация на добросъвестна и трудолюбива актриса, която не се занимавала с клюки и интриги. Поканили я по инициатива на Леонид Сергеевич Дегтяр, който познавал Зоя отдавна и комуто трябвала актриса на средна възраст за неговите филми-опери. В оперите за жени на тази възраст се пишат партиите за мецосопран и контраалт: Графинята в „Дама пика“, Флора в „Травиата“, Улрика в „Бал с маски“. Ксения не проявявала никакъв интерес към личността на Семенцова и дори когато с нея се случило онова нещастие, не сметнала за нужно да ѝ изкаже съболезнованията си, макар че всички в „Сириус“ без изключение посещавали Зоя в болницата или ѝ пращали цветя и картички. С една дума Ксения изобщо не се интересувала от Семенцова.

Колкото до самата Семенцова, тя никога никому не била казвала и дори не била намеждала, че е близка позната на съпругата на президента. Когато се срещали по банкети и купони, премиери и презентации, те учтиво си кимали — и нищо повече.

— Слушай, Слава, това не ти ли напомня стара вражда? — попита Настя, след като изслуша Стасов.

— Не, напомня ми Лабрюйер — засмя се в отговор той. — Ако не греша, именно той е писал: Когато един мъж и една жена при среща пред хора се отдалечават в различни ъгли, не се поглеждат и не разменят и дума, всички веднага разбират какво означава това.

— Ами, общо взето, прав си — съгласи се Настя.

— Така или иначе, фактът за старото познанство ще трябва да се провери. Силно подозирам, че нашите дами старателно го крият. Всъщност как е моминското фамилно име на Ксения?

— Козирева. Нали ти казах, че е дъщеря на банкера Валентин Петрович Козирев? Забрави ли?

— Не, не съм забравила, но понякога децата носят фамилното име на майка си или на нейния втори съпруг, затова попитах.

— Слушай, Анастасия, ти си дяволски предвидлива! — в неволен изблик на уважение рече Стасов. — Духаш и кашата, както виждам!

— Аха. Знаеш ли колко пъти съм се парила? Веднъж си имах работа с такъв фокусник — да не ти се присънва и в най-страшния сън! Намирал жени, изпаднали в нужда, плащал им добри пари да сключат брак с него и след месец да се разведат. При регистрирането на брака вземал фамилното име на съпругата, по бързата процедура си вадел нов паспорт, след развода тичал в милицията, пишел заявление, че си е загубил паспорта или че са му го откраднали, или нещо друго, получавал нов — с фамилното име на съпругата, защото не си променял името при развода, после пак се оженвал — и цялата процедура от началото. В момента, когато го хванахме, разполагаше с четири валидни паспорта с различни фамилни имена. Валидни, истински паспорти! А какви ги бе вършил с тези паспорти — нямам думи да ти опиша! Между другото имаше си и съучастничка — щом се разведал, тутакси се женел за нея. И тя си променяла името, и тя тичала в милицията със заявления, а паспортите си ги складирала в нощното шкафче. Осем години ги издирвахме из цяла Русия — сигурно през това време поне двайсет пъти са минавали през ръцете на милиционерите. Нашите са издирвали Иванов и Сидорова, а те са представяли документи на Петров и Тюткина, или на Бубликов и Кругликова, нашите са пращали запитвания, проверката е показвала, че всичко им е наред, имат си истински паспорти, снимките съвпадат — и, извинете, госпожо и господине. Така че винаги си имам едно наум относно фамилните имена.

— Я виж ти! — възкликна Стасов. — Излиза, че си хванала Корягин? Дявол да го вземе, ами че аз я знам тази история, но не предполагам, че ти...

— Не преувеличавай, Слава, не съм го хванала. Аз не съм хващала нито един престъпник през живота си. Не ме бива за това. Само го изчислих. Сетих се, че всеки път си е сменял имената по законен път. Така де — толкова е просто! Само че се случва рядко, затова на никого не му хрумва, че съпругът ще вземе името на жена си. И той е разчитал тъкмо на това. Тогава изчислих всичките му съпруги, а когато получихме пълния списък на имената в неговите документи,

работата лъсна от само себе си. А пък го хвана — за сведение — Юрка Коротков.

И тъй, към обяд Настя Каменская си състави следните версии за убийството на Алина Вазнис:

Първата. Алина е била убита от Николай Степанович Харитонов, който по този начин се е отървал от непосилно големия си дълг към нея.

Втората. Убийството е извършила Ксения Мазуркевич, като е сипала в чая или кафето на Алина огромна доза транквилизатори, а когато тя е започнала да задрямва, просто я е удушила с възглавницата. В жилището не е имало следи от борба, както и синини и подутини по шията на потърпевшата.

Третата. Била е убита по същия начин, но от Зоя Семенцова.

Четвъртата. Същото, но убийците са две: Ксения и Зоя.

Имаше и пета версия. Настя Каменская още не беше я измислила, но бе сигурна, че такава съществува. Тя притежаваше шесто чувство за тези дела — когато постоянно се появяват нови и нови заподозрени. И очакваше петата версия да се появи всеки момент.

И се оказа права.

СТАСОВ

Той още не бе успял да направи нищо за проверката на биографиите на Ксения Мазуркевич и Зоя Семенцова, когато го извика Мазуркевич. Стасов се качи на третия етаж, където бе кабинетът на президента, и отвори тежката дъбова врата.

Мазуркевич седеше с разстроена физиономия зад бюрото си, а срещу него във фотьойлите Стасов видя Андрей Лвович Смулов и някакъв възрастен мъж с грубовато изсечено селско лице.

— Ето, Владислав Николаевич — някак притеснено каза Мазуркевич, — запознайте се: това е Валдис Гунарович, бащата на Алина.

— Аз по повод наследството — веднага каза Вазнис, без да извърща глава. — Той трябва да отключи апартамента на Алина, за да приберем нещата ѝ. Той има ключове, знам.

Като казваше той, Вазнис имаше предвид Смулов, но не сметна за необходимо да го назове по име.

— Това е невъзможно, Валдис Гунарович — колкото можеше по-мекотично отвърна Стасов. — Докато не приключи разследването на обстоятелствата около смъртта ѝ, в жилището могат да влизат само служители на милицията. Във всеки случай, ако искате да вземете нещо, трябва да получите разрешението на следователя. Нито Михаил Николаевич, нито аз, камо ли Андрей Лвович, имаме право да ви пуснем в жилището на Алина. Разберете това.

— Аз имам право — сухо възропта Вазнис, сякаш не бе чул обясненията на Стасов. — Аз съм законен наследник на дъщеря си и имам право на цялото ѝ имущество.

— Безспорно имате това право. Но малко по-късно, не сега.

— Но аз трябва да взема дрехи, с които да погребем Алина. Нали не мога да я сложа в ковчега с този...

Той презрително изкриви лице и Стасов си спомни, че мъртвата Алина бе намерена, просната на дивана, по почти прозрачен пенъоар, наметнат върху съблазнително къса нощничка с дантели и тънки презрамки.

— Това е друг въпрос. Но пак ще трябва да получите разрешение от следователя. С вас ще дойде някой от служителите на милицията и ще вземете всичко, което ви трябва за погребението.

— Но той да даде ключовете! — упорито повтори Вазнис, загледан някъде в пространството.

— Те обаче не са у мен — обади се Смулов. — Взеха ми ги от милицията. Така че при всяко положение трябва да се обърнете към тях, а не към мен.

Вазнис бавно се надигна от фотьойла и Стасов остана поразен от огромния му ръст. На него самия не му достигаха четири сантиметра до двата метра и отдавна, още от детството си, беше забравил как може да стоиш и да гледаш един човек в очите, без да навеждаш глава. Сега старият латвиец гледаше Стасов от упор с малките си сиви очички и той потрепери вътрешно от враждебността, която плисна и го обля през тези сиви цепнатинки. После Вазнис бавно се обърна към Мазуркевич, обгърна и него със студен поглед. Накрая изви очи към Смулов, който седеше неподвижно във фотьойла до бюрото.

— Ти я уби! — изрече той силно и отсечено. — Ако не беше я снимал в лайнените си филми с тези лайнени ужаси, тя щеше да бъде жива. Ти си виновен. Ти!

Всички се вцепениха от изненада и никой дори не забеляза как Валдис Вазнис напусна кабинета на Михаил Николаевич Мазуркевич.

* * *

— Какво искаше да каже Вазнис? — попита Стасов, след като седна по-удобно и запали цигара. — За какво смята, че сте виновен?

Двамата със Смулов бяха слезли на втория етаж, в кабинета на Стасов, и все още бяха под впечатлението на последната реплика на стария Вазнис.

— Как да ви обясня... той изобщо беше против Алина да се снима в руски филми. А в трилъри — още повече. Валдис е човек от старото поколение, той не разбираше този жанр. Смяташе, че човек не бива да създава ужаси със собствените си ръце, да ги сътворява, инак тези ужаси остават в реалния живот и погубват човека. Уверявам ви —

той вярваше в това. През последните години почти не разговаряше с Алина.

— Не е разговарял, но бързо дотича за наследството — забеляза Стасов. — Защо, Алина имаше ли някакви ценности? Спестявания? Скъпи вещи?

— Нищо особено — сви рамене Смюлов, — освен брилянтите на майка си. Но нали те са изчезнали, Валдис не може да не знае това. Мисля, че усещам тук ръката на по-големия й брат — Имант. Той беше много недоволен, че се оказа най-бедният в семейството.

— Така ли? — мигом наостри уши Стасов. — А защо е станало това?

— Валдис е дал на Алина от самото начало скъпите украшения на първата си жена. После средният, Алоиз, някак си е стъпил на краката си, оженил се сполучливо, започнал собствен бизнес. А Имант така си е останал със средно образование и професия стругар. От трите деца висше образование е получила само Алина. Но Алоиз е успял да се замогне, той изобщо е напористо и енергично момче, а Имант е някак... тъп ли да го кажа... Миналата година той събрал всичките си спестявания и купил акции от „МММ“, когато те още струваха по хиляда и четиристотин рубли. Ако си спомняте, цената на акциите растеше много бързо, обявяваха котировката им два пъти седмично и той два пъти седмично е чувствал как все повече забогатява. Имант е пестелив, бил си е скътал за черни дни един милион рубли, та за целия този милион си купил хиляда акции, дори взе назаем от Алина четиристотин хиляди — в мое присъствие. Когато цената на акциите се вдигна до сто хиляди, той вече се е чувствал милионер, започна да крои планове за собствен бизнес и така нататък. А после, когато те стигнаха до сто двацет и пет рубли, всичко в един миг рухна. Представете си: до вчера е имал сто двацет и пет милиона, а днес — нищо. Едва не откачил, горкият. А може и да е откачил — замислено добави Смюлов. — Но чуждият успех мира не му даваше. Алина ми е казвала, че неведнъж е искал да си поделят украшенията на майка им. Общо взето, може да го разбере човек. Защо всичко е дадено на Алина, а на него — нищо? Защото баща им е решил така? Че защо е взел такова решение? С какво Алина е по-добра от него, от Имант?

— Значи казвате, че Имант е имал претенции към украшенията на майка им?

— Да. Алина често ми го казваше.

— Много любопитно. Ще имате ли нещо против да съобщя на Юрий Викторович това, което току-що ми разказахте?

— Разбира се, съобщете му, ако това може да помогне...

КОРОТКОВ

Семейство Вазнис живееха в тази кооперация повече от трийсет години. Отначало, веднага след сватбата на Сонечка и Валдис, младите живееха с родителите на Соня, които веднага започнаха да строят апартамент за любимата си дъщеря и съпруга ѝ. Първият им син, Имант, се роди, когато Соня и Валдис още живееха с тъста и тъщата, но втория, Алоиз, донесоха от родилния дом вече в новия голям, четиристаен апартамент. Родителите на Сонечка бяха заможни хора и нищо не им се свидеше, щом ставаше дума за дъщеря им.

Навремето тази кооперация вероятно е била обект на завист за множество бездомни московчани: с подобро — за онези времена и стандарти — разпределение, балкони, големи квадратни антрета и вградени шкафове, които позволяваха да не се задръства пространството с огромни трикрили гардероби. По-хубави от тази скъпа кооперация бяха само блоковете на ЦК и Министерския съвет. Но всичко това беше отдавна и сега от миналото величие не бе останало почти нищо. На кооперацията очевидно отдавна не бе правен основен ремонт и в момента тя изглеждаше доста овехтяла. Въпреки това Коротков, който живееше в малка гарсонiera с жена си, сина си и парализираната си тъща и не виждаше никакви перспективи за подобряване на жилищната си ситуация, би бил щастлив да живее в кооперация като тази на семейство Вазнис.

Отвори му младолика снажна жена с неизразително лице и все още стройна фигура. „Мащехата — веднага разбра Коротков. — Какво пък, още по-добре.“

— Заповядайте — покани го тя със силен акцент, сякаш не бе живяла в Москва почти двайсет години. — Вие ли ни се обадохте? Във връзка с Алина?

— Да. Вие вероятно сте Инга?

— Инга съм — потвърди жената, като гледаше Коротков от упор с немигащи очи, което някак го притесни. — Нали следователят вече ни разпита. Какво още искате?

— Бих желал да поговорим с вас за детството на Алина — излъга Коротков.

Нали не можеше да ѝ обясни, че е дошъл да си говорят за нейния по-голям заварен син — Имант. Той щеше да измести разговора към Имант после, трябваше само да започнат. Но се налагаше да започнат с нещо безобидно.

— За детството ѝ ли? Защо?

— За да разбере какъв е бил характерът ѝ. Чух например, че не е имала нито една близка приятелка. Странно, нали? Как е възможно млада жена да няма приятелка, с която да си споделя? Друг е въпросът, че в работата ѝ може да не са знаели, вие обаче сте нейното семейство, определено знаете повече.

Коротков искаше да поласкае Инга, но стана тъкмо обратното. Очите на жената гневно пламнаха:

— Семейство ли? Алина сама си беше семейството. Тя ни презираше, смяташе ни за необразовани и некултурни. Не бяхме на нейното ниво. Винаги ни е смятала за по-долни от себе си.

— Е, защо говорите така? — опита се да изглади неловката ситуация Коротков. — Алина винаги е говорила сърдечно за вас, обичала ви е. Недейте...

— Вие откъде знаете? — мнително го прекъсна Инга. — Да не би да сте я познавали?

— Не, не я познавах. Но Андрей Лвович ми каза...

— Андрей Лвович значи! — презрително възкликна Инга. — Този развратник! Режисьорчето! Много важно какво ви е казал той! Ако беше почтен човек, щеше да се ожени за Алина и нямаше да я снима в тези отвратителни филми, и то почти гола. Съвест няма той, че и тя нямаше, щом живееше с него и позволяваше да я събличат пред очите на толкова хора.

— Чуйте, Инга, та нали Алина умря, и то не просто умря, а беше убита. Нима никак не ви е мъчно за нея?

— Мъчно ли? Да, мъчно ми е. Може би. — Тя погледна някак странно Коротков. — Никога не ми е била близка. Имант — да. Алоиз — да. Те ми бяха като синове, обичаха ме, слушаха ме. Съветваха се с мен. А тя ми беше чужда. Така и не ме прие след смъртта на майка си. Мразеше ме.

— Но защо, Инга? Защо мислите така? Алина никога не е казвала лоша дума за вас.

— Да! — Тя тържествуващо вдигна пръст. — Да, именно. Изобщо не е казвала никаква дума — нито за мен, нито на мен самата. Тя изобщо не ме забелязваше. Дори когато беше малка, нито веднъж не дойде при мен да ѝ върже панделката или да ѝ закопчея рокличката. Винаги се мъчеше сама, пъшкаше, но не идваше при мен. Веднъж предложих да ѝ помогна — така ме изгледа, сякаш искаше да ме изпепели. Няма нужда, вика, благодаря, лельо Инга, аз сама. Учтива беше — дума да няма, но отвътре — лед. Празно. Душа нямаше тя. Беше чужда на всички ни.

— Е, добре, чужда — чужда! — предаде се Коротков. — Но нали съжаляваме и чуждия човек, когато загине толкова млад! Несправедливо е, съгласете се.

Неочаквано Инга се разплака. Плачеше така горчиво, както могат да плачат само децата — с клюмнала глава и ръце, захлупили лицето. Коротков търпеливо чакаше жената да се успокои.

— Виновна съм, сега разбирам, че съм виновна. — Инга махна ръцете си от своето подпухнало, разплакано лице — личеше си, че изобщо не се притеснява от чуждия човек до нея. — Мислех си, че щом носи отлични бележки, не боледува, не бяга от училище — значи всичко е наред. Мен ме взеха да гледам домакинството тук, Валдис не искаше повече деца — и без това вече имаше три. Макар че се ожени за мен, аз пак си бях една домашна помощница. А когато ми се разкрещя да не съм посмяла да пипам брилянтите на Соня, че те принадлежали само на Алина, разбрах какво е мястото ми в това семейство. Соня — да, тя е била съпруга. А аз — домашна помощница с регистрация. Само Имант ме обичаше в това семейство, единствено той. Алоиз рано се откъсна от нас — вечно нещо вършеше, рано започна да печели, стана самостоятелен. А Алина... тя не ме забелязваше. Тя никого не забелязваше. Беше мълчалива, затворена, никога нищо не споделяше. А аз бях само на деветнайсет, когато ме доведоха тук и ме определиха за жена на Валдис. И веднага ме натовариха с всичко — огромния апартамент, четирима души, да храниш и переш всички, да поддържаш жилището чисто. Мислите ли, че ми беше лесно? Не че не бях свикнала на работа, на село съм ставала в четири сутринта, за първото доене — имахме крави, прасета.

Стопанството ни беше голямо, не се страхувах от работа. Но това тук беше по цял ден... Докато свършиш всичко, гледаш — мръкнало се. А да надникна в душата на всяко дете — за това не ми оставаше време. Само Имант. Той беше домошар, кротко дете, помагаше ми. Алоиз се прибираше от училище, хапваше нещо, преобличаше се и тръгваше по своите си работи, да печели пари — миеше коли. Валдис се връщаше от работа нервен, уморен, мръсен — измиваше се, вечеряше и седяше пред телевизора с вестника в ръце, добра дума не чувах от него. Алина се затваряше в стаята си да учи, дори не питаше за ядене, ако не я поканех да се нахрани. А Имант седеше в кухнята с мен, заедно ходехме да пазаруваме, той носеше чантите, защото нали ни трябваха много продукти: месо, картофи, зеле — всичко беше тежко, а и в прането ми помагаше. Разговаряше с мен. Ако не беше той, аз щях да забравя да говоря във вашата Москва. А сега какво излезе? Алоиз е във Финландия, цъфти, Алина — милионерка. А Имант остана без нищо.

Смътно подозрение се мерна в главата на Коротков, докато слушаше пресекливите обяснения на Инга и оглеждаше големия, уютен хол. Стените бяха облепени с тапети в светли, студени цветове. И точно срещу Коротков висеше единствената украса — голяма семейна снимка, на която бяха петимата: мрачният, навъсен Валдис, Алина с непроницаемо спокойно лице, обаятелно усмихнат светлокос младеж — очевидно Алоиз, и Имант с Инга. Точно така: всеки поотделно, а Имант — с Инга. Макар че всички гледаха в обектива, трийсет и пет годишната жена и високият трийсетинагодишен брюнет се гледаха един друг. Не, очите им бяха устремени напред, но въпреки това те се гледаха. Бяха заедно. Дали и сега бяха заедно?

— А Имант женен ли е? — попита Коротков и разбра какъв е отговорът, преди да го чуе.

— Не. Така си и живеем — тримата — вече съвсем спокойно отговори Инга. — Валдис, Имант и аз.

Тя каза истината, външно абсолютно обикновена — какво толкова, живеят баща, неженен син и мащеха като едно семейство, няма нищо необичайно, дори мащехата да е само шест години по-възрастна от този неженен заварен син. Но тя каза и друга истина. Те действително живеят тримата, но Валдис не знае за това.

— Кажете, Инга, Имант никога ли не се е сърдил, че Алина е получила брилянтите на майка им?

— Не знам — сухо отвърна Инга. — Не е говорил за това пред мен.

— Помислете си, Инга, спомнете си. Нали винаги сте били близки с по-големия си син. — Коротков умишлено нарече Имант неин син, за да не ѝ подсказе, че се е досетил. — Нима не споделя с вас проблемите си?

— Не знам — повтори тя още по-сухо. — Не сме обсъждали това.

— А вие не се ли опитахте да поговорите с мъжа си, да го убедите да промени решението си? Защото наистина е несправедливо: на Алина всичко, а на синовете — нищо.

— Той обичаше повече Алина. Тя беше изтърсакът. Валдис казваше, че много приличала на жена му. Казваше още, че на мъжете не е нужно да се помага, затова са мъже — сами да постигат всичко. А Алина е момиче, ако родителите ѝ не се погрижат за нея, кой друг?

— Добре, така е смятал Валдис. А вие? Лично вие как смятахте? Съгласна ли бяхте?

Инга наведе очи и започна да разглежда орнаментите на килима.

— Моето мнение не засяга никого. Във всеки случай аз не съм имала претенции към тези брилянти. За какво са ми? Каквото реши Валдис — това е правилното.

Интересна работа! Само преди половин час тя разпалено говореше, че решението на мъжа ѝ е било неправилно, несправедливо. Че Алина била милионерка, а Имант останал без нищо. Това бяха нейни думи. Схванала е, че е казала нещо излишно, и сега се опитва да си вземе думите назад?

— Инга, къде е Имант сега?

В очите ѝ припламна страх и тя не успя да го прикрие:

— Вероятно е на работа.

— Кога ще се прибере?

— Сигурно в седем, както обикновено. Не ме е предупреждавал, че ще закъснее.

— Не ви ли се струва странно, че той продължава да ходи на работа, сякаш нищо не се е случило, когато сестра му е починала? Нали вдругиден е погребението, винаги има много грижи около едно погребение.

— С това се занимава Валдис. Днес той има почивен ден. Там, където Имант работи, държат строго на работното време, дават само неплатени отпуски. И без това едва свързваме двата края, Валдис се пенсионира и продължава да работи, но това са жалки грошове.

— Ами Алоиз? Той знае ли за нещастиято? Ще дойде ли за погребението?

— Не знам.

— Как така не знаете?

— Той е във Финландия. Телефонът е скъп, не можем да си го позволим. Освен ако той се обади...

Коротков си тръгна от жилището на семейство Вазнис с натезало сърце. Това семейство не приличаше на нито едно от онези, които познаваше. Алчни? Стиснати? Или просто са свикнали да пестят, защото никога не са били особено заможни? От Инга научи, че докато роднините на първата съпруга на Валдис са били още в Москва, те постоянно са помагали с пари за децата на Сонечка. Бързата втора женитба на Валдис ги оскърбила и те престанали да общуват с него, пращали парите по пощата. Но тези роднини отдавна вече били в чужбина, заминали още през осемдесет и втора година. Добре де, бедността си е бедност, но нали трябва да има някакви човешки чувства! Да не кажат на родния брат, че по-малката му сестра е починала при трагични обстоятелства, само защото международните телефонни разговори са скъпи? Това не се побираше в ума му. Какво представляват тези Вазнис? Избягват да показват чувствата си? Или просто са студени и бездушни? Във всеки случай за Алина всички казваха точно това. И мащехата ѝ, и колегите ѝ от „Сириус“ бяха единомисленици: учтива и студена. Външно доброжелателна, но равнодушна, потайна и жестока.

Несъмнено Инга е смятала, че е несправедливо Имант да не получи нищо. Той е бил единственият ѝ отдушник в този чужд град, сред чуждата култура, в чуждата страна. Безправна домашна помощница, лишена от възможността да роди собствено дете, но принудена редовно да изпълнява съпругеския си дълг, намерила утеха в младото момче, само няколко години по-малко от нея. Близките отношения между мащеха и заварен син — също както и между втори баща и доведена дъщеря — не са рядкост, тъкмо обратното. Просто не е прието да се говори за това, а и малко се пише. Тоест това е нещо

обичайно. Възможно ли е Имант да е убил собствената си сестра заради брилянтите? Възможно е. А ако Харитонов наистина е занесъл парите, тогава на убиеца са му паднали от небето и тези шест и повече хиляди долара. Ами Инга? Възможно ли е да го е направила тя заради единствения си близък човек? Напълно възможно е.

Коротков твърде отдавна работеше в криминалната милиция, за да се доверява на заключения от типа: той не може да го е направил, не е такъв човек. На въпроса може или не може той винаги отговаряше от гледна точка на физическите възможности на заподозрения. Дебел човек не би могъл да влезе през малко прозорче. Нисък човек не би могъл да удари висок човек по главата отгоре, освен ако не е стоял върху табуретка. Не може някой да е прегазил с колата си друго, ако дори не знае как се пали кола. Той отхвърляше всички останали разсъждения, които се опираха на оценки на характера и психиката. Юрий добре знаеше, че човекът може всичко — в най-общия смисъл на думата. И най-добрият и кротък човек може да освирепее. И най-жестокият и агресивен — да прояви жалост и сантименталност. Какво ли не се случва на този свят!

Колкото до алибитата, през нощта на 15 срещу 16 септември, когато е била убита дъщеря му Алина, Валдис Вазнис бил на работа. След като се пенсионира, той припечелвал и като нощен пазач — през две нощи на третата: застъпил на пост в шест часа вечерта в петък, докато го сменили в шест часа вечерта в събота. Инга и Имант са си били вкъщи. Прекрасно алиби, мечтата на детектива! Класиката на криминалния жанр, дявол да го вземе!

От телефонна кабина до метрото Коротков се обади на Настя:

— Аска, само не ме убивай веднага, нося ти още двама заподозрени.

— С мотиви ли?

— И с мотиви, и с възможности, и без стабилно алиби. Взаимно си създават алибито, но и двамата са заинтересовани. Да се връщам ли в службата или да се заема със Семенцова?

— Ако можеш, ела си тук, ще ми разкажеш подробно всичко. После ще се заемеш със Семенцова, а аз през това време ще помисля малко.

Коротков излезе от кабината и едва сега усети колко е огладнял. Огледа се и забеляза наблизко павилион, където продаваха топли

кренвирши. Взе си три кренвирша със съмнителна наглед салата от домати и краставици, към това гастрономическо великолепие добави бутилка „Пепси“, качи се в колата и пое към „Петровка“.

АЛИНА ВАЗНИС ТРИ ГОДИНИ ПРЕДИ СМЪРТТА СИ

Най-сетне животът ѝ се усмихна. Най-сетне се намери човек, комуто не бе безразлична, комуто бе интересно не само каква е отвън, но и какво има отвътре. Андрей Смулов.

Веднага, още в първия момент тя разбра, че режисьорът се е влюбил в нея, но в това нямаше нищо необичайно. И по-рано се бяха влюбвали в нея точно така, от пръв поглед. Необичайното беше друго — той разговаряше с нея дълго, внимателно я изслушваше, а после отново и отново задаваше въпроси и отново я слушаше...

— Какво мислиш за?... А защо ти харесва?... А защо не ти харесва?... Става ли ти тъжно, когато?... Сънуваш ли цветни сънища?...

И така до безкрай.

Алина изпитваше признателност към Смулов. Той беше търпелив и когато на снимачната площадка нещо не ставаше както трябва, никога не ѝ се караше, не се ядосваше, а даваше почивка, отвеждаше я настрана и като се взираше изпитателно в очите ѝ, питаше: Защо? Защо не можеш да го направиш така, както трябва? Какво ти пречи? Напомня ли ти нещо? Нещо неприятно ли? Каж ми, подканяше я той, и хайде заедно да опитаме да го преодолеем. Не го дръж в себе си, не го крий — скритото страдание разяжда душата ти и ти пречи да играеш, изплискай го навън, разкрий се!

Тя беше вече на двацет и две години и се бе превърнала в истинска неврастеничка. Лудия се появяваше в живота ѝ ужасяващо редовно ето вече шестнайсет години. Беше станал част от живота ѝ, а животът се бе превърнал в кошмар. Понякога се опитваше да убеди себе си да отиде в милицията и да подаде оплакване срещу него, но мисълта, че ще трябва да разказва пред чужди, не твърде тактични мъже всичко от самото начало, да повтаря отвратителните думи, които Лудия ѝ бе говорил, я хвърляше в ужас. Алина бе сигурна, че сама си е виновна за всичко — и именно това ще ѝ кажат в милицията. Тя е омърсена. Тя е порочна и развалена. Търпяла е това шестнайсет години? Заслужила си го е. Да им разкаже как, неиздържала

напрегнатото очакване, сама е излизала в градинката, та това да се случи по-бързо? Нима ще разберат? Те ще я изложат на позор и ще я направят посмешище.

Впрочем напоследък всичко стана по-различно. Лудия се появяваше, но не приближаваше. Тя вече беше голяма и бе станало опасно да се приближава до нея и да я хваща за ръката. Вървеше срещу нея и я гледаше в очите. Щом приближеше достатъчно, ухилваше се, заголвайки прогнилите си зъби, прошепваше няколко думи и подминаваше. Но на Алина и това ѝ стигаше, за да изпита отново страх и отвращение. Понякога той я причакваше в тъмния вход на блока, където тя живееше. Ако беше сама и във входа нямаше никого, протягаше ръка, докосваше косата ѝ и провлечено стенеше:

— Сладката ми, сладичката ми...

Алина се втурваше към асансьора, като се стараяше да не поглежда Лудия, но успяваше да види познатата картина: неговата ръка между краката му.

Всеки път след такава среща тя облекчено въздъхваше: още два месеца спокойствие. Но минаваха шест-седем седмици и тя отново бе в очакване. Изгубваше съня си, не можеше да работи, представяше се лошо на изпитите в института, скована от очакването на предстоящия страх, от очакването на срещата, която можеше да се състои всеки момент. От деветнайсетгодишна започна да взема транквилизатори. Колкото повече се протакаше очакването, толкова по-големи дози ѝ трябваха. Под влияние на препаратите тя ставаше вяла, равнодушна и от играта ѝ изчезваха страстта, жизнеността, истинските чувства. Амитриптилинът промиваше мозъка ѝ и ѝ беше трудно да учи ролите.

Да, Андрей Смулов бе търпелив. Той дълго и трудно се бори за доверието ѝ, но все пак проби стената на мълчанието. Алина му разказа всичко. И колко беше щастлива, когато той не ѝ заговори за нейната вина и развала, а изпаднал в ужас, плесна с ръце:

— Горкичката, горкото ми момиченце, и ти си живяла с този кошмар толкова години? Но как си издържала? Как ти стигнаха силите? Сега разбирам какво ти пречи. Ти си свикнала да криеш всичко, свикнала си да мълчиш. Затова и на площадката не можеш да се разкриеш докрай. Но нищо, мила, нищо, ние ще го преодолеем. Най-важното е, че сега знаем причината.

Тя изпита огромно облекчение. Всичко стана именно така, както ѝ бе обещал Андрей. От ден на ден тя започна да играе все по-добре — всички го забелязваха. Смулов не я пускаше нито на крачка от себе си, вечер я закарваше до вкъщи и ако не оставаше за през нощта, отиваше при нея сутрин.

— Не бива да се страхуваш вече — казваше той. — Нали съм постоянно с теб! Никой няма да се приближи, когато съм до теб. А аз винаги ще бъда наблизо.

За нея Смулов бе нещо като божество, висше създание, единственото способно да я разбере, изслуша и съжали. Гледаше го смирено и тихо го обожаваше.

Но въпреки всичко се страхуваше. Страхът ѝ бе станал навик, бе отровил цялото ѝ съществуване. И тя продължаваше да взема лекарства.

А после Андрей замина за три месеца за снимки в планината. Не взеха Алина — нейната героиня не участваше в планинските епизоди. След три месеца Смулов се върна и разбра, че трябва да започне всичко отначало. Алина бе на ръба на нервна криза. През това време Лудия се бе появявал почти ежедневно. Тя вече живееше отделно от семейството си, в собствен апартамент, но той я беше намерил и тук. Смулов изпадна в отчаяние...

ГЛАВА 6.

КАМЕНСКАЯ

Все пак Коротков се оказа прав — тя наистина още от сутринта се чувстваше особено, но разбра причината едва по обед. Именно днес, в понеделник, се откриваше международната конференция, организирана и провеждана от института, в който работеше Алексей. И Настя не беше спокойна, защото през последните години безброй такива конференции бяха минали пред очите ѝ и тя прекрасно знаеше колко неочаквани гафове и неприятности може да изникнат всеки момент. В оперативната печатница ще се счупи ризограф и сборникът с тезиси няма да излезе навреме. Шофьор, изпратен на летището да посрещне чуждестранен гост, ще закъса по пътя с повредена кола. В топлоцентралата ще стане авария и в хотела на института, където са настанени почетните гости, няма да има топла вода. Точно преди началото на пленарното заседание в актовата зала ще се повреди техниката. Освен това се случват абсолютно извънредни ситуации: самолет не каца навреме, някой от докладчиците не успява да дойде за началото на заседанието и тогава трябва спешно да се правят пренареждания на изказващите се, като същевременно телефонът прегрява, докато се разбере излетяло ли е научното светило и има ли смисъл да го чакат със закъснелия самолет или си е останало вкъщи. А това вкъщи често се намира далеч отвъд океана. Веднъж на Алексей му се случи нещо подобно, а краят бе съвсем неочакван. Един професор от Норвегия, известен с кавгаджийския си нрав, заявил, че в отсъствието на свой колега от Канада няма да говори, защото изказването му е посветено на дискусиата по повод научната доктрина, проповядвана от канадеца, тъй че без неговия доклад той няма какво да прави на трибуната. Но пък няма намерение да се изказва и на секционните заседания, съгласен е само за пленарното. Така че ако закъсняващият колега от Канада не се появи в института преди приключването на пленарното заседание, той, норвежкият професор, ще напусне конференцията и ще се прибере вкъщи. Канадският професор за съжаление не успял да дойде навреме и се стигнало едва ли не до скандал с норвежкия математик.

Настя току поглеждаше часовника, за да не изтърве момента, когато можеше да се обади на Льоша. От десет сутринта до тринайсет и трийсет беше пленарното заседание. После до петнайсет часа — обед. Едва ли Льошка ще си отиде в лабораторията, той ще трябва да кисне на обед заедно с гостите. След обедта заседанието продължава до седемнайсет часа. Та значи в интервала от пет и петнайсет до шест може да опита. Ако след заседанието всички тръгнат за банкетата по повод откриването на конференцията, Льошка ще трябва да прескочи да си вземе якето или шлифера. Но, разбира се, при условие че не е отишъл в института само по костюм. Той е способен на това...

До пет и петнайсет имаше още много време и Настя отново се захвана с анализа на информацията, получена за Алина Вазнис, за нейния живот и обкръжението ѝ.

Не е имала приятелки. Май наистина не ги е имала. Версията, че Алина е имала приятелки, но не ги е афиширала, може засега да остане като резервна. Според думите на мащехата тя е била самотна и затворена още от съвсем малко момиче.

Емоционално студена, според думите на Смудов. Никой, според асистент-режисьорката Албикова, не е изпитвал лично нейната доброта. Без склонност към сантименти и съжаление, ако се съди по историята със Зоя Семенцова. Не е прощавала обиди, но е била готова да си отмъщава тихомълком, за което говори поведението ѝ в отговор на обидата, нанесена ѝ от Ксения Мазуркевич. Запалена по идеята за отмъщението, за възмездието — това личи от записките ѝ за образа на Азучена в „Трубадур“.

Не се е поддавала на пориви, добре е контролирала поведението си. Млада красива жена, през последните две години — кинозвезда, тя не е дала на любовника си Смудов ни най-малък повод за ревност. Същевременно я занимава проблемът за вината — това личи от записките ѝ за Джилда. И не вярва особено в невинността и целомъдрието, ако се съди по тези записки.

Но какъв човек е била тя? Чудовище, безсърдечно и дълбоко цинично?

Настя хвърли поглед към часовника — беше четири и половина.

Така, какво друго знаем за Алина? Неразвита устна реч. Добро перо.

Дневник! Тя трябва да има дневник! Господи, та това беше толкова очевидно! Къде се е дянал Коротков? Трябва спешно да го намери.

Но Настя разбираше, че не е толкова лесно да намери Юра. Добре, може да опита да се разбере със следователя. Жалко, че убийството на Вазнис не се води от Олшански — с този следовател Настя винаги можеше да намери общ език.

— Борис Виталиевич — припряно заговори тя, когато най-сетне успя да се свърже по телефона със следователя Гмиря. — Трябва отново да се направи оглед на жилището на Вазнис. Тя със сигурност има дневник.

— Откъде са сведенията? — кратко попита Гмиря, който не признаваше никакви изчисления и се опираше само на достоверни факти.

— Така ми се струва. Разбирате ли, според свидетелствата на хората, познавали потърпевшата, тя не е имала развити навици за устна реч, с други думи говорела е лошо, запъвала се е, не е можела ясно да изрази мисълта си. Но аз четох записките ѝ, които е направила в свободна форма, нещо като литературни есета, и мога да кажа, че писмената ѝ реч е развита повече от добре. При това стилът на изложението ѝ е във формата на диалог с невидим събеседник. Разбирате ли? Сигурна съм, че това е следствие от стар навик да се водят дневници.

— Ако в жилището имаше дневници, ние щяхме да ги изземем — сухо отговори следователят. — Недей да мислиш всички за глупаци.

— Борис Виталиевич, не ме разбирайте превратно, но за оглед на трупа на Вазнис дежурната група е отишла към девет сутринта. Та това е крайт на денонощната смяна, всички са били уморени, с притъпено внимание, може и да са пропуснали. Не искам да обидя никого, но...

— Добре — неочаквано се предаде Гмиря и Настя разбра, че той бърза занякъде и иска по-скоро да се отърве от нея. — Утре раничко ще отидем, преди да започнем работа.

— Ами днес? Абсолютно невъзможно ли е? — плахо попита тя.

— Днес няма начин. Това е, до утре. В седем и трийсет пред блока на Вазнис.

Не ми провървя, огорчено си помисли Настя. Сега трябваше да чака до утре. Разбира се, би могла да си позволи хулиганството да

отиде там без следователя. Лошото обаче беше, че ключовете от апартамента се намираха у него. И двата комплекта: и онези, които са били на шкафчето в антрето и са принадлежали на самата Алина, и другите — които им е дал Смулов.

Добре, какво да се прави! Но щом утре ще отидат на местопрестъплението, трябва да извлече от това максимална полза. С какво е била облечена Алина Вазнис, когато са я убили? С нощница и пенъоар. Какво ни говори това? Или че посещениято на убиеца е било неочаквано, или че тя е очаквала добре познат човек — любовник или приятелка. Харитонов твърди, че се обадил предварително на Алина по телефона и я предупредил, че ще отиде, за да ѝ занесе парите. Могла ли е тя да му отвори в такъв вид? Не, жената, която за четири години не е дала на Смулов и най-малък повод за ревност, не би могла да приеме чужд мъж в толкова лекомислено облекло. Какво следва от това? Два варианта. Първият: Харитонов лъже — не се е обаждал на Алина, отишъл е без предупреждение. Но ако лъже, защо го прави? Безсмислено е. Има ли значение дали ѝ се е обадил или не? Щеше да каже истината. Втори вариант: Харитонов се е обадил, Алина го е посрещнала напълно облечена, взела е парите, той си е отишъл. Убил я е някой друг и го е направил много по-късно, когато тя вече се е съблякла и се е канела да си ляга.

Да се върнем към първия вариант: Харитонов е отишъл, без да се обади предварително, към десет вечерта. Алина му е отворила по своето полупрозрачно облекло. Понеже познава Алина доста отдавна, той разбира, че ако я е бил предупредил за посещениято си, тя непременно е щяла да се облече. Убива я, измисля лъжата за предварителното обаждане, разчитайки, че Настя или кой да е друг криминалист ще разсъждава именно така, както разсъждава тя сега. А не се ли сетят сами — може и да им подсказе, да подхвърли уж случайно, че Алина е била с панталони и пуловер. А щом са я намерили мъртва по пенъоар, значи убиецът не е той. Вярно, за да се сетиш за такъв трик, трябва мозъкът ти да щрака здраво, но кой е казал, че Харитонов е глупак? Неудачник не означава глупак. Просто е неудачник. Ето и обяснението на факта, че е събрал парите още в пет привечер, а е отишъл у Вазнис едва в десет.

Настя отвори бележника си и бързо намери телефонния номер на Николай Степанович Харитонов. Номерът беше служебен,

принадлежеше на „Сириус“, затова дълго ѝ обясняваха, че Харитонов е излязъл някъде, може да е на третия етаж, а може и на първия, дори може изобщо да го няма в сградата, защото вече минава пет.

Настя помоли да му оставят бележка с нейните телефонни номера и отново започна да върти шайбата. Малко оставаше да пропусне момента, когато можеше да започне да звъни на Алексей.

Телефонът на института постоянно даваше заето и Настя, докато набираше машинално номера, мислеше какво друго ще трябва да провери, когато влезе в жилището на убитата. В момента, когато най-сетне чу в слушалката обнадеждаващите дълги сигнали, тя си помисли, че Вазнис със сигурност е имала видеокасети с филмите, в които е играла. Трябва да ги вземе и да ги изгледа вкъщи. Може това да ѝ помогне някак да допълни портрета ѝ, да разбере характера ѝ.

Слава богу, всичко при Лъошка вървяло благополучно. Тя беше пресметнала правилно — той наистина е тръгвал за банкетата заедно с всички участници в конференцията и е прескочил до лабораторията за якето си.

— Кога ще си дойдеш? — попита Настя.

— Защо, затъжи ли се вече? Или нямаш какво да ядеш?

— Разбира се, че нямам — разсмя се тя. — Не ме ли нахраниш ти, така и ще си умра от глад. Не, наистина, кога ще си дойдеш?

— Конференцията свършва в четвъртък, така че по-рано — едва ли. Но ако има нещо спешно...

— Нищо спешно, слънчице, просто искам да знам, за да се подготвя. Да купя хляб, да изгоня всички мъже изпод леглото, да изхвърля бутилките от водка. Просто да залича следите.

— Ясно. До петък можеш да пиеш и да се веселиш свободно. После ще дойда и ще разпъдя безбройните ти любовници. Да, между другото, не готви нищо и не пазарувай заради моето завръщане. В сряда родителите ми имат четирийсетгодишнина от сватбата си, събират приятели, мама планира някакви невероятни кулинарни шедьоври. Така че в петък ще ти докарам пълна кола панички и тенджерки.

След като поговори с мъжа си, Настя се почувства много по-спокойна и отново превключи на убийството на Алина Вазнис. При това гризеше я чувство на вина пред колегите ѝ: убийството на актрисата далеч не бе единственият случай, с който се занимаваха

служителите от отдела по борба с тежките криминални престъпления, а и Настя имаше много работа и по други убийства. Но се бе втренила именно в Алина. Това се случваше доста често: от много убийства Настя изведнъж открояваше едно, заради което губеше покой, сън и апетит. Обикновено не можеше да каже определено защо точно това престъпление толкова я измъчва, какво е особеното, необичайното, опасното в него. Но тя мислеше за това убийство постоянно, то изтикваше навън от главата ѝ всички други мисли. Именно такава се оказа убийството на Алина Вазнис.

Към седем часа се обади Харитонов.

— Милицията ли е? — притеснено попита той. — Предадох ми, че трябва да ви се обадя.

— Казвам се Анастасия Павловна — учтиво обясни Настя. — Работя в криминалната милиция и се занимавам с убийството на Алина Вазнис. Имам няколко въпроса към вас, Николай Степанович.

— Трябва ли да дойда някъде? — попита той с тон на обречен човек.

— Не, разбира се, може и по телефона. Кажете ми с какво беше облечена Вазнис, когато ви отвори вратата в петък вечерта?

— Как беше облечена ли? — явно се изненада от въпроса Харитонов. — С пола, струва ми се, и с блузка. Не, не с блузка, а с фланелка.

— По-подробно, ако обичате, спомнете си. От какъв плат беше полата, какъв цвят?

— Ами такава... пъстра такава пола, дълга, широка. Мисля — зелена или някаква пъстра, но определено имаше зелено.

— А фланелката?

— Обикновена трикотажна бяла фланелка с къс ръкав, отпред с копченца. В първия момент изглежда като блузка, а после разбираш, че е фланелка.

— Добре, Николай Степанович. Та значи вие звъннахте на вратата, Алина ви отвори. И после какво стана?

— Ама аз съм го разказвал това вече десет пъти! — ядосано каза Харитонов. — Вие не си ли записвате показанията на хората?

— Николай Степанович, не се ядосвайте. Ако обичате, отговаряйте на въпросите ми.

— Влязох в антрето, веднага извадих от куфарчето плика с парите, подадох го на Алина. „На — казах, — брой. Шест и шестстотин.“ Тя ме погледна някак учудено, сякаш ѝ бях донесъл рубли, а не долари. „Шест и шестстотин?“ — пита. „Ами колко? Осем месеца по петнайсет процента прави сто и двайсет процента. Сто и двайсет процента от три хиляди е три и шестстотин. Общо шест и шестстотин.“ Тя се усмихна. „А — вика, — ами да, разбира се, не бях помислила.“ И тогава ѝ дадох плика, тя го сложи на шкафчето в антрето и ме гледа. Абе беше ясно, че не ме кани на чай. Пък и аз не исках. Благодарих на Алина за заема, казах довиждане и си тръгнах. Това беше всичко.

— Казахте, че Алина взела плика и веднага го оставила на шкафчето. Не преброи ли парите?

— Не. Дори не надникна в плика.

— Учуди ли ви това? Или Алина беше прекалено доверчива?

— Е, ама знаете ли какво? — задави се от възмущение Харитонов. — Все пак аз не съм мошеник или хаймана. Щом съм казал, че в плика има шест хиляди и шестстотин долара, не е нужно да ме проверяват. Та ние работим в едно обединение — ако я излъжа, после как ще я гледам в очите?

Гневът на Харитонов изглеждаше толкова праведен и искрен, че Настя за миг дори забрави как Николай Степанович, след като взел от Алина пари назаем за четири месеца, не ѝ ги върнал цели осем, та дори започнал да я отбягва. И занесъл парите само защото Смулов, по молба на Алина, си поприказвал с него доста строго.

— И колко време прекарахте у Вазнис?

— Най-много десет минути. Дори по-скоро пет.

— Само в антрето ли стояхте?

— Да. Алина не ме покани да вляза, а и аз не съм искал.

— У вас не се ли създаде впечатление, че през това време в апартамента е имало и друг човек? Спомнете си, Николай Степанович, поведението на Алина не ви ли говореше, че тя не иска да влезете в хола и да видите някого? Може би е изглеждала напрегната? Не бързаше ли да ви отпрати? Поглеждаше ли часовника си, сякаш очаква някого, а не иска този някой да ви свари?

— Не, струва ми се, че нямаше такова нещо — замислено каза Харитонов. — Не останах с подобно впечатление. Беше абсолютно

спокойна, както обикновено. А дето не ме покани в хола — тя изобщо не беше особено приветлива. Никога никого не канеше на гости. И самата тя според мен не ходеше на гости у никого.

След като приключи разговора, Настя със задоволство си каза, че разказът на Харитонов все пак ѝ даде някакво основание за проверка. Тя твърдо знаеше: най-важното е да започнеш, да имаш отправна точка, а после, вече в движение, ще се разбере вярна ли е посоката. Отрицателният резултат далеч не е по-лош от положителния от гледна точка на анализа и познанието — Настя бе усвоила това правило отдавна, от детските си години.

СТАСОВ

През целия следобед те двамата с Юра Коротков разнищваха до последната подробност биографиите на Ксения Мазуркевич и Зоя Семенцова, като междувременно проучваха къде все пак са прекарали те петъчната вечер и защо така нагло лъжат, като говорят за тази вечер. Резултатът от техния сложен и твърде интензивен труд се оказа смайващ и същевременно смешен до безумие. Оказа се, че Ксения и Зоя са били заедно. И то как заедно! Просто в едно легло — наистина за легло им е служило купето на някаква кола в някаква горичка близо до Москва.

... Ксения наистина никога не бе срещала Зоя Семенцова до момента, когато тя се появи в „Сириус“. За пръв път се срещнаха вече след като Зоя, излекувана веднъж, отново започна да посръбва. Един прекрасен ден Ксения — по време на своя лов за поредния шофьор — случайно се натъкна на Зоя. Съпругата на президента на „Сириус“ имаше прекрасен нюх и точно око за мъжете, с които би могла да се разбере, забелязваше лицето, което търсеше, от сто метра разстояние. Тогава беше застанала на „Болшая Дмитровка“, някога улица „Пушкинская“, и забеляза Зоя да се измъква от някакво жалко и съмнително бар-кафене. Семенцова беше пияна и май не бе съвсем наясно къде се намира.

— Зоя! — извика я Мазуркевич, озарена от внезапна идея. — Семенцова!

Зоя се извърна и се закандилка към Ксения. По физиономията ѝ личеше, че не е в състояние да си спомни Ксения, макар че напрегнато се опитва да разбере коя е тази елегантна дама, която ѝ изглежда толкова позната.

— Добър вечер — учтиво поздрави Зоя, като се опитваше да изиграе някакво достойнство.

— Я да те закарам вкъщи! — веднага предложи Ксения. — И без това търся човек с кола.

След няколко минути Мазуркевич видя човека. Чичка около петдесетте, оплешивяващ, шкембест, с щъкащи светнали очички, които

веднага издаваха някогашния женкар и донжуан от средна ръка. Ксения винаги избираше евтини руски автомобили. И то далеч не защото бе патриотка и почитателка само на продукцията на руското машиностроене. Тя разсъждаваше абсолютно прагматично: един затлъстяващ, оплешивяващ, грозничък мъж може да има колкото си иска дългокраки млади сладурчета с гладка кожа, ако разполага с много пари. Виж, когато парите са малко, за което говорят и фасонът му, и марката на колата, а зад гърба му има активно сексуално минало, със спомените за което нямаш моралните сили да се разделиш, тогава... Тъкмо такива ѝ трябваха на Ксения.

Както винаги, изборът ѝ се оказа точен и само след три минути двете със Зоя седяха в жигулата. Ксения естествено — отпред, до шофьора. Зоя — отзад. След още десет минути намеренията на страните бяха изяснени и шофьорът уверено натискаше газта по посока на околоръстното шосе. Ксения едва възпираше нарастващата възбуда — внезапно споходилата я идея ѝ се струваше великолепна. Тя отдавна вече имаше проблеми със секса, някакво неконтролируемо желание я изхвърляше по улиците в търсене на случайни шофьори, защото ѝ харесваше само едно: шофьор, кола, чувство за невероятна опасност, когато всеки момент някой може да ги види. Но напоследък дори този сценарий бе престанал да я задоволява. Шофьорът и колата непременно трябваше да са налице — без това Ксения не можеше дори да се възбуди, но ѝ беше нужно и още нещо... още някакъв детайл, който да изпълни ролята на камшик, катализатор, стимулатор, ролята на такъв детайл този път трябваше да изиграе Зоя Семенцова, навремето заслужила артистка, а сега — пропила се епизодичка.

— Давай, приятелче, започни с нея! — нареди Ксения на шофьора, когато стигнаха до мястото. — А аз ще погледам. После, когато ти кажа, ще я оставиш и ще се заемеш с мен. Съгласен ли си?

— Ами тя? — учуди се шофьорът, решил да прояви благородство. — И тя има нужда...

— Ще мине и без това — студено го прекъсна Ксения. — Давай, започвай, не се мотай! И запали лампата в купето.

Шофьорът послушно свали облегалките на предните седалки, предварително разкопча панталона си и посегна към Зоя, която кротко дремеше, свита на кълбо на задната седалка, след като бе свалила обувките си на пода. Отначало Зоя се съпротивляваше и не можеше да

проумее защо вместо пред входа на блока ѝ, я събуждат насред някаква гора и какво иска от нея този шофьор. После, като чу стандартния комплект нежни епитети от рода на *красавице, лястовичке, сладурчето ми, маценцето ми*, се разчувства и не без удоволствие се включи в процеса. В най-отговорния момент, когато Зоя вече се бе подготвила да изпита приятното, но рядко спохождащо я чувство, Ксения потупа шофьора по рамото:

— Стига, приятел, сега съм аз. — Тя безцеремонно измъкна от колата хилавата дребничка Семенцова, вдигна широката си плисирана пола, под която естествено нямаше бельо, и легна на разпънатите седалки.

Всичко стана супер! Именно както го искаше Ксения Мазуркевич.

Леко изненаданият, но въпреки това не по-малко доволен шофьор закара своите странни партньорки по домовете им. На другия ден Ксения се попритесни в очакване да ѝ се обади изтрезнялата Зоя. Знае ли човек как ще реагира? Ами ако почне да вдига скандали? И да заплашва, че ще каже на бащата на Ксения? Ако започне да иска роли и пари? Или — което също не е хубаво — започне да ѝ се натиска за приятелка?

Но мина ден, втори, трети, седмица, а Зоя Семенцова не направи и най-малък опит да се свърже с Ксения, с която я бе събрало едно толкова пикантно и направо казано — мръсничко приключение. Ксения отначало се успокои, по-късно започна да недоумява. А после мъжът ѝ я заведе в Киноцентъра да гледат някакъв филм, отрупан с „Оскар“ — май че беше „Първичен инстинкт“, и там Ксения видя Семенцова, която мина покрай нея и любезно кимна на президента на „Сириус“ и неговата съпруга. Лицето на Зоя не изразяваше нищо — нито че я е познала, нито че си спомня нещо, нито неудобство, нито срам, нито презрение. Абсолютно нищо. И Ксения разбра, че Зоя чисто и просто нищо не помни. Обикновена алкохолна амнезия.

След около месец Ксения срещна Семенцова в офиса на „Сириус“. Тя вече бе леко почерпена, но все още напълно адекватна. Ксения изигра любезност и съчувствие, заведе Зоя в едно питейно заведение наблизко и започна да я обработва. Оказа се, че Зоя все пак си спомня нещо — например как е излязла от бара, как Ксения я е извикала и ѝ е предложила да я закара до вкъщи, как са се качили в

колата. А после заспала — и толкоз, бяло петно. Оборавила се едва на сутринта вкъщи. Ксения започна да действа решително и същевременно предпазливо: просвети актрисата за онова, което се бе случило, след като тя бе заспала. Разбира се, разказът ѝ доста се различаваше от истината — според нейната версия излизаше, че инициативата е принадлежала на Зоя, с шофьора също се била разбрала Зоя и изобщо Семенцова се държала като сексуална маниачка. Зоя примираше от срам и докато слушаше Ксения, обръщаше чаша след чаша. А после Ксения отново я качи в една кола и я откара извън града. Този път Зоя схващаше едно-друго и ѝ хареса. Макар че на другия ден пак нищо не помнеше. Тоест помнеше за какво се бяха разбрали с Ксения, защо бяха търсили кола и закъде бяха отпрашили заедно. Но какво се бе случило всъщност — не, това изобщо не можеше да си спомни.

И оттогава нещата продължиха така. Пред хората двете се правеха, че се познават само за здравей-здрасти. Периодично, горедолу веднъж месечно, Ксения напиваше Зоя до забрава, качваше я в някоя кола и я откарваше. Мазуркевич прояви творчески подход към ситуацията и вече не само гледаше как случайни шофьори правят любов със Зоя, но и активно участваше — включваше се в процедурата, като се занимаваше ту с мъжа, ту със Зоя, ту със самата себе си.

И в петък, 15 септември, Ксения Мазуркевич и Зоя Семенцова отново бяха на поход. Ксения мълчеше по напълно разбираеми причини, а Зоя лъжеше за местата, където била ходила в петък, просто защото не си спомняше абсолютно нищо. Но да си признаеш, че си се алкохолизираща до степен да не помниш къде си прекарала няколко часа — това означава да сложиш кръст на себе си. И после — тя наистина не помнеше къде е била и ужасно се страхуваше: ами ако е ходила при Алина? Ами ако са я видели там? Ами ако наистина я е?...

За щастие Зоя живееше в блок, където имаше офис на голяма фирма, която полагаше особени грижи за своята безопасност. Толкова особени, че бе сложила до прозореца специално момче с компютър, в чиито задължения влизаше да фиксира номерата на всички коли, спиращи пред блока. В това, разбира се, имаше смисъл: така проследяваха дали до офиса на фирмата не идват твърде често някои хора, които нямат никаква работа тук. А и ако се случеше нещо, дори

най-лошото — като убийство например, номерът на колата щеше да фигурира в компютъра, а това е много по-удобно, отколкото да търсиш очевидци и да ги молиш да си спомнят този номер.

Коротков бързо успя да се разбере с момчето, което бе работило през нощта в петък срещу събота, получи разпечатка на номерата на колите, спирала пред блока в интересувашщото го време, и подчерта няколко реда. На тези редове до часа и номера имаше бележка: *докара жена и си замина*. По този начин доста бързо бе открит любвеобилният шофьор, на когото и през ум не му мина да се притеснява от случилото се — напротив, той дори сякаш се гордееше, че на своята възраст е успял да задоволи две дами едновременно. Мъжът добре си спомняше тяхната външност и адресите, на които бе закарал своите случайни партньорки. По-нататък всичко беше въпрос на психология, настойчивост и техника. Към единайсет часа вечерта в понеделник бе снето подозрението от Ксения Мазуркевич и Зоя Семенцова. Макар че един господ знае какви усилия, какво напрежение струваше това на Юрий Коротков и Владислав Стасов.

— Сега ще звънна на Аска — и се прибирам — каза Коротков, прозя се и сладко се протегна. — Тоя ден беше направо идиотски, имам чувството, че днешната сутрин е била миналата година.

Седяха в колата на Стасов пред офиса на „Сириус“. Бяха решили да проведат последния разговор с Ксения заедно, така им се стори най-правилно от тактически съображения, затова за икономия на бензин бяха отишли у Мазуркевич с една кола, а жигулата на Коротков бяха оставили пред сградата, в която се намираще „Сириус“.

— Да отидем в кабинета ми — покани го Стасов.

— Ти ще се обадиш, а аз ще си взема за вкъщи някои неща.

Качиха се на втория етаж и Стасов отвори своята облицована с вишнева изкуствена кожа врата. Коротков веднага се тръшна на въртящия се фотьойл до бюрото и грабна телефонната слушалка.

— Ася? Аз съм. Зачертай нашите девойки... Аха, чукали са се в горичка със случаен познат... Двете, разбира се... Не, не изведнъж — оказа се, че се занимават с тези работи вече три години, и винаги в петък. В петък шофьорите не бързали заникъде — нали нямало да стават рано за работа на другия ден... Рецептата ли? Показа ми я. Цяла и невредима. Сложила я в портмонето, в джобчето за картата за пътуване. Вместо карта тя носела там календарче, а под него —

рецептата. Мъжът ѝ не се сетил да погледне там... Кучки, дума да няма, никой не спори! Но не са убийци. Аха... аха... Абе не помни нищо, горката. Сега да ѝ кажеш, че е застреляла президента на САЩ — и в това ще повярва. Алкохолът — какво да говорим... Добре, Асенка, подробностите утре, ще вървя да поспя, че очите ми сами се затварят и езикът не ме слуша... Какво? В седем и половина? Ама ти си садистка бе, в колко ще трябва да стана тогава! Добре де... добре... Хайде, целувки, до утре.

Стасов слушаше разговора с половин ухо и подреждаше огромното количество папки, които бе извадил от огнеупорната каса. Бяха документи, останали от предшествениците му, и той отдавна разбираше, че рано или късно ще му се наложи да прегледа всичките, за да получи пълна представа за проблемите, възникващи във връзка с осигуряването на безопасността в киноконцерна „Сириус“. Тази неприятна, но необходима работа не можеше да се отлага до безкрайност.

За края на септември беше планирана командировка на няколко души от „Сириус“ за кинофестивала „Киношок“, затова именно Стасов спря избора си върху три дебели папки, озаглавени „Командировки“. Две от тях имаха подзаглавие „Външни снимки“, на третата под думата „Командировки“ беше добавено: „Фестивали“. Стасов прецени, че преди заминаването на петима души за фестивала „Киношок“ би било добре да се запознае с книгата, от която можеше да получи информация какви неприятности е вероятно да се очакват по време на кинофестивали и какви превантивни мерки би трябвало да се вземат с цел осигуряване на безопасността.

Те слязоха долу, стиснаха си ръцете, всеки се качи в колата си и се разотидоха по домовете си.

Когато отключи апартамента си в дванайсет и нещо през нощта, Стасов неприятно се изненада, че на Лиля и през ум не ѝ бе минало да си легне. Беше в леглото си, хрупаше карамелизирани фъстъци и четеше поредния любовен роман.

— На какво прилича това? — страховито попита Стасов, приближи и грабна книгата ѝ. — Как да го разбирам?

— Утре не съм на училище — спокойно обясни Лиля. — Мога да почета повече.

— Какво значи не си на училище? — примижа с подозрение Стасов, готов да чуе нещо като *даскалицата е болна или ще ходим да събираме вторични суровини*.

— Защото имам ангина.

— Как така?... Защо ангина? — слиса се Стасов.

Той изпаднаше в ужас, когато Лиля се разболяваше.

Имаше чувството, че непременно ще обърка нещо, ще й даде не лекарството, което е трябвало, изобщо ще оплете конците и в резултат детето ще получи усложнение.

— Гърлото ме боли и е зачервено, гледах се в огледалото — делово обясни Лиля. — Даже ми се струва, че има налепи. И температурата ми е трийсет и седем и осем.

— Значи трябва да направим нещо. Спомняш ли си какво ти дава майка ти при ангина?

— Спомням си. Татко, не се тревожи, вече направих всичко: гаргара на гърлото на всеки час, пия панадол, ям лимон със захар.

Стасов внимателно се вгледа в лицето на момиченцето. Наистина беше бледичка, очите й сухо блестяха, ръката й бе гореща и леко влажна.

— Интересно — с какво ли правиш гаргара? При мен такива неща няма.

— С йод и сол. Много е гадно, но помага.

— Ами панадолът откъде е?

— Купих го от аптеката. Гърлото ме заболя още сутринта и на връщане от училище взех всичко, каквото трябва.

Стасов мислено се наруга. Детето му цял ден лежи вкъщи с температура, а той го е зарязал на произвола на съдбата. Вярно, тя едва ли не от бебе е свикнала да си е сама вкъщи и израсна напълно самостоятелна, но това изобщо не го оправдава.

— Защо не ми се обади по телефона? — ядосано попита той. — Защо веднага не ми каза, че си болна?

— Ама защо? — Тя впери в баща си огромните си тъмносиви очи, в които ясно се четеше искрено недоумение.

— Щях да дойда...

— Защо? — повтори Лиля. — Какво, нямаш ли ми доверие? Мислиш, че не знам как се лекува ангина ли? Голямото чудо! Хайде де!

— Е, все пак! — продължи да се ядосва Стасов. — Щях да извикам лекар.

— Какъв лекар? — учуди се Лиля. — Нали съм регистрирана при мама, а не при теб, и поликлиниката ми е там, в Соколники. От твоята районна поликлиника няма да пратят лекар за мен.

Стасов раздражено се намръщи. Наистина съвсем беше забравил, че тук, в Черьомушки, поликлиниката няма да прати лекар за Лиля — картонът ѝ не е при тях.

— Ами училището? Нали ще ти искат бележка от лекар, инак ще излезе, че си избягала.

— Голяма работа! — спокойно отвърна Лиля с очарователното си детско високомерие. — Ти ще им напишеш бележка, че наистина съм била болна, и това ще е достатъчно. Нали съм отличничка, всички учители знаят, че не отсъствам без уважителна причина.

Стасов си притопли вечерята, угаси лампата в стаята на Лиля и седна да хапне, като едновременно прелистваше документите в *командировъчните* папки.

Попадаше непрекъснато на листове със загадъчното заглавие „Без достъп“. Той внимателно ги проучи и разбра, че това са списъци на хора, с които служителите на „Сириус“ избягваха да се срещат. Да, всъщност ясно е: когато живее в хотел, човек става уязвим и достъпен. Който си поиска, може да влезе в хотела, да се качи на етаж, където си настанен, и да потропа на вратата ти. А на тази врата никога няма шпионка, затова всеки път, когато я отваряш, не знаеш каква изненада те очаква на прага. Да не говорим, че вратата може и просто да се взриви. Могат да те причакат на етаж, в хола, на външното стълбище. Могат да ти звънят по телефона денем и нощем.

Затова актьорите и режисьорите, особено известните, задължително подават в службата по безопасност списък на лицата, от чието преследване искат да се предпазят. Някои постъпват по обратния начин — подават списък на хората, с които непременно трябва да се видят, и пишат отдолу, че не искат да бъде допускан до тях никой друг, да не се дават сведения за стаята им и за телефонния им номер. Така или иначе, през седемте години от съществуването на „Сириус“ се бяха натрупали доста документи, от които личеше от кого са се криели, с кого не са искали да се виждат хората, работещи при Мазуркевич.

Такива нежелателни елементи бяха например не само нахалните поклонници и особено поклоннички, но и упоритите журналисти, известни със своята злоба и недоброжелателност, и администратори на конкурентни фирми, които биха желали да водят преговори за подписване на договори, и актьори, които искат да изиграят, макар и малка роличка, а някои — дори главна, понеже смятат, че поради едни или други причини имат право да я получат. Освен това, ако става дума не за външни снимки, а за кинофестивал, обикновено се започват атаки и ухажвания около съвета на директорите, спонсорите, рекламодателите и други финансово стабилни институции.

Стасов дояде пържолите с елда, изми чинията, наля си огромна чаша гореща вода, пусна в нея две пакетчета чай „Липтън“ и четири бучки захар и започна по-внимателно да изучава документите. Първо избра от папките и разпредели на отделни купчинки списъците на хора „Без достъп!“ и на такива, на които непременно трябваше да се осигури достъп. После разположи документите от всяка купчинка в хронологичен ред. И едва тогава започна да сверява имената.

Работата се оказа увлекателна. Впрочем Стасов, който имаше солиден стаж в подразделенията по борба с организираната престъпност и корупцията, не бе неопитен в работата с документи. Дори обичаше тази работа, тя никога не му омръзваше и не предизвикваше у него злобно раздражение. Напротив, за него бе примамливо сладостното чувство, което го обземаше всеки път, когато от откъслечните сведения и несвързаните на пръв поглед сухи документи, от балансните отчети, прехвърлянията, копията от платежни нареждания изведнъж израстваше ярка и релефна картина на злоупотреби и кражби, на мошеничество и рушветчийство. Разбира се, организираната престъпност означава мутри, трупове, взривове, оръжие, свръхскоростни автомобили и най-съвършена техника, а борбата с тази престъпност — риск, кръв, пот, засади по няколко денонощия наред, стрелба, хайки, смърт. Стасов имаше две ранявания — с нож и огнестрелно, беше в прекрасна физическа форма, бягаше бързо, скачаше високо, стреляше точно. Но нито един задържан собственооръчно престъпник не пораждаше у него удовлетворението, предизвикано от една възстановена по документи картина на престъпление. И той отлично знаеше причината за това. Дълбоко в душата си Стасов смяташе себе си за малко глуповат. Кое то всъщност

беше отразено в една от служебните му характеристики: „Дисциплиниран, изпълнителен. Отлично владее личното си оръжие. Постоянно усъвършенства физическата си подготовка, майстор на спорта по лека атлетика, ски, плуване. Като недостатък може да се отбележи слабият творчески подход към възложената работа. Капитан В. Н. Стасов — а тогава той беше още капитан — невинаги е в състояние да вземе самостоятелно решение, излизащо извън рамките на предварително поставената задача. Извод: съответства на заеманата длъжност.“ След като прочете тази атестация, Стасов се оклюма. Казаното беше от ясно по-ясно: сила има — ум не му трябва. И той започна да доказва на себе си, че все пак има мозък в главата. Напусна криминалната милиция и няколко години работи в стопанската, където необходимостта от сила обикновено е на второ място, доби опит в работата с документи, навлезе в икономическата теория, а щом бе създадена служба по борба с организираната престъпност, веднага се прехвърли там.

Растеше в кариерата умерено, но напълно успешно и през цялото време, получавайки резултати не от използването на сила, а от напрегането на мозъка, той изпитваше почти детински възторг: „Успях! Направих го!“

Ето и сега, седнал доста след полунощ в кухнята на своето ергенско жилище и сверявайки документите, Стасов мълком се радваше, когато откриеше, че един човек отначало е очакван като желан гост, а после е включен в *черния списък* и е наредено да не *припарва*. Отбелязваше си на листче периода, през който бе станала тази метаморфоза, та после да попита Мазуркевич или някого друг каква е била причината за конфликта. На отделен лист записваше имената на хората, от които се бяха укривали едни служители на „Сириус“ и които на драго сърце са били приемани от други. Съставяше отделен списък за онези, които най-често фигурираха в черните списъци. По-късно трябваше да проучи всеки от тях по-внимателно, може би да проведе индивидуални беседи на тема добро възпитание и колко безсмислено е да се натрапваш на звезди.

В един момент му се стори, че Лиля простена. Стасов отмести книгата и се втурна в стаята на дъщеря си. Но не, Лиля спеше, заровила нос във възглавницата. Дишаше доста тежко, с отворена уста — явно носът ѝ беше запушен. Той запали нощната лампа, взе от

масичката до дивана флакон галазолин и внимателно капна в носа на Лиля от лекарството. Угаси, постоя няколко минути, поослуша се. Най-сетне звукът на дишането се промени, детето подсмръкна насън и задиша по-тихо и равномерно.

Стасов се върна в кухнята и седна отново над документите. Няколкото минути, през които се бе откъснал от тях, му бяха достатъчни, за да види списъците с друг поглед. В списъка на хората, които най-често се срещаха сред нежеланите гости, биеше на очи името Шалиско. Този Шалиско бе направо шампион сред преследвачите, Стасов бе срещнал името му вече осемнайсет пъти, докато на другите — по пет до осем пъти.

Той бързо прелисти списъците, озаглавени „Без достъп“. До всяко име на неканен гост имаше име на служител на „Сириус“, когото този гост би могъл да потърси. До името Шалиско постоянно се четеше името Вазнис. Всичките осемнайсет пъти. Където и да бе ходила Алина — на външни снимки или на кинофестивал, — тя задължително бе подавала в службата по безопасността бележка с категорична забрана за достъп до нея на някой си Павел Шалиско.

Стасов грижливо подреди списъците обратно в папките, но вече в реда, който беше удобен за работа на него самия. През деня дори не се бе надявал на такъв резултат. Стигаше му за днес, можеше да си ляга, а утре щеше да се свърже с Коротков или с Анастасия, та те да се заемат с този загадъчен Павел Шалиско, който в продължение на пет и повече години бе преследвал Алина Вазнис.

АЛИНА ВАЗНИС ДВЕ ГОДИНИ ПРЕДИ СМЪРТТА СИ

И все пак той постигна своето — Смулов успя да я избави от вечния ѝ страх. Нещо повече — даде ѝ възможност най-сетне да излее страха си с пълен глас, да разкаже за него без срам и прикриване. Постави специално за Алина един трилър, като го нарече точно така: „Първичен страх“.

Алина разцъфтяваше буквално с дни. И също с дни пред очите на всички разцъфтяваше любовта им с Андрей Смулов. Тя престана да пие таблетки, стана значително по-спокойна, по-често се усмихваше и по-рядко изпадаше в тягостни настроения.

„Първичен страх“ я направи наистина прочута. Снимките ѝ превзеха корици на списания, двойни страници на популярни вестници, публикуващи статии за киноизкуството. Започнаха да я канят в телевизията за интервюта и участия в токшоута. Вярно, след два-три опита сценаристите се отказаха от тази идея: с Алина Вазнис трябваше предварително да се работи много, та отговорите ѝ на въпросите да звучат що-годе свързано и ясно. За сметка на това тя бе много ефективна, когато се появяваше в предавания, в които трябваше само да се покаже и да връчи награда. По възможност — без да говори. Публиката я посрещаше с бурни аплодисменти, абсолютно истински, а не записани на касета.

Като знак, че е оздравяла напълно, Алина и Андрей отидоха в един автосалон да ѝ купят кола.

— Сега, когато изобщо не вземам лекарства, мога смело да седна зад волана — каза Алина, притисна се до Смулов и го целуна по бузата. — Защото ме беше яд — толкова труд хвърлих да науча правилника, да взема книжка, а да не карам кола!

Избраха ѝ тъмнозелен сааб, после ентузиазирано се заеха да търсят гараж и се зарадваха, когато успяха да намерят място в охраняван гараж със собствена мивка и сервиз. И най-важното — беше само на две автобусни спирки от блока на Алина. Наистина невероятен успех!

Алина постепенно навлизаше в нормалния живот, неотровен от постоянния, ежеминутен страх. Пламенно влюбеният в нея Смулов бе успял да разруши детските ѝ представи за собствената ѝ греховност и виновност, чувството, че е порочна и омърсена. Беше хвърлил за това много сили и време, но все пак бе постигнал онова, което искаше. У Алина се породи интерес към красивите дрехи, към пътешествията, тя с удоволствие се занимаваше с новия си апартамент, правеше в него европейски ремонт. Беше се преместила тук отдавна, но до този момент не бе имала желание да го обзаведе както трябва. Беше ѝ безразлично, че в антрето тапетите се разлепват, а в банята кранчетата капят и плочките се откъртват.

В този радостен период Андрей замисли следващия си филм — „Безумие“. Сам написа сценария с мисълта, че главната роля естествено ще играе Алина. Мазуркевич изтръгна от спонсори парите като за две звезди — Алина и Смулов — с обещанието, че „Безумие“ ще бъде не по-малко печеливш от „Първичен страх“, а може би и ще го задмине. Снимките започнаха и набраха добро темпо, филмът наистина се очертаваше да стане великолепен...

ГЛАВА 7.

КОРОТКОВ

Той с учудване си припомняше как снощи бе нарекъл Настя *садистка*, задето заради нея трябваше пак да става призори. Днес лежеше в леглото и се молеше на Господ това призори да настъпи по-скоро.

Когато се прибра снощи вкъщи, пак се започна скандал. Юра нямаше сили да се сърди на жена си, защото прекрасно разбираше колко ѝ е трудно и как се уморява не по-малко от него. Виждаше, че животът в тясното жилище, просмукано с миризмите на тежко болен, прикован към леглото човек, не вдъхва оптимизъм. Тъщата се парализира една година след като се роди синът им — беше още сравнително млада, сърцето ѝ работеше прекрасно и всички знаеха какво означава това. Съпругата на Юра естествено не смяташе, че той има някаква вина. Освен една: бе убедена, че Коротков отдавна е трябвало да зарече работата в милицията и да започне частен бизнес. И колкото и да ѝ обясняваше Юра, че животът и честта са по-скъпи, тя бе непреклонна, позоваваше се на примери с познати и непознати хора и настояваше мъжът ѝ най-сетне да започне да печели прилични пари и да купи голям апартамент. Синът им растеше и с всеки изминал ден им ставаше все по-тясно в стаята от четиринайсет квадрата, защото по-малката, от осем квадрата, бе заета единствено и постоянно от майката на жена му.

Често след такива скандали Коротков излизаше и отиваше да пренощува у своя приятел и колега Коля Селуянов, който след развода си живееше сам. Но снощи се прибра много късно и беше толкова уморен... Успя да поспи съвсем малко. От четири сутринта лежеше тихичко, без да може да заспи, до жена си и чувстваше, че дори спяща, тя излъчва недоволство и враждебност.

Към шест часа търпението му изневери и той внимателно стана, прокрадна се на пръсти до кухнята, включи кафеварката и започна да се приготвя. Да излезе оттук по-скоро — по-добре да виси на улицата, отколкото отново, от ранно утро, да подхванат безплодните и безсмислени според него разговори.

Коротков стигна до блока на Алина Вазнис още преди седем. Паркира колата, включи отоплението, запали цигара и замислено се загледа в ръмящия на вѳн есенен дъжд. Щом се постопли, веднага му се доспа и за да не се поддаде на изкушението, той свали прозореца, протегна ръка под дъжда и щом тя се намокри, избърса лицето си. Олекна му.

В седем и дваѳсет забеляза бавно приближаващата Каменская. Вървеше без чадър, напъхала дълбоко ръце в джобовете си и с ниско нахлупена качулка, която напълно скриваше лицето ѳ. Коротков отвори вратата откъм пътническото място и леко натисна клаксона.

— Здравсти! — учудено го поздрави Настя. — Аз пък си мислех, че ще бъда първа. Защо толкова си подранил? Не ти се спеше ли?

— „Не ми се спи, бавачке... — весело потвърди Коротков, — тѳй тъжна съм, прозореца ти отвори и сядай тук, за стари времена да поговорим...“

— И-ха-а! — Настя отметна качулката и се качи в колата. — А някои — няма да ги сочим с прѳст — искат да покажат колко са образовани. Хубаво е тук, при тебе — топло, пълно с цигарен дим. Рай! — Тя бръкна в чантата си, извади пакет ментолови цигари и с наслада запали. — Пак ли се сдърпа с твоята? — попита съчувствено и издуха дима.

— Сети се значи!

— Има си хас! Стасов те е търсил по телефона в шест и половина, а ти вече си бил хукнал.

— А какво е искал Стасов? Снощи се разделихме към единаѳсет и половина, уж всичко обсъдихме.

— И тримата снощи задружно сме страдали от безсъние. Стасов е изровил някакъв Павел Шалиско, който в продължение на дълги години е преследвал Алина, и то очевидно безуспешно. Балансът е минус две, плюс един.

— Тоест? — намръщи се Юрий.

— Отхвърлихме две дами, но пък се появи един мъж. Така че в крайна сметка имаме четирима заподозрени: Харитонов, Имант и Инга Вазнис и в перспектива — несполучилият обожател. Залагам си главата — и този Шалиско няма да има алиби, но ще се намерят и мотив, и възможности.

— Да, лошо...

Следователят Гмиря пристигна в осем без двайсет и дори през ум не му мина да се извини за закъснението.

— Да вървим! — процеди той през зъби, докато минаваше покрай колата на Коротков. Вече в асансьора, внезапно попита: — Ще викаме ли поемни лица?

— Ама защо, Борис Виталиевич? Та ние не търсим улики, а вещь, която е принадлежала на потърпевшата. Няма никакво значение къде ще намерим дневника, ако изобщо го намерим.

— Добре де, твоя си работа — неопределено промърмори Гмиря.

Следователят не беше маниак на тема спазване буквата на закона и ако беше възможно, съкращаваше процедурните тънкости до минимум.

В жилището на Алина никой не бе разтребвал след милиционерския оглед в събота, затова то сега приличаше на разрушено гнездо. Особено неприятно изглеждаше диванът с очертаните с тебешир контури на трупа.

— Борис Виталиевич, бащата на покойната, потърси ли ви вчера за ключовете? — попита Коротков, докато грижливо изтриваше обувките си на килимчето в антрето. — Иска да прибере багажа ѝ и да поеме собствеността върху апартамента.

— Не, не ме е търсил. Е, как ще започнем търсенето?

— Ще се разделим — предложи Настя. — Две стаи и кухня — тъкмо за трима души. После ще видим банята, тоалетната и антрето.

Търсиха дълго и внимателно, но за съжаление — безрезултатно. Не намериха никакви дневници. Освен дневниците, търсеха и бяла трикотажна фланелка с копченца и пъстра пола на зелен фон. Настя откри фланелката в пералната машина — сред купчина бельо за пране, а дългата широка пола от зелено-кафява коприна бе окачена на кукичка от вътрешната страна на вратата на банята, редом с дебела хавлия. Така подозренията по адрес на Харитонов почти изчезнаха. За да опише тези дрехи, трябваше да ги е видял върху Алина. Ако беше я убил, когато е била вече по пеньоар, и бе решил да скалъпи версия за свое по-ранно и предизвестено по телефона посещение, той най-вероятно би отворил гардероба и би избрал да опише нещо, окачено в него. Малко вероятно е да е ровил в пералната машина.

Но дневниците... Нима Настя бе сгрешила?

— Слушай, а ти попита ли Смулов? — тихичко я попита Коротков, като се стараяше следователят да не го чуе.

— Попитах го — въздъхна Настя. — Казва, че никога не е виждал Алина да си води дневник. Но веднага добави, че може и да не е знаел. Вазнис била толкова потайна, че дори пред него не се разкривала напълно.

— Горкият! — поклати глава Юра. — Сигурно му е било тежко с нея. И много я е обичал, а, от друга страна, постоянно е усещал, че тя е... чужда ли да го кажа... И мащехата ѝ спомена същото за нея.

— Борис Виталиевич — високо извика Настя, — мога да взема касетите, нали?

— За какво са ти? — отвърна Гмиря, който оглеждаше полиците на вградения гардероб в антрето.

— На тях са записани филмите на Смулов, включително онези, в които е играла Алина. Ще ги изгледам — може нещо да ми хрумне.

— Че какво може да ти хрумне от гледането на такива филми! — присмехулно каза следователят. — Пълни глупости.

— Да ги взема значи?

— Вземай ги, вземай, само че после ги върни на Смулов или на роднините на Вазнис. Това семейство цепи косъма на две.

— И вие ли забелязахте? — обади се Коротков.

— Че как! Всичко е изписано на лицата им, само сляп човек не би забелязал. Когато разпитвах за пръв път стария Вазнис — това беше още в събота, — той ме питаше не за убитата си дъщеря, а кога можел да встъпи в правата на наследник. И дали при Алина не е регистриран още някой, който би му попречил да разполага напълно с апартамента. Впрочем грехота е да го осъждаме — с една заплата е отгледал три деца, сигурно много е мизерувал. Е, какво, приключваме ли? Факирът бил пиан и фокусът не станал, а?

Коротков облекчено си пое дъх. Следователят не се сърдеше, че го бяха вдигнали толкова рано, за да се окаже, че е било напразно. На своите четирийсет и шест години Борис Виталиевич си бе останал приветлив човек, имаше добро чувство за хумор и много добре помнеше годините, когато и той бе работил като криминалист. Общо взето, не блестеше с интелект, но детективите работеха с него без затруднения. В този смисъл Гмиря бе пълна противоположност на старши следователя от прокуратурата Олшански, с когото най-много

обичаше да работи Настя. Характерът на Олшански бе непоносим, оперативните работници и експертите се страхуваха от него и мълком го ненавиждаха, макар да признаваха неговия висок професионализъм. За сметка на това обаче Олшански беше, първо, умен и, второ — мъжествен. Впрочем неспретнатата му външност на мъж, за когото няма кой да се погрижи, доста успешно скриваше тези му качества. Ех, ако сега на мястото на Гмиря беше Олшански, помисли си Коротков, той щеше да се вкопчи в идеята на Аска, че затворен човек като Алина Вазнис непременно трябва да е имал някакъв отдушник — дневник или грижливо укривана приятелка. Или не по-малко грижливо укриван любовник. Да, обаче Олшански, не и Гмиря. Гмиря не вярва в психологическите разсъждения, на него му трябва факти: свидетелски показания, предмети, документи, следи. Нещо, което може да се види и чуе, да се докосне и зафиксира. Ефимерните и недоказуеми неща са нула за него.

— Открихме още един фигурант, Борис Виталиевич — каза Настя, докато обличаше якето си и напъхваше в сака си поне десетина видеокасети. — Ако не бързате много, бих...

— Много бързам. — Гмиря погледна часовника си.

— Извикал съм хора за десет и трийсет. А ти какво искаше?

— Мислех си дали не бихте дошли с нас при него, разбира се, ако не е избягал.

— Изобщо не ме моли — времето ми е кът. Хайде идете сами, аз ще се включа после, ако трябва.

— Тогава почакайте още две минутки, ще се обадя на едно място. — Тя вдигна слушалката на телефона, окачен на стената. — Коля? Аз съм. Какво ще ми кажеш за Шалиско? Казвай, ще запомня... Така... Така... Къде е това? На „Сретенка“?... Далеч ли е от метрото?... Аха, добре, благодаря. Коротков да ти трябва случайно? Защото е тук, до мен... Давам ти го. — Тя подаде слушалката на Коротков. — Хайде, помоли се за покрив над главата, докато Коля още не си е планирал нещо романтично за вечерта.

Юра изхъмка и намигна на Настя:

— Грижовна моя! Какво щях да правя без теб!

Всички заедно слязоха долу. Гмиря, размахвайки куфарчето си, хукна към метрото, а Настя и Коротков се качиха в колата.

— Нашият Шалиско живее в Чертаново, а работи в редакцията на списание „Кино“, това е някъде на „Сретенка“. На домашния му телефон никой не отговарял, от службата му казали, че всеки момент ще дойде. Тръгваме ли?

— Тръгваме — въздъхна Коротков. — Но нека първо да хапнем, а? Защото аз изхвъркнах от къщи към шест и половина, само едно голо кафе съм пил.

— Добре — съгласи се Настя. — Оглеждай се: ако видиш нещо подходящо, ще хапнем.

Спряха до някакъв павилион, взеха си по парче топла пица и пак се скриха от дъжда в колата.

— Слушай — внезапно подзе Настя, — защо не се обадим на Смулов и не го питаме за този Шалиско? Ами ако ни каже нещо интересно?

Коротков тъжно погледна през прозореца. Дъждът се бе усилил — вече не ръмеше, а плющеше по тротоарите. Ама че кучешка работа, помисли си той незлобливо, никой не се интересува кога си ял за последен път, колко часа си спал през последния месец и помагат ли ти таблетките против главоболие. И ако имаш язва, а от постоянното напрежение и недоспиване главата те боли непрекъснато и вече не ти помагат никакви налични в аптеките лекарства, тези проблеми са си твои и само твои. Както и поскъпващият бензин, и вечно подгизналите обуца, и вмирисаната на урина и болест кучешка колибка, претенциозно наричана двустаен панелен апартамент със санитарен възел и без асансьор. Това са си твои проблеми и никой — нито държавата, нито собственото ти началство — няма намерение да ги решава.

Явно физиономията на Юра бе твърде красноречива, защото Настя добави:

— Ти поседи тук, аз ще се обадя. Ето я там кабината, имам жетон.

Юра се усмихна благодарно. Настя отиде да се обади и явно успя да намери Смулов, защото говори дълго. Коротков дори успя да задреме в топлото купе, отпуснал глава на високата облегалка. Събуди се едва когато Настя затръшна вратата.

— Интересна работа излезе, Юрик. Смулов познава този Шалиско. Оказа се, че той е работил някога в „Сириус“ като

помощник-осветител и е учел във ВГИК вечерно. Бил безнадежно влюбен в Алина. По едно време тя дори се сприятелила с него, а после, когато се появил Смулов, го разкарала. А горкият Шалиско просто не можел да проумее, че е отхвърлен, носел ѝ цветя, пишел ѝ писма, правел ѝ някакви подаръци. Не я оставял на мира. Постоянно ѝ се обаждал по телефона, дори когато била извън Москва. А понякога даже отивал там, където тя била командирована. Смулов знае, че Алина винаги е подавала в службата по безопасност бележка с името на Шалиско — да не му съобщават телефонния ѝ номер. Наричала го натрапчив почитател. Смулов във всеки случай не го приемал насериозно, тъй че тук не може и дума да става за ревност. Между другото безнадежно влюбеният вече от три години работел в редакцията на списание „Кино“, но не бил се отказал да ухахва Алина. Каква любов, а?

— Този Шалиско ще да е някой смешен очилатко — предположи Коротков и зави по Садовое колцо. — Нали се сещаш: типичен безнадежно влюбен, мършав, прегърбен, грозноват интелектуалец. Глупаво е да го подозираме в убийство, не мислиш ли?

— Не мисля — рязко отвърна Настя. — Първо, не забравяй, че Алина отначало е другарувала с него, тоест дала му е надежда, и то напълно обоснована. Той не е безнадежно влюбен, а отхвърлен влюбен — това е съвсем друго нещо. И второ, именно такива мършави очилатички интелектуалци много често се оказват най-изкусните престъпници. Да не изтървем завоя! На „Сретенка“ движението е едноросочно, трябва да свърнем при светофара, а по-нататък ще се движим по малките улички.

— Селуянов ли те инструктира? — засмя се Юра и намали пред светофара.

Лесно намериха редакцията, Коля Селуянов наистина ѝ беше обяснил всичко много точно и ѝ бе дал добри ориентири. Долу седеше едно кротко бабче, което ги пусна, без да зададе нито един въпрос и без да им поиска документи. На втория етаж те бързо намериха стая 203, в която — по сведения пак от Селуянов — било работното място на Павел Шалиско. Стаята бе пълна с народ, вдигаше се глъчка до бога, а в цигарения дим — лисици да ловиш! Настя докосна по лакътя едно младо момиче, което беше близо до вратата.

— Извинете, търсим Шалиско — тихо каза тя.

— Паша! — изведнъж викна момичето толкова силно, че Настя изтръпна. — Павлик! Търсят те!

От облаците дим изплува човек и дойде при тях:

— Вие ли ме търсите?

Коротков потрепери от някакво лошо предчувствие. Май нещата се обръщаха далеч не според очакванията им с Настя. Шалиско се оказа широкоплещест красавец с мъжествена челюст и засмени очи. Никаква мършавост. Никакво прегърбване. Никакви очила. Ако това бе отхвърленият любовник, той спокойно можеше да е удушил Алина. Но защо? Такива красавци рядко се влюбват до полууда в една-единствена жена — те лесно си намират друга и се утешават с нея.

— Къде можем да поговорим в спокойна обстановка? — сухо каза Коротков, след като се представиха.

— Ако сте съгласни да почакате десетина минути, ще можем да поговорим и тук. Оперативката току-що приключи, сега всички ще изпушат по цигара и ще се разотидат по задачите си и стаята ще се освободи.

Никакви — и най-малки — признаци на вълнение, уплаха, напрежение. Всичко това никак не харесваше на Коротков. Но Шалиско не ги подведе — след няколко минути хората започнаха да се разотиват и скоро останаха само тримата. Павел веднага отвори широко прозорците.

— Ще проветря малко, че ми щипе на очите — толкова е задимено — поясни той. — Та така, слушам ви. Сигурно ме търсите по повод на Алина?

Коротков приседна до нечие бюро до фотьойла, в който се настани Павел. Настя остана някъде зад гърба му. Той разбра, че Селуянов очевидно бе успял да научи дори такава подробност като кое от осемте бюра принадлежи на Шалиско, тъй че Настя гледа да е по-близо до това бюро. Навярно очите ѝ шарят по него, помисли си Юра.

— Кога за последен път видяхте Алина Вазнис?

— Отдавна.

— А по-точно?

— Много отдавна. Може би има половин година.

— А по телефона разговаряли ли сте напоследък?

— Сега ще ви кажа точно. — Шалиско се замисли.

— Тя щеше да пътува за външни снимки в средата на юли, два дни преди да замине ми се обади, каза ми в кой хотел ще бъде настанена.

— Защо?

— Как защо? — не разбра Шалиско.

— Защо ви го съобщи?

— За да й звънна.

— Защо е трябвало да й се обаждате в хотела?

— А, ето ти! — Шалиско се позасмя. — Но всичко това е игра, създаване на имидж. Нима не го разбрахте сами?

— Представете си, не го разбрах — хладно отвърна Коротков. — Чакам вашите разяснения, за предпочитане — правдиви.

Очите на Шалиско моментално се превърнаха в късчета лед, лицето му се вкамени.

— Нямате основания да ме подозирате в каквото и да било. И мисля, че още за нищо не съм ви излъгал. Във всеки случай — не сте ме хванали в лъжа. Така че, ако обичате, подбирайте си изразите.

Коротков разбра, че непросримо се е отпуснал, избрал е неверен тон и е подплашил събеседника си. Или го е накарал да бъде нащрек? Но беше толкова уморен и толкова го болеше главата...

— Моля да ме извините — примирително каза той. — Но вашите разяснения все пак са ми нужни.

— Добре — омекна Шалиско. — С Алина имахме връзка, но много отдавна, тя още играеше в музикалната студия. Една такава връзка, разбирате ли... С две думи — не твърде страстна. Алина беше доста хладна, за да влага страст в една връзка. Разделихме се като приятели. И ето че веднъж Алина ми казва: „Паша, оказа се, че много съм загубила, като се разделих с теб.“ Някой й бил казал, че една истинска звезда трябвало да има постоянни поклонници, които упорито търсят вниманието ѝ и я засипват с цветя. А пък начинаещата, тъй да се каже, изгряващата звезда трябвало да има поне един. Разбирате ли, аз много красиво я ухажвах — е, знаете как се прави: цветя, разни подаръци, срещи, причаквания и тем подобни. Та значи посмяхме се ние и аз ѝ предложих в памет на нашите нежни отношения да ѝ помогна за имиджа ѝ на звезда. Периодично ходех в студията, където се снимаше филм с нея, с букет. Непременно поднасях подаръци за рождения ѝ ден и за всички празници. А когато

пътуваше занаякъде, задължително се обаждах в хотела и исках телефонния ѝ номер. Разбира се, не ми го даваха — нали затова тя ме вкарваше в черните списъци, но за сметка на това всички знаеха, че Павел Шалиско страда от несподелена любов, а Алина Вазнис вече изнемогва от неговите ухажвания. Ето истината.

— Можете ли по някакъв начин да потвърдите разказа си?

— Но как? — разпери ръце Шалиско. — Освен, да речем, с факта, че жена ми знае за това. Те се познаваха с Алина. Нали разбирате — в наше време нищо не се прави просто така. Като помощ за Алина аз играех ролята на натрапчив поклонник, а като отплата за това Алина подхвърляше на жена ми материал за нейните журналистически изяви: светски клюки, новини от снимачните площадки и така нататък. Жена ми работи във вестник „Вечерен клуб“.

„Значи бил и женен“ — оклюмано си помисли Коротков. Не, за ролята на нещастен отхвърлен любовник, убил невярната си любима, Павел изобщо не подходдаше. Както би казала Аска — не става и туйто. А каква хубава версия беше!

— Юра — чу той зад гърба си гласа на Каменская, — ела за малко, ако обичаш.

Коротков тежко се надигна от стола и отиде при нея. Едно от чекмеджетата на бюрото, до което бе застанала Настя, беше леко издърпано и Юра видя дебела тетрадка с карирани листове и кафява обложка от изкуствена кожа. Шалиско светкавично се озова до тях.

— Какво търсите в бюрото ми? — ядосано попита той.

— Тази тетрадка ваша ли е? — попита Настя.

— Не. — Той смутено замълча. — За пръв път я виждам. Откъде се е взела?

Без да вади тетрадката от чекмеджето, Настя подхвана и повдигна с нокът корицата. Страницата беше изписана с едър, заоблен почерк, най-отгоре стоеше датата 17 ноември.

— Познат ли ви е почеркът?

— Това е почеркът на Алина. Нищо не разбирам... За пръв път виждам това нещо!

Настя с рязко движение затвори чекмеджето и ужасена погледна Коротков. Каква бяла! Идиоти! Та нали бяха дошли при Шалиско, понеже го подозираха в убийство, и съвсем бяха забравили за тези проклетни дневници! Какво да правят сега? Нито следовател, нито

поемни лица... После Шалиско ще каже, че самата Каменская му е подхвърлила дневника, и ще бъде прав. Хиляди пъти прав! Как можаха толкова непрофесионално да си причинят неприятности!

— Викай следователя, Юра! — тихо каза Настя. — Ще оформим изземането. А вас — обърна се към Шалиско — ще помоля да седнете и да напишете подробно всичко, което току-що ни разказахте. Освен това напишете как беше намерена тази тетрадка. Нали седяхте с лице към мен?

— Да, виждах ви — потвърди Шалиско.

— Именно, сега напишете всичко, което видяхте.

— Не ви разбрах...

— Ами например видяхте ли как аз извадих тази тетрадка от чантата си и я пъхнах в чекмеджето ви?

— Нищо подобно! Чантата ви е ето там, в другия край на стаята, защо ме правите на идиот! — възмути се Павел.

— Прекрасно! — усмихна се Настя. — Напишете точно това. А между другото имате ли представа как може тетрадката да е попаднала в чекмеджето ви?

— Нали ви казах — за пръв път я виждам!

— И това напишете.

Коротков отиде до телефона да се обади на Гмиря, като същевременно тъжно си мислеше, че днешният ден тръгна зле не просто от сутринта, ами направо от снощи. Едно беше хубаво: Гмиря, като бивш оперативен работник, няма да вдига пушилка. Но ако подозренията по адрес на Шалиско се потвърдят, адвокатът му ще ги изяде с парцалите заради самодейността на Аска! О, господи, дано им се размине!

КАМЕНСКАЯ

След като хапна набързо вечерта, Настя започна да гледа касетите с филмите на Смулов. Очевидно Алина Вазнис бе пазила в дома си всички творби на своя възлюбен и това говореше за несъмненото ѝ уважение към таланта му. Впрочем филмите, в които Алина бе играла главни роли, преди да срещне Андрей Львович, също до един бяха налице. Касетите бяха всичко дванайсет: пет филма на Смулов, в които Алина още не бе играла, четири филма-опери и три криминални трилъра, които Смулов бе правил вече с Алина.

От изминалия ден у Настя се бе загнездило усещане за горчивина и за нейната собствена вина. Е, как можа да не се въздържи! Направо непроситимо. Разбира се, Гмиря нищо не каза — явно и той бе попадал в такива ужасни ситуации, и то неведнъж. Само укорително поклати глава. Иззеха тетрадката и я изпратиха на експертите, а самия Шалиско откараха на „Петровка“. Настя естествено веднага хукна при експерта Олег Зубов и в пристъп на ужасно разкаяние начаса всичко си призна.

— Олежка, направих такава глупост! Можеш да ме стъпчеш в калта, но го направи по-бързичко, а? Докато колегите късат на парченца тоя Шалиско. Ако по тетрадката има отпечатащи от неговите пръсти — слава богу, да го задържат тогава. Но ако няма, трябва бързо да мислим какво означава това. Тогава Гмиря може и да го пусне само под домашен арест. Разбираш ли, ако се окаже, че не е пипал тази тетрадка, нямаме основание да го тикнем в килия.

— Какво толкова си се разтреперила? — мрачно мърмореше Зубов, докато обработваше дневника. — Нищо работа, хайде сега! Малко ли хора задържате, а после ги пускате. Дреболия, обикновено нещо, както би казал Карлсон. Не си ти първата, няма да си и последната. Ще поседи в килията ден-два, ще си помисли колко тленно е земното съществуване — това дори е полезно. Какво бе, Настася? Да не си се уплашила от прокурора?

— И от него ме е страх — призна Настя. — Но, разбира се, повече ме е страх от Житената питка. Срам ме е, пред него ще се изложам.

— О! Това вече е правилно! — одобрително възкликна експертът. — Да се страхуваш е срамота. Да се срамуваш е полезно. Пречиства душата. Хайде не ми стой над главата, Каменская, върви си в кабинета!

— Как не! Щом прекрача прага ти, ще започнеш да се разсейваш по други работи, знам те аз. Олеженка, всяка минута ми е скъпа!

— Не ме притискай! Нали ти казах — ще го направя. Върви си, не ставай нахална.

Тогава Настя си тръгна, отиде в кабинета си и остана там, като постоянно с тревога се вслушваше в стъпките по коридора и подскачаше всеки път, щом тропнеше вратата на съседната стая, където Гмиря и Коротков изтръгваха показания от Павел Шалиско. Най-сетне към седем вечерта при нея дойде измъченият Юра.

— Край! — въздъхна той и седна на стола до прозореца, стиснал с длани слепоочията си. — Пуснахме го под домашен арест. Няма негови отпечатащи. Корицата е грижливо избърсана, а по листовете вътре има само отпечатащи от пръстите на Вазнис. Странни работи!

— Но щом корицата е избърсана, това не доказва, че той не е пипал дневника. Според мен дори е обратното — предпазливо изрече Настя.

— Според теб, та според теб! — имитира я Коротков. — А според мен, ако един човек краде дневник, той го прави само защото вътре е написано нещо неприятно лично за него. И за да научи дали е така, трябва да го прочете поне веднъж. Ако Шалиско го е чел, щял е да остави отпечатащите си вътре. А такива няма.

— Да, така е — замислено потвърди Настя. — Но ако той, дори докато го е чел, е бил крайно предпазлив и се е старал да не остави отпечатащи, тогава нямаше да пипа и корицата с голи ръце. Добре де, това са само предположения. Трябва просто да прочетем този дневник и всичко ще стане ясно. Къде е той между другото?

— Гмиря го взе. Каза, че щял да го прочете довечера вместо приказка за лека нощ. Но знаеш ли, Аска, този Шалиско не ми прилича на убиец. Ядосан е, раздразнен, негодува, но не е уплашен. Или е изключителен актьор, или искрено смята, че е станало недоразумение.

— Какво пък, може и актьор да е! — въздъхна Настя. — Дори може би изключителен...

И ето че сега, седнала вкъщи да гледа *екранната* Алина Вазнис, Настя постоянно мислено се връщаше към нейния дневник и към Павел Шалиско.

На първата касета, която тя избра да гледа, беше записан онзи прословут „Трубадур“. Настя добре си спомняше записките на Алина за ролята на старата циганка Азучена и любопитно наблюдаваше как мислите на Алина се възплъщаваха в сценичния образ. Да, Вазнис е била настойчива, не е отстъпила нито на йота от онова, което е написала в съчинението си, предназначено за Дегтяр. Всеки път, когато старата циганка си спомняше как е смятала да отмъсти за смъртта на майка си, по лицето на актрисата се изписваше мечтателен израз, граничещ със сладострастие. А когато Азучена разказваше за фаталната си грешка, в очите ѝ се четеше не ужас и отчаяние, а откровена злоба. Настя превърташе сцените, в които Алина не участваше, затова доста бързо приключи с „Трубадур“.

Следващият филм, който изгледа, бе направен от Смулов, без Алина. Представляваше умело скроена криминална история с елементи на мистика — вярно, към края мистиката намираще своето напълно земно обяснение. Според нея филмът никак не беше лош и тя дори се учуди защо Смулов е смятал, че вече издиша. Следната сцена привлече вниманието ѝ. „Обичаш ли ме?“ — пита един от героите на филма своята годеница, а тя в отговор се кикоти: „Не можа ли да ме попиташ нещо по-остроумно? По-добре ми дай пари, нямам палто за зимата.“ Настя няколко пъти бе изслушала магнетофонния запис на разговора на Коротков с Андрей Лвович и добре си спомняше как той бе говорил за липсата на такт у Алина и за нейната емоционална студенина. Явно тази история толкова силно го бе засегнала, че обидата се бе изляла в сценария и Смулов неволно, както се изразяват психолозите, се бе проектирал в него.

Когато обаче започна да гледа следващия филм на Смулов, Настя разбра какво е ставало. Филмът много приличаше на онзи, който бе гледала преди малко. Същото разпределяне на акцентите, същите персонажи — мрачен и странен красавец, върху когото веднага пада подозрението и който накрая се оказва страхотно положителен, и млад лекомислен веселяк, когото всички обичат, който активно помага на следствието, а в резултат се оказва убиец. И отново — онзи мотив на несподелен душевен порив: „Кажи ми нещо нежно.“ „Абе я ми се

махай... Какво си се разкиснал, лигльо!“ Настя се намръщи. Ясно, Андрей Лвович се е повтарял — филм след филм.

В момента, когато вече мислеше да извади касетата и да пусне следващата — с филма „Първичен страх“, ѝ хрумна неочаквана мисъл. Превъртя лентата назад и отново я пусна — улучи точно титрите. Филмът беше направен през 1990 година. Любопитно! През 1990 година Смудов не се е познавал с Алина Вазнис и следователно още не е бил участвал в такъв болезнен за него разговор. А и в двата филма този мотив звучи много изразително. Какво означава това? Интуиция, подсказваща на талантливия човек, че дори и да се намери жена, която ще го обикне, тя ще бъде именно такава — хладна и нечувствителна? Гениално прозрение? Или...

Или! Настя трескаво извади касетата от видеото и постави следващата. Да, именно. Отново същите герои, отново същата ситуация: „Мъчно ли ти беше за мен?“ „Ха, нямам ли си други грижи, та ще ми е мъчно за теб!“ И постоянно появяващи се нови и нови заподозрени, неочаквани обрати в сюжета и също такава неочаквана развръзка. Да, всичко това вече сме го гледали, всичко това преминава от филм във филм и неслучайно критиците се гневят. Но такава неща имаше не само във филмите. Имаше го и някъде другаде. Къде обаче?

Към два часа през нощта Настя ясно проумя, че всичко, което бе видяла току-що в петте филма на Андрей Смудов, заснети преди запознанството му с Алина Вазнис, и в другите два, направени вече с Алина в главната роля — да, всичко това тя бе преживяла лично. Буквално сега, през четирите последни дни. Всичко се повтаряше до последните подробности.

Не можеше да става и дума за гениално прозрение. Цялата ситуация около убийството на Алина и разследването беше измислена и режисирана от една и съща ръка. От един и същи майстор. От Андрей Лвович Смудов. Но защо? Боже мой, защо?!

Да погубиш актрисата, когато до завършването на един великолепен филм остават само няколко крачки? На филм, който със сигурност би ти донесъл нова, още по-голяма слава и престижни награди. Да погубиш актриса, без която никога вече не ще можеш да направиш нищо истинско? Да зачеркнеш себе си като режисьор? Това умът не го побира.

Трябва да има причина, много солидна причина. А Настя Каменская и понятие си нямаше къде да търси тази причина.

АЛИНА ВАЗНИС ДЕСЕТ ДНИ ПРЕДИ СМЪРТТА СИ

Началото на септември край морето беше топло и слънчево, започваше най-приятният сезон тук. Работата над филма бе на привършване, той се получаваше необикновено сполучлив, всички казваха, че ще бъде дори по-добър от „Първичен страх“, и Алина всеки ден излизаше на снимачната площадка в приповдигнато настроение, изпълнена с желание за работа.

Този ден снимаха една сцена на плажа, плътна тълпа любопитни курортисти бе наобиколила снимачната площадка. Андрей работеше бързо, той винаги отделяше голямо внимание на репетициите, та после да прави минимален брой дубли. Първият дубъл бе заснет напълно прилично.

— Десет минути почивка и ще повторим — весело каза Смулов, отвори бутилка „Фанта“ и наля в пластмасова чашка от пенливата оранжева течност.

Алина отиде при него, седна на пясъка и блажено изпружи нозе.

— Е, какво? Добре ли стана?

— Прекрасно, ти си ми умно момиче! В най-напрегнатия момент стисни ръката си в юмрук, ще кажа на Женья да хване в едър план как я разтваряш и на дланта ти се виждат следи от ноктите. Ще бъде хубаво.

— Добре, ще го направя.

След десет минути Алина отново застана в центъра на кръга, епизодът започна. Според сценария тя трябваше бавно да обхожда с поглед хората от масовката. И изведнъж видя него. Лудия. Не беше възможно да е сгрешила — беше същото лице с голямата грозна бенка на бузата, със същите страшни очи, със същите тънки мокри устни. Но това не беше възможно! Не беше! Той не се бе появявал почти две години. Беше умрял.

В част от мига Алина забрави, че я снимат. Отново беше подвластна на страха, който се бе върнал при нея след две години...

— Гениално! — чу гласа на Андрей.

Към него тутакси се присъединиха други гласове:

— Невероятно!

— Великолепно!

— Алина, гениална си!

Тя с голямо усилие се отърси от вцепенението. Рано се бе зарадвала, болестта явно бе отишла твърде далеч. Не може с години безнаказано да вземаш психотропни препарати. Само си е въобразявала, че е оздравяла — кошмарът отново се върна, този път като халюцинации. Какво ще стане с нея сега? Господи, какво ще стане? До края на живота си ще бъде в лудница? Инвалидност? Съжалението на околните? Всички я поздравяват, като си мислят, че тя гениално е изиграла уплаха, но какво ще стане, когато научат, че тя не е никаква талантлива актриса, а обикновена луда, торможена от халюцинации, обзета от остра психоза?

Постара се да се овладее и да не издаде отчаянието си. Най-много ѝ се искаше Андрей да не е забелязал нищо. Той толкова дълго се бе мъчил с нея, за да я отърве от страха, бе хвърлил за нея толкова сили и време — не бива да разбере, че всичко е било напразно. Той няма да го преживее. За него ще бъде такъв удар!

Алина си наложи да се държи нормално, докато пътуваха към хотела с Андрей и асистент-режисьорката Лена Албикова. Със сетни сили се крепи по време на обяда, но после се оплака, че е уморена, и се заключи в стаята си. Не можеше да плаче. Тресеше я като от болест, ръцете ѝ трепереха, зъбите ѝ тракаха. Оставаше последното средство — таблетките, които продължаваше да си носи. Не го правеше съзнателно — просто те си бяха в пътната ѝ аптечка още от времето, когато ги пиеше редовно. Бяха до аспирина, лекарствата против главоболие и простуда, до кислородната вода, бинта и лепенките.

Пъхна под езика си три таблетки феназепам и след двайсет минути започна да я отпуска. Алина полегна на кревата, зави се с две одеяла, макар че навън беше двайсет и пет градуса, и успя да се отпусне и да заспи. Вечерта дори бе в състояние да слезе за вечеря и да се разходи със Смулов по крайбрежната улица. Той не обърна особено внимание на нейната мълчаливост — беше нещо нормално за нея. На другия ден от сутринта отново им предстояха снимки и Андрей не остана при нея за през нощта. На сутринта Алина отново взе лекарство и излезе на площадката. Успя да работи така, че никой нищо да не забележи, макар че един господ знаеше какви усилия ѝ струваше това. Добре че беше последният снимачен ден. Прибираха се в Москва.

В Москва тя лека-полека започна да се успокоява. Пристъпът не се повтори повече, халюцинациите не се връщаха и Алина се почувства по-уверена. А после дойде работната прожекция на заснетия материал. Пуснаха лентата с епизода на плажа — отначало първия дубъл, после втория. И на екрана отново се появи това зловещо лице с бенката и страшните очи. Алина стисна зъби, за да сдържи стона си. Отново! Случи се отново!

Но тя беше твърде силна и здравомислеща, за да се предаде без бой. Огледа бавно залата. Да, всичко в нея беше така, както трябваше да бъде, всички си седяха на същите места, на никого не бяха израсли по две глави или по пет ръце. Значи не е болна, не е било халюцинация. Лудия наистина е бил там, на плажа. И е попаднал в кадъра.

Реши да провери себе си — открай време не бе паникьорка и винаги се бореше до последно. Помоли механика да пусне отново втория дубъл. Андрей я погледна изненадано, но подкрепи молбата ѝ. За щастие към него се присъединиха и останалите присъстващи в залата.

— Разбира се, хайде да го видим пак! Това е безподобно! Този кадър ще влезе в анализите на световната кинематография!

Екранът отново светна. Този път Алина се стараяше да се контролира, да не губи самообладание. И отново видя Лудия. Той само се мерна в поредицата лица, мерна се за кратък миг, но тя го позна безпогрешно. Прекалено добре познаваше това лице, та можеше да го различи и след хиляда години.

Когато се прибра вкъщи, Алина се опита да обмисли спокойно ситуацията. И късно вечерта се обади на Смулов.

ГЛАВА 8.

СТАСОВ

Той отиде у Каменская около осем сутринта, Коротков още го нямаше. Настя му отвори, облечена в дънки и тънък пуловер, бодра и мобилизирана. Но сенките под очите и хлътналите бузи издаваха безсънна нощ. Стасов напрегна паметта си, за да си спомни на колко ли години е тя — май доста над трийсет, ами да, разбира се, щом е майор!

— Какъв е този пожар? — попита той и съблече якето си.

Настя му се беше обадила в шест и половина сутринта и гласът ѝ бе прозвучал странно. Тя помоли Стасов да дойде при нея колкото може по-скоро, но не му обясни нищо определено. Каза само, че и Коротков ще дойде.

— Не е пожар, а по-скоро тиха лудост — усмихна се скъпернически тя. — Сега аз ще ви разказвам нещо, а вашата задача е да ме направите на пух и прах, нагледно да ми обясните, че съм глупачка и фантазьорка.

— Много интересно бе! — недоволно проточи Стасов. — Детето ми между другото е болно, та исках сутринта да изтичам до магазина да ѝ купя мляко, да пие с мед, и нещо вкусно, а ти ме изхвърляш от къщи — и за какво? За да слушам някакви глупости и после да ти обяснявам, че наистина са глупости? Е, ама ти, Анастасия...

Настя се смути, очите ѝ ядосано засвяткаха.

— Извинявай, наистина — каза сухо. — Можеше да ми кажеш за това веднага, когато ти се обадох. Нямахте да настоявам.

Стасов се почувства неудобно. Права беше, нали не е могла да знае, че Лиля има ангина. Защо тогава я упреква? В края на краищата, дори да бе купил това глупаво мляко, Лиля нямаше да го пие — тя не може да понася млечни произведения. По-лесно ѝ е да прави гаргара с ужасната смес от вода, йод и сол, отколкото да изпие чаша мляко или кефир.

Понечи да смекчи някак острия си тон от преди малко и започна да търси примирителни думи, но точно тогава дойде Коротков и

нещата се изгладиха от само себе си. Юра довтаса — весел и пълен със сили, млясна Настя по бузата, събу си обувките и веднага зашляпа само по чорапи към кухнята. Очевидно често идваше тук и бе изучил добре навиците на домакинята — сутрин да пие много кафе, непременно в кухнята.

— Е, какво има, Настася? Измислила си поредната си шантавия? — попита Коротков, взе една чаша и си наля чай. — Хайде разказвай, развесели стария човечец.

Те седнаха около масата, отрупана с чаши и чинии — в очакване на гостите си Каменская бе успяла да надвие своя легендарен мързел и бе приготвила обилна закуска. Коротков огледа одобрително апетитните пържени хлебчета, жълто-червено-зеления омлет с домати и лук, голямата купа с царевични ядки и високата картонена опаковка мляко.

— Е, това е то! Веднага си личи, че вече си омъжена жена и най-сетне ти е дошъл умът в главата — подкачи я той.

— Ще те убия — спокойно му обеща Настя. — Та така значи, аз ще говоря, а вие слушайте внимателно, само не крещете веднага, че съм идиотка, а търсете аргументи *против*. Съгласни? И аз разбирам, че това е абсолютна фантазмагория, но докато не я пропъдя от главата си, няма да мога да мисля за нищо друго. Разбрахме ли се?

— Звучи многообещаващо — изхъмка Стасов. — Хайде започвай, не ни тормози поне.

— Добре, а вие яжте. Първо, да видим: какво знаем ние за Алина Вазнис? Че е била много потайна и дори най-близкият ѝ човек, Андрей Лвович Смулов, признава, че за четири години не е успял да я разбере докрай — характера ѝ, душата ѝ. Нали така? По-нататък. Знаем, че не е постъпила много красиво по отношение на Зоя Семенцова, като е разгласила истинските причини, поради които Смулов е решил да не снима Зоя в някаква второстепенна роля. При това тя, меко казано, е изложила и самия Смулов. Хората, които работят в „Сириус“, казват, че Андрей Лвович е бил много разстроен от това нетактично и жестоко поведение на Алина. Какво друго? Знаем, че тя е предпочитала да действа тихомълком, не е отвърнала веднага на обидата, нанесена ѝ от съпругата на Мазуркевич, а е започнала да търси възможност да се свърже с бащата на Ксения, банкера Козирев, който е поставял своите парични дотации за „Сириус“ в пряка зависимост от способностите на

самия Мазуркевич да повлияе на разюзданата си съпруга и да я вкара в пътя. Тоест да я накара да се държи прилично. Дотук всичко е вярно, нали?

— Давай нататък! — кимна Коротков, който с удоволствие си хапваше омлет с пържени хлебчета.

— Знаем, че Алина не се е отличавала с деликатност и душевна топлота — от това ни се оплака пак Смулов. Знаем, че е имала здрави нерви и никога не е вземала транквилизатори и други препарати, действащи на психиката. И за това ни уведоми Смулов. Освен това знаем, че е настояла Николай Степанович Харитонов веднага да ѝ върне дълга, който впрочем е бил доста голям. Пропускам ли нещо?

— Май че не — отвърна Стасов, който не можеше да схване смисъла на тази сбирка. Защо трябваше да става в ранни зори и да се втурва насам като луд, ако Каменская е смятала просто да направи равносметка на събраната информация? Какво спешно има в това? Беше казала, че смята да дрънка фантазмагории, но дотук излагаше само наличните факти.

— А сега нека погледнем тези факти от друг ъгъл — продължи Настя, сякаш бе прочела мислите на Стасов. — Откъде ни е известно, че Алина е търсила телефонния номер на Козирев? От Смулов. И от още някои хора, които също, на свой ред, са го научили от него. Откъде научихме, че Алина е вдигнала скандал заради утвърждаването на Семенцова за ролята? Пак от Смулов. Никой не е чувал този скандал с ушите си, но пък всички помнят как Андрей Лвович е бил разстроен и е разправял наляво и надясно колко безжалостна била Алина — той искал да вземе Семенцова за епизода, а Алина се разкрещяла, че не бива да прави това, че Семенцова била пияница и крадла. След това мълвата се разнесла, стигнала до някой си Зарубин и той забранил да се харчат пари за нестабилната Семенцова. Но първоизточник на информацията е бил пак Смулов. Той е успял да разбуди общественото мнение, за това е научила Зоя и в момента на нашето появяване на сцената омразата ѝ към Алина е стигнала апогея си. Което ни позволи да я подозираме. По-нататък. Кой се е обадил на Харитонов и е настоял спешно, още същия ден, да върне дълга си? Пак Смулов. Позовал се на молбата на Алина да му се обади, защото не ѝ достигала твърдост, за да накара Харитонов да върне парите. А спомняте ли си какво ни разказа самият Харитонов? Когато предавал на Алина плика с

парите, той ѝ казал сумата на главницата на дълга — три хиляди долара — плюс сто и двайсет процента. А Алина се учудила. Моля да обърнете внимание на това. Тя се учудила! И едва после, когато Харитонов пресметнал пред нея, че това прави точно шест хиляди и шестстотин, взела парите. А сега помислете добре: ако един човек е обезпокоен, че някой толкова дълго време не му връща дълг, той непременно пресмята колко му дължат. Непременно. Той никога не би правил приблизителни сметки — че, видите ли, дължат ми три хиляди плюс някакви проценти. За да се реши Алина да помоли Смулов да оправи нещата с Харитонов, тя е трябвало поне веднъж да пресметне размера на дълга в момента. Защо тогава толкова се е учудила, когато Харитонов ѝ е казал сумата? Ами защото и през ум не ѝ е минало да я пресметне. Защото изобщо не е молила Смулов да се обажда — инициативата е била негова. Да, разбирам, излъгал е Харитонов, като се е позовал на Алина — това е напълно естествено. Но защо излъга всички нас, а?

— По дяволите, как не съм забелязал! — промърмори Коротков. — Права си, мадам, и още как! Продължавай!

— Смулов е разказал на теб, Юрочка, сърцераздирателната история как в тежък момент се е обадил на Алина и я е попитал: „Обичаш ли ме?“, а тя го срязала, че я пита за глупости и му се скарала, че я е събудил. Беше ти го разказал, нали?

— Да.

— Силно подозирам, че те е излъгал. Не е имало такова нещо. Или поне не с Алина Вазнис. Това може да се е случило много по-рано и с друга жена. И го е наранило толкова силно, че той неволно е вкарвал подобен епизод във всичките си филми. Ако не ми вярвате, мога да ви ги покажа. До сутринта гледах безсмъртните творби на Андрей Лвович. Защо е трябвало да те излъже ли? Вие можете ли да ми дадете разбираемо обяснение?

— А ти очевидно вече го имаш — обади се Стасов.

— Прав ли съм?

— Прав си — кимна Настя. — Смулов е създавал посмъртния образ на Алина. Създавал го е специално за нас и го е рисувал такъв, че за убийството ѝ да бъдат заподозрени колкото може повече хора. Самият той ни натрапи Семенцова, Ксения и Харитонов. Той и само той твърдеше, че по-големият брат на Алина е искал своя дял от

брилянтите на майка им. Защото, доколкото си спомням, Инга Вазнис не го е потвърдила. Да, имало е недоволство от решението на стария Вазнис, но на глас не са били изричани никакви претенции и искания. Във всеки случай нямаме доказателства за това — освен показанията на същия този Смулов. И още нещо — Шалиско. Тук имаме два варианта — Павел Шалиско или лъже, или казва истината. Ако лъже, ако наистина е бил влюбен в Алина и я е преследвал, Смулов не може да не е реагирал, да не е ревнувал — това е напълно естествено. А какво ни казва Смулов? Че Алина за четири години не му е дала никакъв повод за ревност. Не става! Другият вариант: Шалиско казва истината. Тогава Смулов не може да не е знаел, че всички ухажвания, цветя и телефонни обаждания са били само игра, преструвка, невинно забавление с цел поддържане имиджа на звездата и нейния предан поклонник. Но защо не ни го каза? Излиза, че и в единия, и в другия случай Андрей Лвович не е казал истината. Защо ли? За да ни пробута още един заподозрян — Павел Шалиско.

— Чакай малко, ами дневникът? — изненада се Коротков. — Нали го намерихме у Шалиско?

— И какво от това? Ние с теб може всичко да сме намерили. Влязохме в редакцията, без никакви усилия намерихме стаята, където се намира бюрото на Шалиско, и ако не бяхме питали за него, никой изобщо нямаше да забележи нашето присъствие. Аз специално попитах — стаята се заключва само вечер, когато всички напускат редакцията. А бюрото, ако си спомняш, е точно до вратата. Влизай, слагай в чекмеджето каквото си искаш, вземай каквото си искаш — никой една дума няма да ти каже, вратата е отворена през целия ден, дори когато в стаята няма никой.

— Искаш да кажеш, че Смулов е подхвърлил дневника? — уточни Стасов, на когото всичко разказано от Настя наистина започна да му звучи фантазмагорично.

— Искам да кажа, че Шалиско като едното нищо може да няма никакво отношение към този дневник. Ще кажа и нещо повече: тъй като съм жена нахална, особено когато съм под такава пара като днес, аз успях още сутринта да се обадя на Гмиря и да го попитам какво пише в дневника на Алина. Дори си записах някои неща, които той ми продиктува. Ето например един пасаж: *Все пак Паша е рядко мил човек. Всеки път се опитвам да му върна парите за разкошните рози,*

които ми поднася пред очите на изумената публика, а той всеки път отказва. Толкова ми е неудобно, че се охарчва, а той се смее.

Говорих за това с Андрюша, който се съгласи с мен, че не е хубаво Павлик да се бърка заради нашата идея — нали това ни е нужно на нас, а не на него. Андрюша каза, че следващия път той ще му даде парите за цветята, това ще бъде прилично, а аз няма да се чувствам неудобно. Е, какво ще кажете, милинки? Излиза, че Андрей Лвович прекрасно е знаел, че Шалиско не е никакъв безнадеждно влюбен, не е преследвал Алина, не е нахалствал, не е загрявал телефоните. И в този дневник няма нищо, което би могло да заинтересува Павел, да го накара да краде този дневник от Алина и да го крие в службата си. Погледнете какво се получава: в делото фигурират шестима заподозрени — шестима! — и всички те са заподозрени само защото ни ги е пробутал Смулов! Това е. Казах всичко. Сега ме убедете, че съм откачила, за да мога спокойно да продължа работата си. Хайде, момчета, смачкайте ме!

Около масата се възцари мълчание. Стасов допиваше своето изстинало кафе и си мислеше, че няма да е лесно да намери аргументи, опровергаващи току-що чулото. Но непременно трябва да намери, инак... Какво инак? Ще трябва да се примири с необяснимото? Смулов не може да е убил Алина Вазнис. В неговото положение това е все едно да убие себе си, да погуби най-хубавия си филм, да сложи кръст на режисьорската си работа. За какво му е било да убива Алина? Защо?

— Защо? — неволно изрече той на глас.

И Коротков повтори като ехо:

— Защо? Асенка, защо Смулов ще убива Алина? Ти виждаш ли причина?

— Не — поклати глава тя. — Не виждам причина. Затова ме е страх, че това е пълна измишльотина. Остава дневникът. Може там да има нещичко — поне намек, половин думичка. Ще отида при Гмиря, ще взема този дневник и ще го чета, докато не го науча наизуст. Но сърцето ми подсказва, че ще е безполезно. Ако там имаше нещо, което изобличава престъпника, той нямаше да подхвърли дневника на Шалиско. Та нали е разбирал, че ако стигнем до Павел, ще намерим и дневника, ще го прочетем. Освен това Гмиря ми каза, че записките са правени през периода от ноември 1993 до март 1995 година. Ако причината за убийството се е породила по-късно, в дневника не може

да има и дума за това. Единствената ми надежда е там да има някакъв нюанс, който би ни помогнал да разберем поне нещичко. На първо място — да разберем самата Алина, истинската, а не онази, която ни е нарисувала четката на гениалния художник. Знаете ли какво друго разбрах от филмите на Смулов? Той нас за нищо ни няма. Смята ни за глупаци.

— Откъде ти хрумна пък това? — вдигна вежди Стасов. — Подсказа ли ти го нещо?

— В живота — не, но от филмите си личи. В тях всички престъпления се разкриват не от криминалистите, а от някой от заинтересованите персонажи. От съпруги на загиналите, от деца, братя, приятели. От кого ли не, само не и от криминалистите и следователите. Очевидно човекът смята милиционерите за ограничени и глуповати и щом е така, със сигурност е допуснал някаква грешка, недогледал е нещо, като е смятал, че не сме способни да схващаме никакви тънкости. Всеки човек, който се занимава с творчество, проектира себе си в своите произведения. Дали го иска или не — но го прави. Затова филмите на Смулов толкова са си приличали. Той е влагал в тях едно и също — онова, което му е причинявало най-голяма болка. Вярно — до „Първичен страх“. После с него се е случило нещо. В „Сириус“ смятат, че това нещо е било разцъфтялата любов между него и Алина — та нали и Алина от този момент е започнала да играе много по-добре. Може би трябва да търсим в тази посока?

— Едва ли ще намерим нещо — мрачно се обади Коротков. — Две години са много за причина за убийство. Нали отвсякъде ни уверяват, че през последните две години всичко в отношенията им е било чудесно. Какво, да не би да са се престрували цели две години и да са крили от всички бавно зреещия конфликт? Не, не ми се вярва.

— И на мен не ми се вярва — съгласи се Настя. — Предлагай друга посока за търсене — на всичко съм съгласна.

— Аха, вечно ти заплиташ нещата, а пък аз да вземам решение! — възмути се Коротков. — Много си била хитра. Не мога нищо да измисля — ти сякаш ме удари с мокър парцал, Настася. Знаеш ли какво предлагам? Хайде да прекъснем за малко. Ти иди при Гмиря, вземи дневника на Алина и го чети, а аз днес ще се заема с другите случаи. Освен нашата кинозвезда, още четири убийства мене чакат.

Между другото, ако не смятаме с теб да закъснеем за работа днес, трябва да тръгваме — вече е девет и петнайсет.

— Да, да, Юрик, сега тръгваме. А ти, Слава? Защо мълчиш? Каж ми нещо.

Стасов се бе уловил, че докато слушаше Настя, си мислеше за Татяна. Колко си приличат! Не, разбира се, съвсем са различни — тази Каменская е мършава и бледа, а Таня е едра, пълна — кръв и мляко. Каменская е от оперативния състав, а Татяна е следовател. Анастасия наскоро се е омъжила за пръв път, а Татяна вече два пъти се е омъжвала и — дай боже! — скоро ще склучи трети брак: с него, със Стасов. Те са съвсем различни, но същевременно с нещо неуловимо си приличат. Може би със способността си да се увличат по това, което правят. Вярно, Каменская денем и нощем мисли за работата, а на Татяна следствените дела отдавна са ѝ опротивели, влачи ярема само заради милиционерската пенсия, а истинско удоволствие ѝ дава творчеството, когато пише книгите си. Колко се е затъжил за нея...

— Какво мога да кажа аз? — унило отговори той.

— Ако ти трябва аргументи против твоята теория, мога да опитам да ги събера. Ако искаш, днес още веднъж ще поговоря с всички и ще уточня кой е бил първоизточникът на информацията за Семенцова и за потърсения контакт с Козирев. И изобщо кой, какво и кога е чувал от Смудов за Алина Вазнис. Тогава твоите предположения или ще се потвърдят, или не. Нищо друго не мога да измисля.

Настя ласкаво се усмихна:

— Благодаря ти.

КАМЕНСКАЯ

Тя чете дневника на Алина цял ден, след като се заключи в кабинета си в службата. Гмиря беше прав — записките не отразяваха последния период: започваха от 17 ноември 1993 година и завършваха на 26 март 1995-а. Никакви признаци за конфликт със Смулов. Напротив, когато Алина го споменаваше, във всяка дума звучеше безгранично уважение и благодарност към него.

От записките личеше, че настроенията на Алина често рязко са се сменяли, изпадала е в тежка тъга, в меланхолия. Понякога е сънувала някакъв неприятен сън, след което дълго е била потисната. Ето например какво бе записала на 8 декември 1993 година:

Той отново ми се яви насън. Същото лице с голяма бенка, същите очи, същите тънки устни. Странно — през всичките тези години никак не се е променил. Струва ми се, че лицето му е останало същото, каквото беше преди много години, когато го видях за пръв път. Колко е хубаво, че вече мога да не се страхувам...

Сънят за същото лице се споменаваше по-нататък на 2 януари 1994 година, на 15 февруари, на 7 май, на 20 септември и за последен път — вече на 2 март 1995 година. Съвършено очевидно беше, че е безпокоял Алина все по-рядко и по-рядко.

Понякога се мяркаха записки за Павел Шалиско, ставаше дума предимно за това колко е мил Паша, не забрави да звънне в хотела. Но фактически обстоятелства или, както се казва, фактология в дневника имаше съвсем малко. Дневникът е бил нужен на Алина не за да разказва за ежедневните събития в живота си — той ѝ е трябвал, за да мисли, анализира, да споделя преживяванията си. Например цели дванайсет страници бяха посветени на стария френски филм „Двама в града“ с Жан Габен и Ален Делон:

„Вече втори месец съм като болна от този филм. И искам да разбера какво има в него, та не намирам покой. Искam да разбера какво е направил Жан Габен, как го е направил? Гледам «Двама в града» всеки ден и откривам

все нови и нови оттенъци в играта му, нови и нови нюанси и жестове... А може би тук всичко се е съединило — и режисурата, и музиката? Но аз трябва да разбера, няма да се успокоя, докато не разбера защо този филм ме разболява...”

И по-нататък на дванайсет страници — подробен анализ на филма, кадър след кадър. Това много приличаше на записките, които Настя бе получила от Леонид Сергеевич Дегтяр.

Колкото повече Настя четеше дневника на Алина, толкова повече се убеждаваше, че той не може да е представлявал никаква ценност за убиеца. Дори ако предположеше, че е допуснала ужасна грешка и че все пак Шалиско е убил Алина, той не е имал причина да краде кафявата тетрадка. В нея нямаше нищо опасно за него.

Но тук възникваше и друг въпрос. Нима Алина е водила дневник само през периода между ноември 1993-а и март 1995-а? Не, сигурно го е правила дълги години — може би през целия си живот. Къде са тогава останалите тетрадки? Ако тя, Настя, правилно бе разбрала характера на актрисата, Алина най-вероятно не бе пазила дневниците. Когато тетрадката е свършвала, Алина я е изхвърляла. Достатъчни бяха записките за година и половина, за да се види ясно: Алина Вазнис не е страдала от мания за величие. Значи не е смятала, че дневниците ѝ ще представляват някаква ценност за бъдещите поколения — като дневниците на Достоевски или Чарли Чаплин. Правела е записките за себе си, сякаш е разговаряла с невидим събеседник, привеждала е аргументи, поставяла е въпроси и е търсела техните отговори. Изливала е душата си — и толкоз. Сякаш е шептjла тайните си над яма и после ги е заравяла. Дневникът не ѝ е трябвал повече. А и страниците на тетрадката, която лежеше сега пред Настя, красноречиво говореха, че не са били многократно препрочитани. Листовете бяха чисти, непохабени, тетрадката не се отваряше сама на определени места, както става, когато често ти трябва едни и същи страници. Та нали на нито един здравомислещ човек няма да му хрумне да прави магнетофонни записи на разговорите си с близки приятели, тъй че после да ги слуша отново и отново. Глупаво е!

Но, от друга страна, ако навикът да си води дневник се е сформирал дълги години, едва ли Алина е зарязала това свое занимание просто така. Тогава трябва да съществува тетрадка с покъсни записки. Къде ли е?

Отговорът просто се натрапваше: при Смулов. И брилянтите на Алинината майка трябва да са у него. И парите, които е занесъл Харитонов.

„Не, невъзможно е!“, укори се Настя. Глупости! Подозрението бе паднало върху Смулов веднага след откриването на трупа — убийството на любовница от ревност е най-популярната версия, която се проверява най-напред, още повече че той имаше ключове от жилището на Алина. В дома му веднага бе направен обиск — тя си го спомняше много добре. Там не бяха намерени никакви брилянти. Не е имало и шест хиляди и шестстотин долара в банкноти по петдесет.

Вярно, това не е доказателство — парите и брилянтите може да са били скрити извън дома му. Както и последната тетрадка-дневник. Щом не са в дома му, къде тогава?

И изобщо има ли смисъл да ги търсят? Ако наистина Смулов е организирал всичко това, където и да се намерят парите и скъпоценностите, това няма да позволи той да бъде обвинен в каквото и да било — със сигурност се е погрижил да не остави следи и нишки. Нещо повече — сега Настя бе съвсем сигурна, че брилянтите и пликът с парите са подхвърлени на някого, за да се породят подозрения срещу още един човек, както на Павел Шалиско бе подхвърлен дневникът на Алина. Ако Смулов е убил Алина, направил го е не от корист — можем да не се съмняваме в това. Успехът на „Безумие“, ако филмът беше завършен, би донесъл на режисьора много повече пари от изчезналите при Алина. Настя се бе поинтересувала от хонорарите на Вазнис — оказа се, че от тези хонорари тя не би могла да си купи апартамента и колата, да плаща за гаража. Определено част от скъпите украшения е била продадена, и то немалка част. Струвало ли си е заради остатъка да убиваш актриса, с която уверено си се запътил към върховете на славата, а значи — и към добруване? Глупаво.

И тъй, разбира се, може да се търсят скъпоценностите, но само за да бъдат върнати на законните им наследници. За разкриването на престъплението това няма да изиграе роля. Ще се появи нов заподозрян, ще бъдат хвърлени сили и време за неговото изобличаване

и всичко ще се окаже напразно. Ако Смулов е убил Алина Вазнис, не го е направил заради пари. Но защо? Каква е била причината?!

* * *

Тя реши да отиде при семейство Вазнис. Вярно, утре е погребението на Алина, няма да им е до разговори, но все пак... В края на краищата работата си е работа. Трябва да ги накара отново и отново да си спомнят всичко, което знаят за живота на Алина през последните две години. Всяка дреболия, всяка нейна дума.

Не ѝ провървя. Никой не ѝ отвори, а съседката каза, не всички са отишли на гробищата, където е погребана майката на Алина, за да уредят новото погребение в същия гроб.

— Нали разбирате, трябва да се махне паметникът, оградката, та всичко да е в ред. Инак тия гробищни пияници такива ще ги свършат, че... трябва да се наглеждат — бърбореше съседката с изразително окръглени очи.

Настя реши да почака. Излезе от входа и намери наблизо симпатична градинка, обрасла с храсти и дървета. Седна на една пейка, извади цигарите, запали и отново се зачете в дневника на Алина. Може да е била невнимателна и да е пропуснала нещо?

От това вгълбяване я изтръгна познат глас.

— Аска? Какво правиш тук? Житената питка и тебе ли включи?
— От храстите изскочи не друг, а Коля Селуянов.

— Здравсти! — изненада се Настя. — В какво е трябвало да ме включи Житената питка? За какво говориш?

— Как за какво? За убийството на Волошин. Днес на оперативката се говореше за него. Тук е станало, в съседния блок. Помислих, че са го възложили на теб и се зарадвах.

— Не, Коленка, аз работя по другия случай — с киноактрисата.

— А, по него ли? — проточи с досада Селуянов. — Юрка ми разказваше снощи, докато го тровех с вечерята си. Тя какво, също ли е живеела наблизо?

— Отдавна. Тук е останало семейството ѝ. Искях да поговоря с тях, но не са си вкъщи. Та ги чакам.

— Защо ли не поседна и аз с теб... — Николай седна до нея, изпружи нозе, отпусна гръб върху твърдата, неудобна облегалка. — Пребих се от тичане днес. Този Волошин никъде не е работил, живял е с майка си. Тя е пенсионерка, в петък заминала при по-голямата си дъщеря на вилата, върнала се снощи и намерила сина си мъртъв. Вече се вмирисвал. Сигурно е лежал така поне три дни.

— Как е бил убит? — вяло се интересува Настя, колкото да не обиди Коля и да поддържа разговора. Никак не ѝ беше интересен някой си Волошин, който бил мъртъв от три дни...

— Ударен е с нещо тежко по главата. Експертите ще кажат точно. Виж как са го подредили.

Николай извади няколко снимки и ги подаде на Настя. Тя ги взе. Хвърли им безразличен бегъл поглед и вече щеше да ги върне, когато изведнъж... Едра кафява бенка на бузата. Тънки устни. Беше виждала някъде това лице. Но къде?

— Коля, какво представлява този Волошин? Струва ми се, че съм го виждала някъде. Имал ли си е работа с нас?

— Май не — сви рамене Селуянов. — Направих запитване: не е привличан под наказателна отговорност, не е задържан.

— Може би като свидетел?

— Е, това вече... — Коля драматично разпери ръце. — Искаш от мен невъзможното, Анастасия Павловна. Едва ли си го срещала, не е твой контингент. Ето виж. — Извади от джоба си бележник. — Общ работник, хамалин, безработен, нощен доставчик в млекарница, пак безработен, после пак хамалин. След това заминал занякъде почти за две години — майка му казва, че ходил в Сибир, скоро се върнал. Отправих запитване дотам — интересно какво ли е правил...

— Да — отговори Настя с трепнал глас, — наистина е интересно.

Две години! Две години... Ама разбира се, това лице с едра кафява бенка и тънки устни беше описано в дневника на Алина Вазнис. Именно това лице е сънувала тя и именно преди две години е написала, че може повече да не се страхува от него. Преди две години всички бяха забелязали, че тя е започнала да играе по-добре. И преди две години този Волошин — човекът с бенката и тънките устни, живял в съседство с блока, в който тя е израснала — е заминал някъде в

Сибир. А после и двамата — Алина и Волошин — са били убити почти едновременно. Наистина ли е съвпадение?

СЕЛУЯНОВ

На другия ден Николай отлетя за Красноярск, откъдето с допотопен „Ан-2“ още два часа и половина пътува до един районен център, а после се друса с милиционерска уазка до мястото, където се строеше някакъв обект на „Газпром“. Именно на този строеж две години е бил общ работник Виктор Волошин, убит преди няколко дни в Москва.

Първата работа на Селуянов бе да намери къщата, в която бе живял Волошин. Тя принадлежеше на млада, яка селянка, пристигнала някъде от Тюменските краища и купила тази къща на съвсем приемлива цена от двама старци, които се местели в Красноярск при децата си. Жената посрещна Николай приветливо, но щом чу името Волошин, престана да се усмихва.

— Случило ли му се е нещо? — попита уплашено, вперила в Николай силно гримираните си очи.

После дълго плака, като между хлипанията бърбеше откъслечни фрази от рода на: „Че лошо ли му беше тук...“, „Отиде там, та да стане такава нещастие...“ Най-сетне се наплака и започна да разказва щогоде свързано.

Отначало Виктор живеел в общежитието с другите работници, после се запознал с нея, Раиса, и се преместил в къщата ѝ. Бил малко странен, някак див, постоянно ходел в гората — разправял, че гората го успокоява. Изобщо много обичал природата. Казвал, че точно затова напуснал Москва — та да е по-близо до тайгата. Но инак бил свестен човек, изобщо не пиел, не ходел по жени. Само малко странен. Решили да се оженят, започнали да купуват покъщнина — скъп телевизор, видео, че то какви развлечения имало тук, в тайгата! Няколко пъти ходили заедно до Красноярск, облекли Раиса от глава до пети, и на него купили някоя и друга дрешка, започнали малко по малко да се запасяват с пиене за сватбата.

Веднъж, в началото на юни, Волошин казал на Раиса, че трябва да замине. Имал работа в Москва и докато не я свършел, и дума не

можело да става за сватба. Как ли не го молила тя да не отива, колко сълзи изплакала — не. Рекъл и го сторил. Събрал си багажа и заминал.

— Всичкия си багаж ли събра? — попита Селуянов.

— Не, къде ти всичкия! Само за път. Нали има майка в Москва, и сестра — имаше къде да живее. А и смяташе да се върне след около две седмици. Обеща, че няма да е за повече. И ето на какво стана...

Тя отново понечи да се разплаче, но Коля бързо я отклони с въпроса си:

— Кажете, Раечка, добре ли се печели тук, на строежа?

— Не се оплакваме. — Тя избърса очите си и подсмръкна. — Аз съм майстор на участък, заплатата ми, то се знае, беше по-голяма от заплатата на Витя. Нали той беше общ работник...

— И не се ли притесняваше, че фактически живее на ваш гръб? С чии пари сте купували скъпите неща?

— Ами с неговите!

Раечка толкова се учуди от предположението на Коля, че някой изобщо може да живее на неин гръб, че дори забрави да се разплаче.

— С кои негови пари? Със заплатата му на общ работник ли?

— А, не! На всеки три месеца той получаваше много пари от Москва. Витя ми каза, че дал назаем на свой приятел голяма сума, която онзи ще му връща на части за няколко години — и човекът ги пращаше на всеки три месеца. Витя получаваше записите редовно.

— И големи ли бяха тези части?

— Спомням си, че записите никога не бяха за кръгли суми. Витя ми обясни, че приятелят му връща по петстотин долара в рубли според курса в деня на изпращането.

— Страхотно! — разсмя се Селуянов. — Откъде и аз да си намеря такъв приятел: на всеки три месеца да ми праща по петстотин долара! Раечка, а не пазите ли случайно известията за записите?

— Тук са — въздъхна жената. — Витя искаше да ги изхвърля, но аз не му давах.

— Защо? Да ги беше изхвърлял, трябва ли да пази ненужни листчета?

— Ама как така! — искрено се възмути Раиса. — Та това е дълг! Може ли да запомни човек колко пъти е пращал пари. Така нищо чудно и да се минеш. А, не!

— Всъщност права сте — съгласи се Селуянов. — Дайте да видя известията — така ще разберем какъв е бил този приятел на Виктор.

— Мислите, че той го е?... За да не върне парите?

— Защо не? В живота всичко се случва — отбеляза философски Николай. — Междувременно ще ми покажете и багажа му.

Раиса отиде в съседната стая и скоро се върна с шест известия за пощенски записи в ръцете. Сумите във всички бяха различни и наистина незакръглени. Коля пресметна наум — действително винаги излизаха по петстотин долара. Добре се бе уредил този Волошин, като се има предвид, че не може да е дал пари назаем — когато е живеел в Москва, не е печелел много. Освен ако е откраднал... Ще трябва да се проверят всички неразкрити кражби, грабежи и обири през периода, предшествал внезапното му бягство от столицата. Може би тайната на неговото убийство се крие в някакъв неразрешим спор с негов съучастник? А актрисата на Аска няма нищо общо с това?

Николай отвори гардероба и започна да преглежда дрехите на Волошин по закачалките — костюм, полушубка, кожух, скъп английски шлифер, два чифта нови дънки, няколко скъпи ризи. Провери за всеки случай джобовете — нищо, нито бележки, нито забравени писма или телеграми.

— Раечка, а Виктор четеше ли книги?

— Четеше, разбира се. Тук, при нас, няма библиотека, но той ходеше в районния център, купуваше си. Ето ги там всичките.

Жената посочи полица с книги, окачена над широката спалня. Николай започна да вади книгите една по една и бавно да ги прелиства.

— Какво търсите там? — не издържа Раиса. — Кажете, може да знам къде да го намеря.

— И аз не знам какво търся, Раечка — честно си призна Селуянов. — Търся просто така, може пък да намеря нещо интересно.

— Е, ваша си работа — сухо каза тя и сви устни. — С мен ли ще обядвате или как?

— Първо да, а после или как — весело ѝ намигна Коля. Той разбра, че без да иска, е обидил жената, като отхвърли помощта ѝ, а тя толкова е искала да бъде полезна на човека, който търси убиеца на нейния неосъществен съпруг.

По държането на Раиса Николай разбра, че през живота си тя бе успяла твърде добре да изучи животното порода мъж. Когато Волошин не се е върнал нито след две, нито след четири, нито след шест седмици и дори не се е обадил, тя бързо е схванала, че и този път са я *метнали*. Волошин е заминал в средата на юни, минали са три месеца оттогава, тъй че храбрата Раечка отдавна вече е зачеркнала странния и малко див Виктор от живота си, престанала е да го чака и е забравила за готвената сватба. Вероятно в живота ѝ е имало доста такива несъстояли се сватби и тя е свикнала да гледа на тях леко и без истерии. Ето защо и сега не възприе вестта за гибелта на Виктор като трагедия, разрушила живота ѝ, а просто си поплака, понеже ѝ стана по женски мъчно за добрия човек, живял с нея година и половина и вложил в домакинството ѝ три хиляди гущера.

Селуянов отвори поредната книга под заглавие „1001 въпроса за *онези неща*“ и на пода изпадна някакъв лист. Той се наведе и го вдигна. Беше сгъната на четири половинка от корица на списание „TV парк“ от 1 юни 1995 година с портрета на Алина Вазнис.

— Да знаете случайно защо Виктор е пазел това? — попита той Раиса, която шеташе в кухнята.

— Не знам. — Тя сви яките си заоблени рамене. — За пръв път го виждам.

КАМЕНСКАЯ

И отново дойде понеделник. Убийството на Алина Вазнис полека-лека отстъпи на втори план: в Москва продължаваха да стават убийства — включително на банкери, политици, журналисти, известни адвокати — и служителите от криминалния отдел трескаво се мятаха от едно престъпление към друго, правеха първите неотложни стъпки, почти не се справяха и бързо забравяха случилото се само преди седмица.

В събота се върна Коля Селуянов и донесе нови сведения за Виктор Волошин, шест известия за парични преводи и сгъната на четири корица с портрета на кинозвездата. Записите бяха изпращани от различни пощенски клонове в Москва и се наложи да падат на колене пред началниците на тези клонове, за да накарат те някой свой подчинен да отиде на работа и да намери отрязъците от тях.

Селуянов се обади на Настя късно вечерта. Нищо — нито гладът, нито умората, нито безсънието — не можеше да го накара да престане с шегите си: такъв беше характерът му.

— Както се казваше в един мръсен виц на историческа тема, *урината е на херцог Орлеански, почеркът е на кралицата* — заяви той без предисловия.

— Ще може ли по-простичко?

— Може и по-простичко. Адресът и името на изпращача са различни на всички отрязъци, а почеркът е един и същ.

— Чий е?

— Е, драга, тук малко прекали — засмя се той. — Като ми дадеш образци за сравнение, тогава ще ме питаш.

В понеделник сутринта Настя сложи на бюрото си известията за записите и дневника на Алина. Нейната версия рухваше пред очите ѝ. Вазнис не бе изпращала парите на Волошин. А каква съблазнителна версия беше! Волошин е шантажирал с нещо Алина, тя е решила да се откупи от него, разбрали са се той да замине, а тя да му изпраща пари. После нещо не му е харесало — може сумата да му се е видяла малка, върнал се е... Може би дори той е убил Алина. С една дума: ако беше

се оказало, че тя е изпращала парите, на нелепата фантазия на Настя на тема Смулов можеше да се сложи точка. И Настя щеше да въздъхне по-свободно. Тя не можеше да си обясни какво би могло да накара режисьора да убие Алина и се тормозеше от чувството, че е глупава фантазьорка.

Така, загледана тъпо в известията за паричните преводи, я свари Коротков.

— Защо си тъжна, приятелко? Пак ли я закъса?

— Напълно — жално потвърди тя. — Знаеш ли, вероятно дълбоко в душата си съм се надявала предположенията ми за Смулов да не се потвърдят. Той е прекалено... не знам дори как да се изразя. Талантлив. Красив. И няма причина да я убие. Във всеки случай — аз не виждам такава причина.

— А какво ти е написал тук?

— Къде?

— Ето тук. — Коротков направи няколко крачки от прага към бюрото ѝ, наведе се и заразглежда правоъгълниците от плътна хартия. — Ами да, това е неговият почерк. Какви са тези листчета?

— Известия за записи до Волошин. Коля Селуянов ги донесе от Красноярск. Чакай, чакай, Юрочка, ти сигурен ли си, че са писани от ръката на Смулов?

— Много прилича на неговия почерк. — Взе две известия, доближи ги до очите си. — Много прилича — повтори замислено. — Нали аз взех обяснението му в деня, когато открихме трупа на Вазнис. То се намира в папката на Гмиря, можем да го изпратим на експертите за сравнение. Вярно, на пръв поглед нищо не може да се каже със сигурност, но ето тази завъртулка на буквите „д“ и „з“ е много характерна, още тогава ми направи впечатление.

Настя бързо набра номера на Гмиря. Той обеща да издаде постановление за експертиза и заедно с образец от текста, написан собственоръчно от Смулов, да го изпрати по куриер на „Петровка“.

— Ти сложи и твоите листчета в плика и го занеси на Светка Касянова, аз пък ще ѝ се обадя да свърши работата бързо. Не забравяй да сложиш вътре и дневника — ще поставя на експертите и въпроса за Вазнис, нека го погледнат. Знае ли човек! Може все пак тя да е изпращала записите, като си е променяла почерка.

— И да го е правила да наподобява почерка на Смулов? — недоверчиво попита Настя.

— Ето, веднага си личи, че нямаш деца — разсмя се в слушалката следователят. — Това е житейски закон — знаеш ли за кой закон ми е думата? Когато обичаме, на него подражаваме. Особено ако не просто го обичаме, а му се и възхищаваме.

Настя затвори телефона и включи бързовара.

— Слушай, Гмиря има ли деца? — попита тя Коротков.

— Пет. Той е нашият баща-герой. Ама ти не знаеше ли? Затова е напуснал нашия отдел, разправяше, че ако се случело нещо с него, жена му не би могла да отгледа сама пет деца.

До края на работното време Настя свърши доста работа: помагаше на колегите си да анализират информацията, събрана за различни убийства, съставяше схеми и преценяваше различни варианти. С ужас си мислеше, че двацети отдавна бе минал, а тя така и не бе представила на началника си ежемесечната справка за извършените в Москва убийства и изнасилвания. Съставянето на тези справки бе нейно задължение вече от няколко години и сега при всяко звънване на вътрешния телефон сърцето ѝ неприятно се разтупкваше: ами ако Гордеев се е сетил и е решил да ѝ поиска документа?

Тя получи плика от Гмиря към пет часа и веднага хукна да търси Касянова. Гмиря я бе нарекъл по приятелски Светка, но Касянова всъщност бе елегантна едра дама на средна възраст, в чиято коса имаше много преобоядисани бели косми, а на лицето ѝ сякаш навеки бе застинал свадлив и недоволен израз. Но външността ѝ за щастие се оказа измамна — Светлана Михайловна се усмихваше обаятелно, а смехът ѝ бе оглушителен.

— Ох, Борка! — бърбореше си тя, докато четеше постановлението. — Покатери се на своята многодетна камбанария и сега си мисли, че който има не пет деца, а само две, е човек свободен, като полетяла птица. Добре де, добре, не изтръпвайте, имам деца, но за разлика от неговите, моите са вече големи, не е нужно да ги наглеждам — впрочем вече съм и баба. Ще чакате ли за резултата или ще потърпите до утре?

— Ще чакам колкото е нужно — горещо ѝ благодари Настя. — И без това имам още много работа.

Тя се върна в кабинета си и се захвана за справката, като не преставаше да мисли за странната връзка между актрисата Алина Вазнис и общия работник Виктор Волошин. Излизаше, че Алина е познавала Волошин от дълги години и тяхното познанство не е било особено приятно. Тя е сънувала Волошин в най-тягостните си сънища и след тях е изпадала в депресия. После, преди две години, Волошин заминава за Сибир и Алина знае за това, защото въздъхва облекчено и смята, че няма вече от какво да се страхува. Да не се страхува... Но защо се е страхувала от него? Заплашвал ли я е? Или я е шантажирал? А щом са се познавали от дълги години, още от времето, когато са живеели на съседни улици, защо роднините на Алина нищо не знаят за това? Да, не знаят. Коротков отиде при тях след погребението на Алина, каза им името на Волошин, показа им снимката му. Те не са се познавали с него и никога не са го виждали, във всеки случай не си спомняли физиономията му.

В течение на две години Волошин, докато живее в Сибир, редовно получава солидни парични преводи от Москва. А после се връща. И три месеца след неговото завръщане трагично загива Алина Вазнис, а след още два дни — и самият той. Какво ли се е случило? И какво отношение има към всичко това режисьорът Андрей Лвович Смулов?

А че той има някакво отношение — това не подлежи на съмнение. Стасов изпълни обещанието си и още в събота Настя знаеше, че информационната вълна за грозните, жестоки и нетактични постъпки на Алина се е разпространила само за един ден — 15 септември. Смулов твърди, че този ден, петък, Алина не е работила твърде добре, като обяснила състоянието си с неочаквания успех на работната прожекция и последвалото безсъние, предизвикано от нейното радостно вълнение. В един часа следобед снимките в наетия павилион приключили и Смулов я посъветвал да се прибере вкъщи, да се успокои, да си отспи, та на сутринта в събота да бъде в добра форма. В събота отново им предстояли снимки от седем часа сутринта до един следобед. А още в петък, докато траели снимките, във въздуха се разнесли първите вейния, които би трябвало да предизвикат отрицателно отношение към Алина. По време на почивките Смулов постоянно се обаждал някъде по телефона, вярно, никой не чул за какво говори — говорел тихичко. А когато снимките приключили и

Алина си тръгнала, ситните вълнички се превърнали в истинска буря. И тъй, става съвършено очевидно, че Смулов е подготвял убийството на Алина. Но докато не се разбере защо се е решил на него, докато не се появят убедителни доказателства, че той е имал причини, мотив за това убийство, опитите да бъде разобличен ще бъдат безполезни. Няма нито една пряка улика — само косвени. И значи трябва на всяка цена той да бъде заставен да си признае. А това може да се направи само по един начин: като го притиснат до стената с неопровержими подробности от истински събития.

Времето минаваше незабелязано и Настя страшно се изненада, когато погледна часовника и видя, че е станало почти девет. Малко след това най-сетне се обади Касянова.

— Адресите на пощенските записи са попълнени от същата ръка, която е писала обяснението, подписано от Смулов — съобщи тя.

— Благодаря ви, Светлана Михайловна. Какви бонбони обичате?

— От наши хора не вземам — оглушително се разсмя в слушалката експертката. — Не ям бонбони, много натежах, обаче ще си изискам една бутилка от Борка.

Значи все пак го е направил Смулов. Но защо?

ГЛАВА 9.

КОРОТКОВ

Аска беше права — нещо трябва да се е случило предишната вечер, на 14 септември, щом Смулов е започнал на следващия ден да създава обществено мнение за Алина Вазнис, да извайва нейния посмъртен образ. Коля Селуянов се зае да *прави връзка* между Смулов и убийството на Виктор Волошин, а Юра наново започна да разпитва служителите на „Сириус“ и да възстановява час след час живота на Алина в четвъртък, 14 септември. От седем сутринта до един следобед правили снимки на територията на бившата студия „Горки“, както и през цялата онази седмица. После Алина и Смулов отишли да обядват някъде. След това тя очевидно си е отишла до вкъщи да се преоблече, защото присъствалата на работната прожекция асистент-режисьорка Албикова забелязала, че на прожекцията Алина дошла с красив канадски костюм, докато на сутрешните снимки била, както обикновено, с панталони и пуловер — нали и без това трябвало да се преоблича за ролята.

Работната прожекция започнала в пет часа следобед, завършила в седем. След това Алина се сбогувала и си тръгнала. Очевидно си е отишла вкъщи, защото се намериха хора, които я търсили по телефона между двайсет и двайсет и три часа. През това време си е била вкъщи. Докато на прожекцията Вазнис била в прекрасно настроение, онези, които говорили с нея по телефона вечерта, забелязали, че била малко нервна. Явно не ѝ било до приказки и гледала по възможност по-бързо да приключи разговора, като обяснявала това със силно главоболие и умора.

И тъй, ако нещо се е случило, то е било в интервала между пет и осем вечерта. Този интервал трябваше да бъде изследван най-подробно, до минутата и секундата. Но се разбра, че няма какво особено да се изследва. От пет до седем, а още по-точно — до седем без десет, Алина и Смулов са били в прожекционната зала и веднага след това тя се е качила в колата си и е тръгнала за вкъщи. Смулов е останал в „Сириус“ и до осем и половина заедно с Елена Албикова се е подготвял за снимките на следващия ден. Коротков не се захвана да

изследва по-нататъшните придвижвания на режисьора, тъй като в осем и половина Алина вече била демонстрирала по телефона своята нервност и явна напрегнатост. Значи до този момент нещо се е случило. Но къде? По пътя ѝ към къщи? Сега вече бе невъзможно да се установи това. Само Алина би могла да даде отговора. Оставаше да търсят в интервала между пет и седем часа. Но какво да търсят там, щом тя е седяла в прожекционната зала и е гледала заедно с всички материала, подготвен по време на външните снимки!

Коротков тежко въздъхна и тръгна да търси Стасов. След двацет минути двамата седяха в залата, а механикът Володя се готвеше да им извърти поред лентите с дублите. Коротков си спомни, че Каменская го бе помолила да обърне особено внимание на онзи дубъл, който бе предизвикал такова вълнение, разговори и искрено възторжени похвали.

— Знам ли, Юрик — замислено бе казала тя, — възможно е Вазнис да не е толкова велика актриса. Просто нещо ужасно я е уплашило. Разбираш ли? Уплашила се е в действителност, а не по сценарий. Оттук и това внезапно пребледняване, и посивелите устни, и хлътналите очи. Вгледай се по-внимателно, може да забележиш нещо в кадъра.

Затова Юра помоли да започнат веднага с този дубъл. Лицето на актрисата го омагьоса — по него така отчетливо се изписваше нейният нарастващ ужас, че в този момент Коротков съвсем забрави за молбата на Настя и не гледаше нищо освен самата Алина. Екранът угасна и той едва тогава се сепна.

— Покажете това още веднъж, ако обичате — виновно помоли той.

— Нещо не ти хареса ли? — учуди се Стасов. — Защо искаш да го гледаш пак?

— Ами изобщо забравих какво трябваше да гледам! — ядосано отвърна Коротков. — Втрених се в Алина и всички мисли изхвърчаха от главата ми.

Епизодът се завъртя отново. Този път той се стараше да не гледа актрисата и внимателно оглеждаше всичко, което попадеше в кадъра.

— Стоп! — извика внезапно. — Ето го!

Уплашеният механик изскочи от своята кабинка:

— Какво стана?

— Нищо — вече по-спокойно отвърна Коротков. — Спирай машината, прожекцията приключи. И ми пригответи макарата с тази лента — вземам я.

Володя сви рамене и се прибра в кабинката си.

— Е, какво има там? — попита изгарящият от нетърпение Стасов.

— Тя е видяла Волошин. Да можем да разбера защо толкова се е страхувала от него!

СЕЛУЯНОВ

Майката на убития Виктор Волошин не можа да съобщи нищо ново. Николай най-много се интересуваше защо преди две години Виктор толкова набързо е заминал за Сибир, но тя не знаеше.

— Господи, та аз толкова се зарадвах, че замина! — говореше през сълзи жената. — Тук, в Москва, почти нищо не правеше. Едва завърши средно образование, не му се учеше, нямаше никаква професия. Хамалин, общ работник — това работа за мъж ли е според вас? Понякога и изобщо не работеше. Не мога, викаше, мамо, не мога да работя, главата ме боли. Какво да го правя — в чудо се видях! А тогава набързо си събра багажа — ще ида, вика, да печеля пари, да си уреждам живота. И аз се зарадвах, рекох си: дошъл му е умът в главата най-сетне. Точно по ноемврийските празници замина. В почивните дни се събрахме цялото семейство, дойде дъщеря ми с мъжа си и децата, поседяхме, изпратихме Витя.

— А когато се върна, какво каза? Обясни ли ви защо си е дошъл?

— Ами — нищо не обясни. Дойдох да ви видя, рече, затъжих се. Имаше си пари, през тия три месеца не ми поиска нито копейка, та си помислих, че там, в Сибир, е започнал да печели добре.

— И с какво се занимаваше тук? Срещаше ли се с някого? Или спеше по цели дни?

— Все излизаше нанякъде — като излезе сутрин, чак вечер се прибираще. И от ден на ден ставаше все по-нервен. Отначало нищо — беше си весел, а после почна да се мръщи. След два месеца почти престана да говори с мен. После замина нанякъде, нямаше го цяла седмица. Или малко повече — може би десетина дни. Върна се един кротък, като че омиротворен, пак започна да ми говори. Няколко дни всичко беше наред, в петък сутринта излезе, както обикновено, прибра се към четири часа: очите му пламтят, ръцете му се тресат — сякаш друг човек! А пък аз се бях приготвила да замина с мотрисата в шест часа при дъщерята на вилата, поканих го да дойде с мен: Хайде ела, викам, Витюша, там е хубаво, чист въздух, ще се поразходиш, ще видиш племенниците си. Не дойде. Аз, вика, в тайгата се надишах на

чист въздух за целия живот, дето ми остава. Тогава тръгнах сама. Повече не го видях жив...

— Кажете ми, Виктор някога споменавал ли е пред вас за човек, свързан с киното?

— За кого? — учуди се тя.

— Ами например за режисьора Смулов.

— Не. — Жената поклати глава. — Не съм чувала за такъв.

— А за Алина Вазнис?

— Не, какво говорите!

— А вие чували ли сте за нея?

— Да, разбира се, и по телевизията я показваха. Красиво момиче.

— А знаете ли, че тя двацет години е живяла на съседната улица?

— Сериозно?! — Майката на Волошин плесна с ръце. — Гледай ти! А аз да не знам. А вие защо питате? Какво, Витюша познавал ли се е с нея?

— Не знам — въздъхна Селуянов. — Може би. Там е работата, че искам да разбера, а никой не знае.

Защо ли се чудя, мислеше си Николай на излизане от блока, където бе живял и бе убит Волошин, ние невинаги познаваме съседите си по етаж, камо ли хората от съседната улица. Това е то прословутата анонимност на живота в големия град с многоетажните блокове с безброй апартаменти, където всички са заети изключително със своите проблеми и никой от никого не се интересува.

Той реши да опита подход от друга посока и се запъти натам, където бе прекарал детството си известният режисьор Андрей Львович Смулов. Може би щеше да успее да намери някои негови стари приятели, които, току-виж, разказали нещо интересно. По-късно Николай така и нямаше да си спомни защо изведнъж реши да се поразрови из детството на Смулов. Някакво прозрение ли го споходи, вътрешен глас ли му подсказа нещо такова или просто се задейства професионалният му нюх? Във всеки случай отиде там, защо — и той не знаеше. Но отиде. Именно това го отличаваше от Каменская. Анастасия, преди да хукне занякъде, дълго мислеше и пресмяташе откъде каква информация може да се събере, как трябва да се събира тя и какво да се прави после с нея. Николай обикновено изобщо не премисляше ситуацията дори и на половин крачка напред, оставяше се

да го води интуицията, а понякога просто действаше напосоки — особено когато не знаеше какво да прави по-нататък.

Нормално беше да започне от милиционерския участък, защото заради продължителната си работа като криминалист почти във всеки участък можеше да намери познат. Намери такъв и тук, в Замоскворечието, в участъка, на чиято територия се намираше улицата, където някога бе живял Андрияша Смулов с майка си.

Късметът, който толкова дълго бе обръщал гръб на Коля Селуянов, най-сетне престана да капризничи и му показа своя светъл и прекрасен лик. Един приятел ненадейно се оказа тук, не бе забравил Коля, а пък беше и в добро настроение — във всеки случай с удоволствие заряза работата си и насочи цялото си внимание към госта, дори извади от касата бутилка. Казваше се Жирафа, тоест по паспорт и милиционерско удостоверение се водеше Рафик Жигаревски, но неговият дълъг и тънък врат, който плавно преминаваше в дълго и тънко туловище, пораждаше непреодолимата съблазън познатите му да използват не по предназначение първите букви на фамилното и на собственото му име.

— Смулов ли? — сбърчи чело той и гаврътна на екс една третина водна чаша водка. — Режисьорът? Неприятно същество. Но има мадама за милиони. Яде ме черна завист заради тази жена.

Селуянов отпи голяма глътка, но не допи чашата до дъно. В гърдите му се разля блажена топлина, както винаги когато след дълго, безплодно дирене усетеше, че най-сетне е зърнал някаква нишка. Да можеше сега да я хване и да не я изпусне...

— Познаваш ли го?

— Не че го познавам... — Жирафа смешно врътна дългия си врат. — Разпитвах го веднъж, преди две години. За един труп.

— Рафик, имаш една бутилка от мен, само да не объркаш нещо — примоли му се Селуянов.

Той знаеше, че Жирафа не обича прякора си и в отговорни моменти, когато трябваше да демонстрира уважение, се обръщаше към приятеля си по име.

— Че какво има да объркам тук, ама че го каза и ти! Намираме на нашата територия труп, някой си Татосов. Естествено търсим сред близкото му обкръжение. Нищо. Започваме да разширяваме кръга, нали знаеш? Вземаме по-широко и по-далечно обкръжение. Пак нищо.

Човекът бил всеобщ любимец, женорята лудеели по него, макар че — ей богу! — абсолютно няма за какво. Грозничък, хилав... Но — лудеели, знам ли защо! Изобщо никой не продумва и една лоша дума за него. Е, какво да правим? Подхващаме следващия кръг — колегите от института. После съучениците. Разбра се, че съпругата на един от бившите му съученици навремето зарязала мъжа си и се събрала с този Татосов. Вярно, не останала дълго при него, доста бързо се разделили, пък и това се случило десетина години преди убийството, но както си му е редът, издирваме този съученик и го питаме: Къде, приятелю драги, си бил в този ден и час? Съученикът си има солидно алиби. Бях, вика, при любовницата си, можете да я попитате, тя ще потвърди. Отиваме при любовницата, тя казва: Да, цялата вечер беше при мен. Разбира се, ние питахме повече формално, беше ясно, че липсва мотив. Та това бе всичко.

— Как така всичко? — избухна Селуянов. — Ами Смупов? Той какво общо има?

— Защо крещиш бе? — обиди се Жирафа. — Я си пийни още малко. Тъкмо Смупов беше тоя съученик, дето жена му го зарязала. Ние не го и подозирахме насериозно. А и ти поразмърдай плешивата си глава — жена му го зарязала преди десет години, а след няколко месеца зарязала и този Татосов. Значи не са съперници, а може да се каже — другари по нещастие. Това — първо. Второ — все пак десет години има оттогава. И трето — когато си имаш такава лъскава любовница, каквато тогава имаше Смупов, ще забравиш и за ревност, и за всичко. Още повече пък ревност отпреди десет години.

— Да си спомняш случайно името на любовницата? — с надежда попита Николай.

— Не ме загалвиквай, Колянич! — изхъмка Жирафа. — И ние трева не пасем. Всички четохме това име по седмичните сводки напоследък. Вазнис, актрисата. Заради нея си дошъл чак тук, нали?

— Всъщност дойдох чак тук не толкова заради нея, колкото заради една незначителна и странна личност. Да ти говори нещо името Виктор Волошин?

— Не. Кой е?

— Човек, който се е познавал с Вазнис и който е бил убит ден-два след нейната гибел.

— Виж ти! — поклати глава Жирафа, очевидно обзет от съчувствие. — Лошо ти се пише. Я какво кълбо се е оплело! Та какво искаше да научиш из нашите далечни краища?

— Какво да е. И аз не знам. Може би да поговоря с някого, който добре е познавал Смулов?

— Едва ли може да стане. Още от случая с Татосов знам — приятелите от детството им са се пръснали из цяла Москва, нали знаеш, нашият район е стар, та всички сега са по новите комплекси. Кой минал през съд, кой се оженил, кой заменил старото жилище... Ами че те сега са по на около четирийсет, завършили са училище преди четвърт век. Какво интересно може да ти кажат? Вярно, тук живее майката на Смулов. Да ти дам ли адресчето?

— Дай го. А какво излезе — кой в крайна сметка е убил твоя Татосов?

— Знам ли! — Жирафа отново завъртя врат и страшно заприлича на милото тропическо животно.

— Висящо остана, така ли?

— Така. Ти защо изобщо не пиеш, Колян? Ливнах ти съвсем мъничко, а ти и него не допи.

— Пия си аз, Рафик — тъжно каза Селуянов. — Това е лошото я, че пия. Но само вечер и вкъщи. Денем гледам да не си позволявам. Че отпусна ли му края — няма да мога и да работя.

КАМЕНСКАЯ

В картинката се подреждаха нови и нови подробности, но вместо яснота, получаваше се някаква бъркотия. Настя постоянно имаше чувството, че пелената всеки миг ще се разкъса, всяко нещо ще си намери мястото и истината ще се открие. Но мъглата все повече и повече се сгъстяваше, за да укрие солидно отговора на един толкова прост въпрос: защо му е потрябвало на режисьора Андрей Смулов да убива актрисата Алина Вазнис.

По стар навик Настя чертаеше схеми — така мислеше по-лесно. На 9 ноември 1993 година е бил убит някой си Михаил Татосов, който работел срещу жалка заплата като учен лекар в районна поликлиника. На 8 ноември, тоест един ден преди убийството на Татосов, Виктор Волошин се е качил на самолета и е отлетял за Красноярск. На 24 ноември служителите на милицията, които се занимавали с разкриването на убийството на Татосов, са разпитали неговия бивш съученик Андрей Смулов и са разбрали, че в деня на убийството Смулов е бил отначало на снимки, а после при любовницата си Алина Вазнис.

Виктор Волошин е прекарал почти две години в Сибир, при което веднъж на три месеца е получавал от Москва, от Смулов, пари — еквивалента на петстотин щатски долара. На 18 юни 1995 година Волошин се връща в Москва, от 31 август до 9 септември се намира в Сочи, където по това време се снима филмът „Безумие“ и където го вижда Алина. Неизвестно защо Алина ужасно се уплашва от него.

На 14 септември по време на работна прожекция Алина отново вижда на екрана лицето на Волошин и това рязко разваля настроението ѝ. Странно! Та нали когато е отивала на прожекцията, тя е знаела, че ще го види, а очевидци твърдят, че е била в прекрасно настроение. Значи не е очаквала той да е попаднал в кадър? Е, попаднал е. И какво от това? Откъде тази нервозност и напрегнатост?

На 15 септември Смулов полага неимоверни усилия, за да предизвика у служителите на киноконцерна „Сириус“ негативно отношение към Алина. Късно вечерта същия ден някой — засега ще го

наричаме така заради прецизността на експеримента — убива Алина. На 18 септември пак някой — същият или друг човек? — убива Виктор Волошин.

Умът не го побира. Не се подрежда никаква ясна картина. Засега не бива да закачат Смулов, няма основание за задържането му, а ако просто си поговорят с него, той ще се измъкне хитро и ще подреди друга загадка. Майстор на жанра, дявол да го вземе!

Настя седеше в кухнята у дома си, подвила крака на малкото диванче, поставено под прозореца, а пред нея на масата бяха подредени листовите със схемите, които само тя си разбираше. В хола Алексей гледаше телевизия при намален звук. Беше вече много късно, но той не си лягаше, чакаше я.

— Льошик! — извика тя. — Хайде да хапнем нещо.

Льоша дойде в кухнята — огромен, тромав, с непокорни рижави кичури на главата, които го правеха да изглежда някак несериозен, нищо общо с доктора на науките и професора, какъвто беше в действителност.

— Огладня ли?

— Не... просто мозъкът ми засече. Трябва да се поразсея. Остана ли ни нещо от вечерята?

— Кокошка с картофи. Искаш ли?

— Искам.

Тя събра бързо листовите от масата и започна да реже хляб и да подрежда приборите, докато Льоша затопляше остатъците от кокошата гозба. Никак не беше гладна, но топлата храна обикновено добре ѝ помагаше — абстрахираше я от мисловната ѝ дейност.

— Льоша, как мислиш, от какво най-много се страхуват нормалните хора?

— От смъртта — бързо отговори той. — Това е на първо място.

— А на второ?

— От призраци.

— Стига де, сериозно те питам.

— И аз сериозно ти отговарям. Ти например, когато си сама вкъщи и внезапно чуеш странен звук, чийто източник е някъде съвсем наблизо, не се ли плашиш?

— Плаша се, разбира се.

— Ами ето на. А сега помисли: ти знаеш, че си сама вкъщи, че няма никой друг наоколо. От какво се страхуваш тогава?

— Всъщност да... — Тя замислено повъртя в ръце бутилката с кетчуп, като размисляше да сипе ли от него в гозбата или не е нужно. — Ако формулираме по-точно: хората се страхуват от необяснимото, от онова, което е извън рамките на техните разбираня. Включително и от призраци.

Алина познава Волошин от дълги години и се страхува от него. После Волошин заминава и е съвършено очевидно, че Алина знае за това, защото пише в дневника си, че вече може да не се страхува от него. Вероятно Смулов е платил на Волошин, за да замине и да остави Алина на мира. Дотук нещата се подреждат... Волошин се връща и попада пред очите на Алина. И то попада неслучайно. Той отива там, където в момента се снима филмът. Търси я. Защо? Добре, за това ще помислим после. Алина го вижда и... изплашва се, сякаш вижда призрак. Не човек, който ѝ е неприятен и от когото се страхува, а призрак. По лицето ѝ се изписва такъв неподправен ужас, че тя сякаш е на ръба на безумието. А какво представлява призракът? Образ на умрял човек. Алина е смятала, че Волошин е умрял, именно затова е била толкова сигурна, че може вече да не се страхува от него. Защото ако той просто е заминал, всеки момент е можел да се върне. А в дневника няма нито дума за това. Нито веднъж, докато описва съня, който я хвърля в ужас, тя не споменава, че човекът с бенката на бузата и тънките устни може да се появи отново. Не, тя всеки път уверено пише: „Колко е хубаво, че вече мога да не се страхувам.“

— Разбрах — каза тя и думите ѝ увиснаха във въздуха.

— Какво разбра?

— Разбрах — повтори тя, глупаво усмихната. — Всичко разбрах, Льошка. Била съм една тъпа кокошка. Сипи ми още малко, ако обичаш.

КОРОТКОВ

При Смулов отидоха тримата — Гмиря, Анастасия и той, Коротков. Подготвяха се за разговора цял ден, обмисляха последователността на въпросите и капаните, като отхвърляха вариант след вариант, изпадаха в отчаяние и отново се захващаха за работа. Гмиря беше привърженик на фронталната атака.

— Аз мисля, че трябва да го попитаме веднага, още с влизането. В първия момент той ще се издаде.

— Не, не сте прав, Борис Виталиевич, щом ни види, той, напротив, веднага ще застане нащрек и ще се подготви за неприятни изненади. Трябва да го накараме да се отпусне, да го успокоим, да го разсеем — палеше се Настя. — Смулов е човек изключително интелигентен, талантлив и оригинален. Ще ни поднесе още куп изненади, ако от първия път не улучим десетката.

— Но защо смяташ, че няма да я улучим? — чудеше се следователят. — Не сме ли майстори в работата си, не сме ли снайперисти?

— Смешно ви се вижда на вас, но на мен шестото чувство ми говори, че ще трябва да измислим нещо такова, което...

Но не можа да формулира какво точно такова.

Намериха Смулов в „Сириус“, просто го срещнаха в коридора и мило усмихнати, го попитаха къде биха могли да поговорят. Набързо, но непременно да има маса или бюро, за да може да се пише. Андрей Лвович сам облекчи задачата им, като предложи кабинета на Стасов. Както се бяха уговорили, Слава си беше в кабинета, чакаше ги.

— Аз да изляза ли? — попита учтиво той.

— Моля ви, няма нужда, Владислав Николаевич, трябва ни буквално пет минути и нямаме никакви тайни. Ако не ви пречим, разбира се — разцъфна Настя в най-очарователната си усмивка.

Всички се настаниха удобно. Гмиря седна зад бюрото и се приготви да води протокола, Смулов и Коротков приседнаха срещу него във фотьойлите за посетители, а Настя и Стасов — в ъгъла, където имаше още два удобни меки фотьойла. Следователят започна да

попълва бланката, като преписваше паспортните данни на Смулов от предишни протоколи.

— Андрей Лвович, много ли се обидихте на майка си, когато я попитахте обича ли ви, а тя в отговор се разсмя?

Смулов силно трепна и рязко се извърна към Настя.

— Какво общо има това? — ядно попита той.

— Не, не че има нещо общо... — спокойно отговори тя. — Просто изгледах всички ваши филми и видях, че този мотив присъства във всяка от творбите ви. Включително и в онези, които сте снимали, преди да се запознаете с Алина. А после наш служител е разговарял с майка ви. Така че именно тя, а не Алина, ви е обидила толкова силно. Но защо ни излъгахте?

— Не съм ви лъгал. За съжаление, и Алина ми нанесе такава рана. А онзи епизод от детството отдавна бях забравил.

Той се усмихна и се постара да седне по-свободно, праметна крак връз крак. После Смулов скръсти ръце на гърдите си, а преди това те свободно лежаха на коленете му, и Коротков разбра, че той се е напрегнал, затворил се е, макар че до този момент не е усещал никаква опасност от разговора им.

— Паметта ви нещо куца — включи се и Гмиря, без да вдига глава от протокола. — Само преди два месеца сте били у майка си и отново сте подхванали подобен разговор — че тя никога не ви е обичала. И сте й припомнили този епизод.

— Но какво общо има тук майка ми? Какво целите с тези въпроси?

— Не, нищо не целим — съвсем миролюбиво се обади Настя от ъгъла. — Просто искаме да разберем защо постоянно ни лъжете. Ето какво: сега ще трябва да ви зададем няколко въпроса и е напълно естествено да се страхуваме, че отново няма да ни кажете истината.

— Къде виждате лъжа? Изразявайте се по-ясно, ако обичате.

— Боже мой, та вие непрекъснато лъжете! — кипна Коротков, както беше уговорено по сценарий. — Ту лъжете Алина, като й казвате, че сте убили Волошин, а всъщност сте го пуснали да върви, където ще, че и пари сте му пращали, за да не се връща по-дълго. Ту на нас разправяте, че нервите на Алина били от здрави по-здрави и никога не е пила нищо по-силно от валериан и успокоителен чай. Ами че вие непрекъснато ни лъжете!

Сега според замисъла трябваше да последва поредица въпроси на съвсем *различна* тема. И докато отговаря на тях, Смулов да се тормози от споменаването на Волошин. Той ще трябва бързо да реши да реагира ли на примамката или да се престори, че не е обърнал внимание, не е чул, не е разбрал. А те още дълго няма да се върнат към това, докато той не узрее. Не бива да го успокояват и разсейват, защото в спокойно състояние той ще посрещне достойно неочаквания удар, ще успее бързо да се овладее, да не се обърка. Мисълта за Волошин пък, обратно — няма да го остави да се успокои, режисьорът ще е нервен, защото ще трябва да размишлява едновременно върху опасната, макар и уж случайно подхвърлена от Коротков фраза, и върху въпросите, с които ще го бомбардира Гмиря. И едва тогава, когато се умори и психиката му отслабне, вече ще могат да нанесат удара. И то далеч не от посоката, от която ще го очаква Андрей Львович.

— Кажете, ако обичате, с какви пари бе закупен апартаментът, в който живееше Алина Вазнис?...

— С какви пари бе закупена колата?...

— Гаражът?...

— Алина Вазнис продаде ли скъпите украшения на майка си?...

— Кой по-точно? Кога? На кого? На каква цена?

— Какви хонорари получаваше Вазнис за участието си във вашите филми?

— Кой съставяше договорите? Какви суми фигурираха в договорите? Върху какви суми Вазнис плащаше данъци?

— В коя банка Вазнис държеше спестяванията си? Защо именно в тази банка? Кой я посъветва да направи точно този вид депозит?

— Защо убихте Татосов?

АНДРЕЙ СМУЛОВ И АЛИНА ВАЗНИС

Откак се помнеше, той мразеше Мишка Татосов.

През всичките десет години, които прекара в училище, Андрюша Смулов бе отличникът на класа. Беше много способно, талантливо момче и уроците му се отдаваха с лекота. Учителите постоянно го даваха за пример, той беше редовен победител на районните и градските олимпиади по литература и по история.

Мишка Татосов едва креташе с тройки и четворки по предметите, които не го интересуваха, получаваше отлични бележки само по химия и биология, както и по физика, но само през краткия период, когато изучаваха оптика. Не знаеше и не искаше да знае нищо за останалите раздели на физиката. Учителите хвалеха Андрюша Смулов, а Мишка обожаваха, глезеха и всичко му прощаваха, дори откровеното му нежелание да учи техния предмет.

Андрюша Смулов бе най-красивото момче от трите паралелки, момичетата се заглеждаха по него, пишеха му бележчици и тръпнеха в очакване на отговора му. Той винаги имаше широки възможности за избор, но когато придирчивият му поглед се спреше на някоя от претендентките, всичко свършваше неочаквано и необяснимо бързо. Андрей милостиво поканваше момичето на кино, а когато станаха поголеми — на дискотека, а след ден-два то преставаше да го забелязва и дори сякаш започваше да страни от него.

Мишка Татосов бе най-дребничкият в класа, грозноват, луничав. Естествено никой не се заглеждаше по него и не му подхвърляше бележчици. Но когато Мишка харесаше някое момиче, той започваше да действа. Как действаше — това никой не знаеше, но само след няколко дни момичето се лепваше за Мишка и това продължаваше, докато той не го изоставеше, избрал нов обект за ухажване.

На рождения ден на Мишка ходеше целият клас. Веднъж и Андрей реши да отпразнува рождения си ден със съучениците си, на всеослушание покани всички, помоли майка си да приготви повечко сандвичи. А после дълго не можа да заспи и се въртя в леглото, стискайки юмруци и облян в сълзи. На рождения му ден дойдоха само

две момичета, едното, от които в момента бе безмълвно влюбено в него, а другото току-що бе дошло в техния клас.

През всичките тези години един-единствен въпрос измъчваше Андрей: Защо? Защо всички обожават грозния, неугледен тройкаджия Мишка Татосов, а от него, красивия и безспорно даровит Андрей, направо странят? Защо? Андрей му завиждаше и заради тази завист го мразеше. Защо ставаше така — той, ярката, необикновена личност, беше принуден да завижда на някакво примитивно същество?

В девети клас Андрей си счупи ръката и докато не му свалиха гипса, не ходеше на училище. Идваше да го види само един човек — Мишка Татосов. Противоречиви чувства разкъсваха душата на Андрей — омразата към Миша и благодарността, задето той го посещаваше. Веднъж Миша дойде вечерта, когато майка му си беше вкъщи. От приличие тя влезе при момчетата, донесе им чай с пирожки, размени две-три незначителни фрази с госта и... остана при тях. Седя в стаята на Андрюша цели два часа и весело си бърбри с Миша, смя се на шегите му, и тя разказа няколко вица, като при това гледаше не към сина си, а към Миша.

Когато гостът си тръгна, майка му го изпрати, затвори вратата след него и се върна при сина си.

— Какво приятно момче! — каза тя. — Защо идва толкова рядко у нас? Кажу ми да се отбива по-често.

Гняв избухна в душата на Андрей.

— Ти никога не седиш при мен два часа — упрекна я той. — И никога нищо не ми разказваш. С какво Миша е по-добър от мен?

— Топъл е. По човешки топъл и много добър. С него човек се чувства добре.

— А с мен хората зле ли се чувстват?

— Синко, та ти никого не слушаш. Никой не ти е интересен — освен самия ти.

Оттогава омразата му стократно се усили. Андрей реши, че Мишка Татосов му е отнел обичта на майка му. Баща му ги бе изоставил отдавна, майка му беше красива млада жена и естествено се виждаше с разни мъже. Някои им идваха на гости, но Андрей никога не ревнуваше от тях. Една голяма жена трябва да си има голям мъж — това не беше никакви съмнения у него. Но похвалата ѝ за Мишка бе

съвсем друго нещо. За майка му на този свят трябваше да съществува само едно момче — самият той. А не Мишка Татосов.

Завършиха училище и продължиха в различни институти. Андрей — във ВГИК, Михаил — в медицинския. Продължаваха да живеят в един и същи район и често се срещаха по улиците или в магазините. На двайсет и шест години Смудов се ожени за момиче, в което беше безумно влюбен, и при една такава случайна среща запозна жена си с Татосов. Мишка, негов връстник, по това време вече беше започнал да оплешивява и със своя дребен ръст и дълбоките си бръчки приличаше на някакъв чичко. Но очите му гreeха все така весело, а гласът му бе кадифен и привлекателен.

Година и половина след сватбата съпругата на Андрей му съобщи, че го напуска, за да заживее с Татосов.

— Ама защо? — крещеше Смудов и с усилие сдържаше яростните си сълзи. — Какво толкова не ти харесах? С какво Мишка е по-добър от мен?

— С всичко — уморено отвърщаше Галина. — Ти си студен егоист, искаш от хората само едно: да ти се възхищават, да изпадат във възторг пред твоята красота и талант. Хората са ти нужни само за това. Използваш ги, за да се оглеждаш в тях като в огледало и да се любоваш на своето превъзходство. Искаш да те гледат в устата, а ти да ги подритваш. Искаш да те обичат, да те обожават, но не искаш да даваш нищо в замяна на това.

— А той какво дава в замяна?

— Всичко. Отдава се целият. Готов е да слуша хората, да им съчувства, да ги утешава, да им помага — дори да са му съвсем чужди. Топъл е, душевно топъл, разбираш ли? С него е леко и хубаво. А с теб — студено и неудобно. Аз измръзнах, докато живях с теб. Способен ли си да разбереш това?

Не беше способен. Той страстно желаше около него да има хора, които да го обичат, за които да бъде привлекателен. Искаше да бъде в центъра на вниманието им. А наоколо му бе пусто.

Галина се събра с Татосов, а след няколко месеца Михаил я изостави. Намерил си ново гадже, още по-красиво от Галина. Смудов очакваше, че Галина ще се върне, готвеше се отначало да я унижи, хубавичко да й натрие носа, а после да прояви благородство и да я

приеме в прегръдките си. За щастие, мислеше си, не сме разведени. Но кой знае защо, тя не се върна.

Смулов сам отиде при родителите ѝ, занесе цветя и бонбони и предложи на жена си да се върне.

— Не — поклати глава тя.

— Но защо?

— Ще чакам. Може той да ме повика обратно.

— Няма да те повика! Има си нова мадама, а след нея ще има друга и така нататък...

— Нищо. При него ще се върна, ако ме повика. А при тебе — не.

Любовта му към Галина се изпари доста бързо. Омразата му към Татосов бе още жива, пускаше корени все по-дълбоко и по-дълбоко в душата му, разцъфтяваше и укрепваше. Смулов започна да снима първия си филм, вложи в него цялата си болка. Двамата главни герои страшно приличаха на него самия и на Миша Татосов. Мрачен красавец, когото никой не разбира и всички подозират, че е извършил убийството, и весел, добродушен, грозноват симпатяга, когото всички обожават и който в края на краищата се оказва истинският убиец — жесток и дълбоко безнравствен. Филмът стана хубав и донесе на Смулов популярност. Но в душата на Андрей нищо не се промени. Той все още не разбираше защо никой не го обича, защо жените толкова бързо и с такава лекота се разделят с него, защо наоколо му цари такава пустота. А той толкова силно искаше да го обичат...

На трийсет и шест години срещна Алина. Отначало бе влюбен в нея, защото беше красива жена, а пък с вътрешния ѝ свят започна да се занимава само защото искаше да я накара да играе пред камерата така, както му бе нужно на него като режисьор. Но съвсем неочаквано срещна у нея възхищение и благодарност. Срещна именно онова, което все не успяваше да намери у жените. Беше щастлив.

Макар и не веднага, Алина му разказа за страховете си, за човека, който я преследвал от ранното ѝ детство и от когото се страхувала толкова много, че губела способността си да живее и работи. Андрей вече разбираше, че Алина Вазнис е негова актриса и направи всичко, което беше по силите му, за да ѝ помогне да намери душевен покой. Обичаше я, защото тя го обичаше. Обожаваше го. Гледаше го в устата, попиваше всяка негова дума. Смяташе, че е най-талантливият. Най-

добрият. Но страхът ѝ така и не отмина окончателно. И Смулов започна да се отчайва.

Веднъж Алина с горчивина му призна:

— Ти правиш за мен толкова много, а мен ме боли, че всичко е напразно. Нищо няма да излезе.

— Не говори така, мила — успокояваше я Смулов.

— Нали през цялото време съм до теб, а докато съм до теб, той няма да смее да те доближи.

— Ти не можеш постоянно да бъдеш до мен. А докато той съществува на този свят, няма да имам покой.

Смулов дълго не можа да забрави този разговор. И в края на краищата реши, че докато на този свят съществува Мишка Татосов, за него, за Андрей Смулов, няма да има покой. Омразата и завистта го гризат непрестанно, изгарят го отвътре, не му дават дъх да си поеме, да погледне света с нормални очи. Всички казват, че се е изчерпал, че Смулов е режисьор на един филм. Така е, защото омразата към Михаил го кара отново и отново да излива във филмите си онова, което носи в душата си, а именно въпроса: Защо? И безплодното търсене на отговор. Ще задиха свободно само когато Татосов изчезне. Когато няма да има на кого да завижда и кого да мрази.

На няколко пъти Алина му бе показвала човека, който я преследвал:

— Ето го, виж. Пак ме причаква.

— Хайде да се оплачем в милицията — предлагаше Андрей. — Сега ще го хвана и ще го заведа в участъка. Ще напишеш оплакване и ще го тикнат в затвора.

— За какво? В кодекса няма такъв член.

— Глупости, винаги можем да го обвиним в хулиганство. А той ще получи добър урок.

— И какво ще трябва да напиша в оплакването?

— Как какво? Всичко, както си е било.

— Не — страхуваше се Алина. — Няма да мога да им разкажа всичко. Срам ме е.

Смулов добре запомни физиономията на онзи човек. Понеже знаеше, че той живее някъде близо до родителите на Алина, без много усилия го проследи.

— Слушай, животно! — каза му тихо и яростно. — Ще ти дам пари, но ще се махнеш оттук веднъж завинаги. Разбра ли ме? Мога за нула време да те тикна в затвора, но ми е жал за Алина. Скъсал си й нервите, омърсил си душата ѝ. Колко искаш, за да не те видим повече — нито тя, нито аз?

Не разговаряха дълго. Волошин каза една сума, която Смулов спокойно можеше да си позволи.

— Ето ти пари за билет — извади той портфейла си. — Тръгвай веднага, вземи си билет за по-далечно място. Утре ще се срещнем пак тук, за да ми го покажеш.

Волошин си купи билет за Красноярск за 8 ноември. И Смулов започна да обмисля своя план. Беше 31 октомври.

На 8 ноември Смулов отиде на летището, убеди се, че Волошин е отлетял, и на другия ден започна да обикаля района на Замоскворечието, където беше минало детството му и където още живееше Михаил Татосов. Беше се подготвил, че ще трябва да направи няколко опита, докато обстоятелствата не се подредят по най-сполучливия начин. Но му провървя. Обстоятелствата се подредиха сполучливо още първия ден. Смулов стоеше във входа, притиснал гръб към стената в дълбоката, неосветена ниша между външната и вътрешната входна врата, и чакаше Татосов да се прибере от работа. Михаил беше сам, в момента във входа нямаше други хора и с един удар с тежко паве Смулов строши черепа му. Михаил бе много понисък от него и не бе трудно да го удари.

Той веднага отиде при Алина.

— Убих го — каза, рухна на дивана и закри лицето си с ръце. — Тази отрепка няма да те плаши повече. Сега можеш да живееш спокойно. Само за едно те моля, мила: ако дойде милиция и те попитат къде съм бил днес, кажи, че направо от снимки съм дошъл тук и съм бил при теб до утре сутринта. Ще го направиш, нали?

— Разбира се — прошепна с треперещи устни Алина. — Господи, Андрюша, какъв грях си стоварил на душата си! Та ти си убил човек!

— Не човек, а животно, което ти е отровило живота. Бог ще ми прости — нали го направих заради теб, заради жената, която обичам.

Предаността на Алина нямаше граници. Андрей се бе решил на такова нещо заради нея! И сега тя му бе длъжница до края на дните си.

След около две седмици наистина дойде човек от милицията, смешен един, с дълъг мършав врат.

— Спомнете си, моля, Андрей Лвович споменавал ли е пред вас за някакъв конфликт между него и един човек на име Михаил Татосов?

— Не — твърдо отговори Алина. — Никога не съм чувала това име.

— А къде беше Смулов на 9 ноември?

— Прекарахме заедно целия ден. Отначало на снимачната площадка, после дойдохме тук. Той остана при мен до сутринта, когато отново отидохме на работа.

Тя направи всичко така, както я бе помолил Андрей. И си помисли, че това е само нищожна част от онова, което би трябвало да направи за него като благодарност, че я бе избавил от старите ѝ страхове.

И животът се промени. Любовта им разцъфтя, укрепена от тайната за чуждия живот и смърт. Алина, освободена от веригите, които я бяха сковавали, най-сетне започна да извява целия си талант. Смулов направи филм, който ги прослави, и веднага започна нов, който обещавахе да стане още по-сполучлив...

И всичко рухна в един миг. На 14 септември 1995 година късно вечерта по телефона му се обади Алина.

— Искам да знам кого всъщност си убил — каза тя през зъби, сякаш едва сдържаше напирещ към гърлото ѝ истеричен вик.

— За какво говориш? — смая се Смулов, като същевременно почувства как по гърба му пробягват студени тръпки.

— Той е жив. Не си го убил. Но нали милицията дойде да ме пита къде си бил? Трябвало ти е алиби. Значи все пак си убил някого. Искам да знам кого си убил.

— Чакай малко, чакай... — Той губеше почва под краката си побързо, отколкото успяваше да осъзнае случващото се. — Алина, грешиш. Не може да е жив. Аз го убих. Ще обсъдим всичко, обещавам ти, само не по телефона. Не дай си боже да ни чуе някой. Легни си и не мисли за нищо, това са нерви, ще видиш. На сутринта ще се успокоиш.

На сутринта тя дойде в павилиона бледа, с изнурено лице и зачервени очи. Игра крайно лошо. На площадката постоянно имаше много хора и това го избавяше от обяснения с нея. В почивките бягаше — обаждаше се по телефона, разговаряше с членове на снимачната

група. Беше взел решението си още снощи: трябваше да се отърве от Алина. Убийството на Татосов така си и остана неразкрито и сега Алина бе единствената освен Смулов, която знаеше истината. Достатъчно му бе да чуе гласа ѝ снощи по телефона, за да разбере: тя няма да се примири, няма да го прикрива. Той беше божество за нея само защото пое върху себе си страшен грях, за да я спаси. И щом излиза, че не е така, ще настъпи и краят на нейната любов и възхищение. Тя ще го предаде, без да се замисли.

Когато снимките приключиха, той, придружен от няколко души — умишлено, за да не се окаже принуден да ѝ дава обяснения, — отиде при Алина.

— Днес нещо не си във форма. Останаха ни само два дни в този павилион и не можем да си позволим безкрайни дубли. Прибери се къщи, мила, изпий нещо успокоително и си легни. Трябва много добре да се напиш. — Наведе се до бузата ѝ, целуна я и тихичко ѝ прошепна: — Довечера ще намина и ще си поговорим. За нищо не се тревожи, всичко е наред, уверявам те. Просто ти се е сторило.

Вечерта към единайсет отиде у Алина. Но работата се оказа лоша, отколкото бе предполагал.

— Да не си посмял да ме уверяваш, че съм луда! — крещеше Алина. — Да не си посмял да ми говориш, че ми се е сторило. Днес отидох там, видях го, говорих с него. Той ми каза как си го придумал да замине, как си му пращал пари. А в действителност си убил друг човек — някакъв Татосов. Та аз дори не знаех името на онзи луд човек. Милиционерите ме питаха за Татосов, а аз, глупачката, си мислех, че ме питат за него. Прикрих те! Ти ме превърна в съучастница! Гад, студен, равнодушен гад! Ти просто си ме използвал, използвал си моята благодарност и преданост!

Още с влизането си в апартамента беше разбрал, че Алина е взела лекарства. Движенията ѝ бяха вяли, някак забавени, говорът ѝ често ставаше несвързан. Смулов все по-ясно разбираше, че няма път за отстъпление. Налагаше се да я убие.

— Мразя те — ломотеше тя, уморена от толкова продължителното говорене. — Господи, колко те мразя! Отвращавааш ме. Ти беше прекрасен за мен, докато си мислех какво направи, за да ме спасиш. А ти... През всичките тези години те търпях, защото ти

връщах дълг. А се оказа, че нищо не ти дължа. Ти ме въвляче в убийство...

Това вече той не можеше да понесе. Не отдръпна възглавницата от лицето ѝ, докато тя не замря след сетната конвулсия.

После си пое дъх, постара се да се овладее. Огледа се наоколо. Първо намери дневниците — много добре знаеше къде са. Сложи си ръкавиците, които бе донесъл, внимателно прелисти двете тетрадки, бързо прегледа текста, написан с едрия, заоблен почерк — търсеше нещо във връзка със смъртта на Лудия. Едната тетрадка беше стара, записките в нея завършваха през март и Смулов реши, че не представлява опасност за него. Втората тетрадка беше започната в средата на април, Алина беше писала в нея снощи и днес. Е, това вече беше опасно. В записките всичко бе налице. Какво пък, щеше да унищожи последната тетрадка, а предишната щеше да вземе със себе си — можеше да му потрябва.

Смулов внимателно огледа местата, където Алина държеше лекарства, прибра оттам всички транквилизатори, сложи ги в джоба си. Лесно намери плика с парите, донесени от Харитонов. Алина никога не криеше украшенията си — не се страхуваше от крадци. Изобщо от нищо не се страхуваше — освен от онова, което по един или друг начин беше свързано с Волошин. Избърса някои повърхности, включително дръжките на вратите и копчето на звънеца. Грижливо изми две чаши, взети напосоки от полицата в кухнята. Е, май това беше достатъчно. Пълна илюзия, че в жилището е идвал външен човек, който после е унищожил следите от пребиваването си. Външен, а не Смулов, който редовно идваше при Алина — все едно че живееше тук. Тъй че негови следи имаше из целия апартамент — напълно естествено.

Всички знаят, че Ксения Мазуркевич злоупотребява с огромни дози препарати. Нека подозрението падне и върху нея. И върху Харитонов. И още кой знае върху кого... Само да не е върху него, Андрей Смулов.

Прибра се вкъщи, изгори новия дневник на Алина, а пепелта изхвърли в тоалетната чиния. В понеделник щеше да подхвърли старата тетрадка в чекмеджето на Павел Шалиско. Ако детективите не изровят Пашка сами, винаги можеше да им подаде неговата кандидатура. По-късно щеше да реши какво да прави с парите и

брилянтите, засега можеха да постоят на едно хитро място. Щеше да види как върви разследването, може би щеше да се наложи да ги пробута на някого. Скъпоценностите не бяха много, Алина беше продала значителна част от тях, когато бе купувала апартамента, а и после, когато бе правила ремонта. Но защо криминалистите трябваше да знаят това? Той ще даде пълното им описание, ако го попитат — нека си мислят, че убиецът се е полакомил за голям брой ценни украшения.

В събота и неделя пред очите на всички той играеше ролята на смазан от мъка любовник. И наистина му беше мъчно — та нали бе обичал Алина, а думите ѝ, че само го е търпяла, защото му е била задължена, му причиняваха остра болка. Всичко се оказа безсмислено, всичко беше напразно. Мишка Татосов не беше между живите, а той, Смулов, така и не разбра каква е била тайната на способността му да пробужда любов към себе си. Така и не разбра защо него, Смулов, никой не го обича. Дори Алина... А той толкова ѝ бе вярвал.

Оставаше Волошин. Кой знае какво му бе наговорила тази луда жена! Трябваше да ликвидира и него.

При Волошин отиде в понеделник, след като се отби в редакцията на списание „Кино“ и остави в бюрото на Шалиско дневника на Алина.

— Защо се върна, а? Кой ти разреши да се появяваш тук? Какво, по дяволите, търсеше тук?

— Не мога — шепнеше в отговор Волошин. — Мислех, че ще издържа. Това ме преследва цял живот. Търпях колкото можах, дори исках да се оженя, намерих си жена там, в Сибир. А после видях в едно списание портрета на Алина и разбрах, че трябва пак... Това е кошмар, упорит кошмар. Търсих я, обикалях нейния блок, но никъде я нямаше. Мислех, че ще полудея...

— Ами че ти отдавна си полудял! Та ти си сексуален психопат, започнал си с развращаване на малолетни! Тя е била само на шест години, когато си започнал да я тормозиш. Ти трябва да се лекуваш! Ще те тикна в най-отвратителната лудница, животно такава!

— Не мога — жално повтори Волошин.

— Какво ти каза тя? За какво се е срещала с теб в петък?

— Тя е мислела, че съм умрял. Мислела е, че ти си ме убил. Попита ме как се казвам... Каза, че си убил някакъв Татосов... Нищо

не разбрах. Само я гледах...

Какво пък, с някакво странно безразличие си помисли Смулов, тя е подписала и твоята присъда. Тя е виновна.

Излезе от жилището на Волошин, като остави след себе си мъртвото му тяло, качи се на тавана, скри там украшенията на Алина и плика с парите от Харитонов. Да стоят там за всеки случай. На него и без това не му трябват, а ако детективите ги намерят тук, съвсем ще се оплетат. Може пък, дай боже, да припишат убийството на Алина на този луд нещастник. И едва когато излезе от входа, си свали ръкавиците.

Ето, това беше — мислеше си тъжно, докато крачеше бавно по облените в слънце есенни улици. — Край на любовта, която преди четири години ме направи щастлив. Край на творчеството, защото повече нищо няма да мога да създам. Алина вече я няма. Няма го Мишка Татосов, когото бих могъл да мразя и поне благодарение на тази изгаряща омраза бих могъл да се чувствам жив. Нищо няма. Наоколо е пусто. Всичко беше напразно.

Издание:

Александра Маринина. Посмъртен образ

Руска. Първо издание

ИК „Хермес“, София, 2003

Редактор: Ева Егинлиян

ISBN: 954-26-0035-6

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.